

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2018-12-12

§ 244

Uppföljning av program och planer 2018
KSN-2018-3089
Beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att revidera avfallsplan 2014-2022 enligt bilaga 1,**att** revidera landsbygdsprogrammet enligt bilaga 7,**att** uppdra till kommunstyrelsen och Uppsala Vatten och Avfall AB att se över hur vattenprogrammet kan relatera till och eventuellt inkludera dagvattenprogram och VA-policy enligt förslag i bilaga 14,**att** uppdra till Uppsala Vatten och Avfall AB att i samarbete med kommunstyrelsen ta fram en handlingsplan kopplad till dagvattenprogrammets målområden enligt förslag i bilaga 3,**att** uppdra till kommunstyrelsen att tidigarelägga uppföljningen av miljö- och klimatprogrammet i sin helhet från 2020 till 2019 och i samband med det ge förslag så att programmet leder fram till klimatmålet 2030,**att** uppdra till kommunstyrelsen att revidera strategisk plan för IT-utveckling och digitalisering enligt förslag i bilaga 13 och i samband med revideringen byta namn på planen till program för digitalisering,**att** uppdra till kommunstyrelsen att inleda arbete med en enkel aktualitetsförklaring av översiktsplanen som kan föras till kommunfullmäktige senast under tredje kvartalet 2019,**att** uppdra till socialnämnden att revidera handlingsplan mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck i sin helhet, samt**att** i samband med framtagande av nya program eller revidering av redan befintliga program, ska barnperspektiv och jämställdhetsperspektiv integreras som naturliga perspektiv inom respektive programområde.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del

att riktlinjen för Uppsala kommuns normkritiska arbete för ökad jämställdhet enligt CEMR utgår till förmån för en integrering av jämställdhet i ordinarie styrning enligt bilaga 2,**att** kommunkoncernens måluppfyllelse av de jämställdhetspolitiska målen/CEMR ska redovisas till kommunfullmäktige i samband med årsredovisning,**att** revidera handlingsplan Främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism enligt bilaga 4,

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL

Sammanträdesdatum: 2018-12-12

(§ 244, forts)

att revidera handlingsplan för landsbygdsprogrammet för perioden 2019-2020 enligt bilaga 7,

att ta fram en handlingsplan kopplad till vattenprogrammet för att tydliggöra ansvar och åtgärder enligt bilaga 14, samt

att revidera handlingsplan för näringslivsprogrammet för att anpassa åtgärderna till en ny tidsperiod samt för att förstärka genomslaget av programmets mål i åtgärderna.

Jäv

Zahrah Lifvendahl anmäler jäv och deltar inte i handläggningen av ärendet.

Särskilt yttrande

Jonas Segersam (KD) avger särskilt yttrande enligt **bilaga A § 244**.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige styr över nämnder och bolagsstyrelser genom bland annat Mål och budget och kommunövergripande program och planer. I de kommunövergripande programmen och planerna (fortsättningsvis används enbart programmen) beskriver fullmäktige kommunens samlade politik inom olika områden. Årligen görs en samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga, skapa minskad styrträngsel med färre målkonflikter samt en ökad möjlighet till tydliga prioriteringar

Beslutsunderlag

Förvaltningens skrivelse den 23 oktober 2018.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Ärende 21

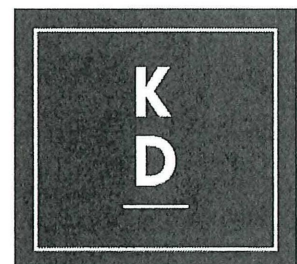
Uppföljning av program och planer 2018

Särskilt yttrande

Kristdemokraterna

Ärendet är en omfattande genomgång av kommunens samtliga program och planer. Vi har i framtagandet av dessa planer i många fall haft alternativa förslag och reserverat oss, men vi väljer ändå att se detta ärende mest som en aktualisering av befintliga planer och program och har därför inte reserverat oss mot beslutet.

Jonas Segersam (KD)

EA PA

Handläggare
Ahrgren Maria
Angemo Susanne

Datum
2018-10-23

Diarienummer
KSN-2018-3089

Kommunstyrelsen

Uppföljning av program och planer 2018

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att revidera avfallsplan 2014-2022 enligt **bilaga 1**,

att revidera landsbygdsprogrammet enligt **bilaga 7**,

att uppdra till kommunstyrelsen och Uppsala Vatten och Avfall AB att se över hur vattenprogrammet kan relatera till och eventuellt inkludera dagvattenprogram och VA-policy enligt förslag i **bilaga 14**,

att uppdra till Uppsala Vatten och Avfall AB att i samarbete med kommunstyrelsen ta fram en handlingsplan kopplad till dagvattenprogrammets målområden enligt förslag i **bilaga 3**,

att uppdra till kommunstyrelsen att tidigarelägga uppföljningen av miljö- och klimatprogrammet i sin helhet från 2020 till 2019 och i samband med det ge förslag så att programmet leder fram till klimatmålet 2030,

att uppdra till kommunstyrelsen att revidera strategisk plan för IT-utveckling och digitalisering enligt förslag i **bilaga 13** och i samband med revideringen byta namn på planen till program för digitalisering,

att uppdra till kommunstyrelsen att inleda arbete med en enkel aktualitetsförklaring av översiktsplanen som kan föras till kommunfullmäktige senast under tredje kvartalet 2019,

att uppdra till socialnämnden att revidera handlingsplan mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck i sin helhet, samt

att i samband med framtagande av nya program eller revidering av redan befintliga program, ska barnperspektiv och jämställdhetsperspektiv integreras som naturliga perspektiv inom respektive programområde.

Kommunstyrelsen föreslås för egen del besluta

att riktlinjen för Uppsala kommuns normkritiska arbete för ökad jämställdhet enligt CEMR utgår till förmån för en integrering av jämställdhet i ordinarie styrning enligt **bilaga 2**,

att kommunkoncernens måluppfyllelse av de jämställdhetspolitiska målen/CEMR ska redovisas till kommunfullmäktige i samband med årsredovisning,

att revidera handlingsplan Främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism enligt **bilaga 4**,

att revidera handlingsplan för landsbygdsprogrammet för perioden 2019-2020 enligt **bilaga 7**,

att ta fram en handlingsplan kopplad till vattenprogrammet för att tydliggöra ansvar och åtgärder enligt **bilaga 14**, samt

att revidera handlingsplan för näringslivsprogrammet för att anpassa åtgärderna till en ny tidsperiod samt för att förstärka genomslaget av programmets mål i åtgärderna.

Ärendet

Kommunfullmäktige styr över nämnder och bolagsstyrelser genom bland annat Mål och budget och kommunövergripande program och planer. I de kommunövergripande programmen och planerna (fortsättningsvis används enbart *programmen*) beskriver fullmäktige kommunens samlade politik inom olika områden. Årligen görs en samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga, skapa minskad styrträngsel med färre målkonflikter samt en ökad möjlighet till tydliga prioriteringar.

Beredning

Ärendet har beretts inom kommunledningskontoret, med underlag i form av aktualitetsbedömningar enligt bilaga 1-15 från respektive nämnd eller bolagsstyrelse som är ansvarig för ett program eller plan. Gemensam beredning har skett mellan programansvariga inom kommunkoncernen.

Föredragning

Programhanteringen tar sin utgångspunkt i *Riktlinjen för styrdokument*¹ och hanterar de kommunövergripande aktiverande styrdokumenterna förutom Mål och budget. Modellen beskriver ansvar, roller och struktur för framtagande och uppföljning av program. För

---

¹ KSN-2014-1268

uppföljning av program beskrivs hur och när uppföljning sker samt hur aktualitetsbedömning ska genomföras. Förutom bedömningar av programmets indikatorer är det nämnder och bolagsstyrelser som i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti svarar på grad av måluppfyllelse för de program som följs upp. Aktualitetsbedömningarna av de enskilda programmen sammanställs och vid behov ges förslag på möjliga justeringar för ökad måluppfyllelse.

Från och med 2017 görs en samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga, skapa minskad styrträngsel med färre målkonflikter samt en ökad möjlighet till tydliga prioriteringar. Detta görs enligt modell för programhantering. Uppföljningen av program har för 2018 genomförts i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti. Den baseras i hög grad på återrapportering från nämnder och bolagsstyrelser, men i vissa fall även på måluppfyllelse i relation till programmets indikatorer där sådana finns. Måluppfyllelsen ligger till grund för aktualitetsbedömningar av programmen, det vill säga beskrivningar av programmets status och eventuella behov av förändringar.

Totalt finns 27 beslutade program. Vid årets aktualitetsbedömning har 11 program inte följs upp till exempel på grund av orsaker som att programmet är under revidering eller nyligen beslutat och håller på att implementeras. Den samlade måluppfyllelsen visar i de flesta fall att arbetet löper på enligt plan. För några program behöver nämnder och bolagsstyrelser göra mer för att nå beslutade program mål, exempelvis för handlingsplan för mänskliga rättigheter, landsbygdsprogrammet och näringslivsprogrammet. Några program är svårare att bedöma måluppfyllelsen för utifrån att de är relativt nya och arbetet är i implementerings- eller uppstartsfas.

Åtta program bedöms inte vara i behov av någon revidering, medan tre av dessa har behov av reviderade eller nya handlingsplaner för att tydliggöra ansvar, åtgärder och resurser i arbetet. Det gäller energiprogram 2050, näringslivsprogrammet samt program mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Tre program bedöms vara i behov av mindre redaktionella eller lagkravsstyrda justeringar. Det gäller avfallsplan, handlingsplan för mänskliga rättigheter och landsbygdsprogrammet. Strategisk plan för IT och digitalisering är i behov av revidering utifrån kraftigt ökade förväntningar på IT och digital utveckling som ett viktigt verktyg i verksamhetsutveckling.

Dagvattenprogrammet behöver utvecklas med en handlingsplan. Under 2019 bör innehållet i vattenprogrammet ses över. Behovet finns utifrån bland annat att det framkommit nya fakta, att kommunkoncernens organisation har förändrats samt att dess relation till den VA-plan som håller på att tas fram behöver beaktas. För att förenkla kommunens arbete med vatten och minimera antalet styrande dokument föreslås bland annat att målområdena för dagvattenprogrammet inarbetas som en del i vattenprogrammet och att dagvattenprogrammet därmed skulle kunna avvecklas. Det skulle innebära att föreslagen handlingsplan för dagvatten bli en handling hörande till en omarbetad version av vattenprogrammet.

Vid uppföljningen som gjordes av programmen 2017 bedömdes styrningen för en ökad jämställdhetsintegrering enligt CEMR kunna vara mer effektiv. Bedömningen av årets uppföljning visar på att riktlinjen kan utgå till förmån för en konsekvent och tydlig integrering av jämställdhet i ordinarie styrning via planerings- och uppföljningsprocessen. Vidare bör redovisning av hur kommunkoncernens arbete bidrar till måluppfyllelse av de jämställdhetspolitiska målen/CEMR därmed ske till kommunfullmäktige i samband med årsredovisning.

Översiktsplanen bedöms vara aktuell. Skissen till utbyggnadsordning som anges i genomförandekapitlet är dock delvis föråldrad. I och med att stadsbyggandet i hög grad kommer att koncentreras till södra Uppsala stad är det lämpligt att kommunfullmäktige anger detta i en aktualitetsförklaring under 2019. Samtidigt kan eventuella förtydliganden ges till vissa av de normerande delarna i ÖP och ändringar i insatslistan tas upp.

Ekonomiska konsekvenser

Revidering av program och handlingsplaner hanteras inom befintliga budgetramar. Konsekvenser av enskilda programs revideringar hanteras inom ramen för dessa enskilda kommande beslut i kommunfullmäktige.

Köns- och barnkonsekvenser

Förändringen av programstyrningen förväntas få positiva konsekvenser för jämställdhet och barn bland annat genom att i samband med framtagande av nya program eller revidering av redan befintliga program, förväntas de två perspektiven integreras inom respektive programområde.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ola Hägglund
Tf Chef kommunledningskontoret

Uppföljning av program och planer 2018

Ett redovisande dokument som kommunfullmäktige fattade beslut om
10 december 2018

Innehåll

Sammanfattning	2
Modell för programhantering	4
Uppföljning	4
Bedömningsunderlag.....	5
Måluppfyllelse.....	5
Aktualitetsbedömning	10
Revidering av program.....	10
Revidering eller komplettering av programmens handlingsplaner	11
Aktualitetsförklaring 2019 (översiktsplan)	12
Tidigarelagd uppföljning av miljö- och klimatprogrammet.....	12
Förenklad styrning av vattenfrågor	12
Inaktuell styrning.....	13
Barnperspektiv och jämställdhetsperspektiv	13

Sammanfattning

Från och med 2017 görs en samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga, skapa minskad styrträngsel med färre målkonflikter samt en ökad möjlighet till tydliga prioriteringar. Detta görs enligt modell för programhantering. Uppföljningen av program har för 2018 genomförts i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti. Den baseras i hög grad på återrapportering från nämnder och bolagsstyrelser, men i vissa fall även på måluppfyllelse i relation till programmets indikatorer där sådana finns. Måluppfyllelsen ligger till grund för aktualitetsbedömningar av programmen, det vill säga beskrivningar av programmens status och eventuella behov av förändringar.

Totalt finns 27 beslutade program. Vid årets aktualitetsbedömning har 11 program inte följs upp till exempel på grund av orsaker som att programmet är under revidering eller nyligen beslutat och håller på att implementeras. Den samlade måluppfyllelsen visar i de flesta fall att arbetet löper på enligt plan. För några program behöver nämnder och bolagsstyrelser göra mer för att nå beslutade program mål, exempelvis för handlingsplan för mänskliga rättigheter, landsbygdsprogrammet och näringslivsprogrammet. Några program är svårare att bedöma måluppfyllelsen för utifrån att de är relativt nya och arbetet är i implementerings- eller uppstartsfas.

Åtta program bedöms inte vara i behov av någon revidering, medan tre av dessa har behov av reviderade eller nya handlingsplaner för att tydliggöra ansvar, åtgärder och resurser i arbetet. Det gäller energiprogram 2050, näringslivsprogrammet samt program mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Tre program bedöms vara i behov av mindre redaktionella eller lagkravsstyrda justeringar. Det gäller avfallsplan, handlingsplan för mänskliga rättigheter och landsbygdsprogrammet. Strategisk plan för IT och digitalisering är i behov av revidering utifrån kraftigt ökade förväntningar på IT och digital utveckling som ett viktigt verktyg i verksamhetsutveckling.

Dagvattenprogrammet behöver utvecklas med en handlingsplan. Under 2019 bör innehållet i vattenprogrammet ses över. Behovet finns utifrån bland annat att det framkommit nya fakta, att kommunkoncernens organisation har förändrats samt att dess relation till den VA-plan som håller på att tas fram behöver beaktas. För att förenkla kommunens arbete med vatten och minimera antalet styrande dokument föreslås bland annat att målområdena för dagvattenprogrammet inarbetas som en del i vattenprogrammet och att dagvattenprogrammet därmed skulle kunna avvecklas. Det skulle innebära att föreslagen handlingsplan för dagvatten bli en handling hörande till en omarbetad version av vattenprogrammet.

Vid uppföljningen som gjordes av programmen 2017 bedömdes styrningen för en ökad jämställdhetsintegrering enligt CEMR kunna vara mer effektiv. Bedömningen av årets uppföljning visar på att riktlinjen kan utgå till förmån för en konsekvent och tydlig integrering av jämställdhet i ordinarie styrning via planerings- och uppföljningsprocessen. Vidare bör redovisning av hur kommunkoncernens arbete bidrar till måluppfyllelse av de jämställdhetspolitiska målen/CEMR därmed ske till kommunfullmäktige i samband med årsredovisning.

Översiktsplanen bedöms vara aktuell. Skissen till utbyggnadsordning som anges i genomförandekapitlet är dock delvis föråldrad. I och med att stadsbyggandet i hög grad kommer att koncentreras till södra Uppsala stad är det lämpligt att kommunfullmäktige anger detta i en aktualitetsförklaring under 2019. Samtidigt kan eventuella förtydliganden ges till vissa av de normerande delarna i ÖP och ändringar i insatslistan tas upp.

Modell för programhantering

Kommunfullmäktige styr över nämnder och bolagsstyrelser genom bland annat Mål och budget och kommunövergripande program och planer. I de kommunövergripande programmen och planerna (fortsättningsvis används enbart *programmen*) beskriver fullmäktige kommunens samlade politik inom olika områden.

Från och med 2017 görs en samlad uppföljning och aktualitetsbedömning av program som ett led i att säkerställa en mer sammanhållen styrning där relationerna mellan styrdokument är tydliga, skapa minskad styrträngsel med färre målkonflikter samt en ökad möjlighet till tydliga prioriteringar. Programhanteringen tar sin utgångspunkt i *Riktlinjen för styrdokument*¹ och hanterar de kommunövergripande aktiverande styrdokumenterna förutom Mål och budget. Modellen beskriver ansvar, roller och struktur för framtagande och uppföljning av program. Vid framtagande av program säkerställs att det är just programformen som är rätt typ av styrning för området eller sakfrågan och att framtagandet sker med berörda nämnder och bolagsstyrelser genom den gemensam beredning. För uppföljning av program beskrivs hur och när uppföljning sker samt hur aktualitetsbedömning ska genomföras. Förutom bedömningar av programs indikatorer är det nämnder och bolagsstyrelser som i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti svarar på grad av måluppfyllelse för de program som följs upp. Aktualitetsbedömningarna av de enskilda programmen sammanställs och vid behov ges förslag på möjliga justeringar för ökad måluppfyllelse.

Uppföljning

Uppföljningen av program har genomförts i samband med ordinarie verksamhetsuppföljning per augusti. Den baseras i hög grad på återrapportering från nämnder och bolagsstyrelser, men i vissa fall även på måluppfyllelse i relation till programmets indikatorer där sådana finns. Måluppfyllelsen ligger till grund för aktualitetsbedömningar av programmen, det vill säga beskrivningar av programmets status och eventuella behov av förändringar. Enskilda aktualitetsbedömningar för de program som följts upp finns i bilagorna 1-15 till denna handling.

Totalt finns 27 beslutade program och handlingsplaner. Vid årets aktualitetsbedömning har 11 program inte följs upp. Dessa är:

- Drogpolitiskt program (Under revidering)
- Kulturpolitiskt program (Under revidering)
- Naturvårdsprogrammet (Under revidering)
- Trafikplan (Under revidering enligt mobilitets- och trafikstrategi)
- Åtgärdsprogram för bättre luftkvalitet (Under revidering)
- Åtgärdsprogram mot omgivningsbuller (Under revidering)
- Äldrepolitiskt program (Under revidering utifrån arbete med handlingsplan för äldrevänlig stad)

---

¹ KSN-2014-1268

- Bredbandsprogram (Beslutat nyligen och följs därför inte upp under 2018)
- Handlingsplan för ökad trygghet och säkerhet (Beslutat nyligen och följs därför inte upp under 2018)
- Handlingsplan för Gottsudna/Valsätra (Beslutat nyligen och följs därför inte upp under 2018)
- Handlingsplan för lokal överenskommelse med föreningslivet (Beslutat nyligen och följs därför inte upp under 2018)

Bedömningsunderlag

Det finns en programansvarig tjänsteperson för varje program. Hen har definierat uppföljningsinnehåll och aktualitetsbedömt programmet. Måluppfyllelsen baseras på redovisning av pågående åtgärder i program och handlingsplaner. För vissa program har det även ställts mer generella kompletterande frågor till nämnderna och bolagsstyrelserna. Kompletterande underlag för måluppfyllelseanalys kommer även från andra källor såsom statistikansvariga myndigheter, andra nationella eller regionala organisationer, kommunens verksamhetssystem och genomförda undersökningar inom kommunen.

Måluppfyllelse

Den samlade måluppfyllelsen visar i de flesta fall att arbetet löper på enligt plan. För några program behöver nämnder och bolagsstyrelser göra mer för att nå beslutade program mål, exempelvis för handlingsplan för mänskliga rättigheter, landsbygdsprogrammet och näringslivsprogrammet. Några program är svårare att bedöma måluppfyllelsen för utifrån att de är relativt nya och arbetet är i implementerings- eller uppstartsfas och här påtalas att det i vissa fall kan komma att behöva kompletteras med en handlingsplan för att säkerställa ansvar och resurser, så som för till exempel Energiprogram 2050. En annan åtgärd är att stärka pågående implementeringsarbete med ytterligare kommunikationssatsningar och dialogforum för att öka kunskapen om de enskilda programmens funktion och mål. Följande tabell ger en översikt över programmen med bedömningar för de 16 program som har följts upp.

Tabell 1. Översikt för måluppfyllelse och bedömning av programmen

Program	Måluppfyllelse	Bedömning av programmet som styrmedel
Avfallsplan för Uppsala kommun 2014-2022 (KF 2014)	Avfallsplanen innehåller 82 mål och aktiviteter, varav 25 av dessa är huvudmål. Generellt bidrar nämnder och bolagsstyrelser till att uppnå de mål som beslutats i avfallsplanen. Nio av avfallsplanens huvudmål uppnås helt eller är på god väg att nås inom sin tidsram. Nio av de 25 huvudmålen har inte uppnåtts. Exempelvis är nybyggnationerna av två återvinningscentraler inte färdigställda. Förseningar har uppkommit i planläggning och det har lett till att genomförandet inte har kunnat starta.	Under hösten 2018 infördes "Förordning om producentansvar för förpackningar" (SFS 2018:1462) som utgör en osäkerhet i hur bolagsstyrelserna och nämnderna framöver praktiskt kommer att kunna arbeta. Förändrad lagstiftning, nya utredningar och organisationsförändringar inom kommunkoncernen påverkar sex av de 25 huvudmålen. Några av målen bedöms behöva ses över gällande formuleringar samt kring avsaknad av nyckeltal för att förtydliga och bidra till en ökad måluppfyllelse.

Program	Måluppfyllelse	Bedömning av programmet som styrmedel
Dagvattenprogram (KF 2014)	<p>Eftersom programmet endast har övergripande mål och saknar tydliga åtgärder är det svårt att objektivt bedöma måluppfyllelse. De strategier som finns angivna används idag i viss utsträckning, till exempel bidrar gatu- och samhällsnämnden med rening och fördröjning av dagvatten från gaturummet i Rosendal och Strandbodgatan. Kommunstyrelsen genomför åtgärder vid utbyggnad av allmän plats och är avtalspart mot privata exploatörer när det kommer till krav på dagvatten. Uppsala Vatten AB bygger dammar på allmän plats för utjämning och rening av dagvatten från ny bebyggelse. Dock sker sällan rening av dagvatten på kvartersmark och regnvatten och smältvatten från många av kommunens högtrafikerade vägar leds orenat ut till sjöar och vattendrag.</p>	<p>Dagvattenprogrammet behöver utvecklas med en handlingsplan, vilken mer konkret kan visa vilka åtgärder som är prioriterade för att förverkliga programmet och vilka nämnder och bolagsstyrelser som ansvarar för åtgärderna. Handlingsplanen ska ge en samlad bild av vilka åtgärder som behövs för att kommunen tydligt ska arbeta enligt strategierna i programmet.</p> <p>Inom programområdet finns viss styrning även från vattenprogrammet. Under 2019 finns ett behov av att se över innehållet i vattenprogrammet inklusive bilagor. Formerna för detta arbete bör förtydligas i ett projektdirektiv och omarbetningen bör genomföras på initiativ av kommunstyrelsen i nära samarbete med bland annat Uppsala Vatten och Avfall AB.</p> <p>För att förenkla kommunens arbete med vatten och minimera antalet styrande dokument föreslås att det utreds om målområdena för dagvattenprogrammet kan inarbetas som en del i vattenprogrammet och att dagvattenprogrammet avvecklas. Det skulle därmed innebära att föreslagen handlingsplan för dagvatten bli en handling hörande till en omarbetad version av vattenprogrammet.</p>
Energiprogram 2050 (KF 2018)	<p>Arbete pågår under 2018 med att få igång arbetet i delar rörande ansvar och resurssättning samt former för genomförande. Programmet är ännu så pass nytt att ingen bedömning om måluppfyllelse är aktuell att göra. Fokus ligger på implementering även under 2019.</p>	<p>Ett behov av att ta fram en övergripande handlingsplan för att säkra delar från programmet gällande ansvar och finansiering av eventuella investeringar kan finnas. Därför bör dessa behov utredas gällande en (politiskt beslutad) övergripande handlingsplan för att säkerställa resurser och organisation för genomförande av Energiprogrammet.</p>
Handlingsplan för mänskliga rättigheter (KF 2017)	<p>Nämnder och bolagsstyrelser kommer att kunna bidra till måluppfyllelsen, men vissa nämnder behöver göra mer eller annorlunda jämfört med plan. Då planen fortfarande är förhållandevis ny, och följs upp för första gången, har inte riktade uppföljningsfrågor ställts. Nämnderna har i stället ombetts att integrera lämpliga delar från planen i de egna verksamhetsplanerna. Flera nämnder har integrerat handlingsplanen i sina verksamhetsplaner.</p> <p>Underlag saknas dock från vissa nämnder.</p>	<p>Arbete med att respektera och skydda mänskliga rättigheter är ett ständigt pågående arbete. Behov av styrning inom planområdet bedöms kvarstå. Handlingsplanen är förhållandevis ny och arbetet i kommunen bedöms ha kommit igång bra, men fler nämnder och bolagsstyrelser behöver implementera planen i sina verksamhetsplaner och affärsplaner. Handlingsplanen behöver därför förankras ytterligare.</p> <p>Planinnehållet bedöms relevant i dagsläget, men det finns behov av att revidera planen, med utgångspunkt från de förändringar i Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk som träder ikraft från 1 januari 2019.</p> <p>Planen behöver vidare förtydligas inom vissa avsnitt. Det finns grupper i samhället som särskilt riskerar att utsättas för diskriminering eller hat, hot och våld – till exempel kan nämnas HBTQ-personer, rasifierade personer, personer med normbrytande funktionalitet mm. Uppsala kommun behöver säkerställa att särskild utsatthet motverkas. Av det skälet föreslås en språklig justering för att tydliggöra kommunens ansvar i detta avseende.</p>

Program	Måluppfyllelse	Bedömning av programmet som styrmedel
Idrotts- och fritidspolitiskt program (KF 2015)	<p>Av programmet framgår att uppföljning sker i två steg. I ett första steg ska programmet ha påverkan på alla kommunala aktörers egna styrdokument och resursfördelning inklusive kommunens övergripande planer och budget. Åtgärder från programmet har inkluderats i verksamhetsplanerna för idrotts- och fritidsnämnden, äldrenämnden, kommunstyrelsen, socialnämnden samt omsorgsnämnden. Bland bolagen har programmet angivits som relaterande styrdokument i affärsplanerna hos Sport- och rekreationsfastigheter AB, Uppsala kommuns fastighets AB, och Uppsala stadsteater AB.</p> <p>En utvärdering av programmets funktion och effekter genomförs under hösten 2021 för att kunna utgöra underlag för det nya programarbete som bör leda till ett nytt idrotts- och fritids-politiskt program att gälla från och med 2023.</p>	<p>Utvecklingen inom programmets område sker i önskad riktning och behovet av ett styrande program kvarstår. Fler nämnder och bolagsstyrelser behöver implementera programmet i sina verksamhetsplaner och affärsplaner. De behöver även i större utsträckning beskriva åtgärder och aktiviteter som bidrar till programmets måluppfyllelse.</p> <p>Uppföljningen som gjorts 2018 föranleder inget behov av förändring av programmet.</p>
Innerstadsstrategin (KF 2016)	<p>Den viktigaste frågan i Innerstadsstrategin handlar om stadsliv och om detta har ökat. Utifrån det följs antalet uteserveringar, som har ökat från 37 stycken (år 2000) till 94 (år 2010) och 127 (år 2018).</p> <p>Utvecklingen av innerstaden sker i enlighet med framtagna strategier. Berörda nämnder och bolagsstyrelser bidrar till att förverkliga strategin utifrån dess fyra perspektiv; stadsliv, trafik, plats och park samt bebyggelse.</p>	<p>Uppföljningen som gjorts 2018 föranleder inget behov av förändring av strategin.</p>
Landsbygdsprogrammet (KF 2017)	<p>Nämnder och bolagsstyrelser kommer att kunna bidra till måluppfyllelse, men behöver göra mer eller annorlunda jämfört med plan. Vissa underlag saknas för att bedöma måluppfyllelse. Det beror delvis på att en del bolagsstyrelser samt socialnämnden inte har rapporterat.</p>	<p>Behovet av styrning inom området kvarstår. Frågor kring landsbygdsutveckling prioriteras olika inom nämnder och bolagsstyrelser vilket synliggör behovet av fortsatt arbete med landsbygdsprogrammet. Att ställa programspecifika frågor var ett sätt att i år få reda på vilka nämnder och bolagsstyrelser som tar en aktiv roll i att bidra till landsbygdsutveckling.</p> <p>Behov finns av redaktionella ändringar i landsbygdsprogrammet. Det handlar om dubbla mellanslag, stavfel, upprepade fraser och mindre förtydliganden.</p> <p>Handlingsplanen som tillhör landsbygdsprogrammet är ett konkret verktyg för att hjälpa nämnder och bolagsstyrelser att se sin roll. Enligt landsbygdsprogrammet ska handlingsplanen uppdateras årligen. Då åtgärderna som idag finns i handlingsplanen spänner över minst två år, föreslås att ny handlingsplan antas för både 2019 och 2020.</p>

Program	Måluppfyllelse	Bedömning av programmet som styrmedel
Miljö- och klimatprogram (KF 2014)	<p>Programmet ska följas upp i sin helhet 2016, 2020 och vid programslut 2024. Den uppföljning som gjordes 2016–2017 resulterade i att programmet kompletterades med etappmål på viktiga områden. Uppföljningen visade på behov av att uppdatera motivtexterna.</p> <p>I mars 2018 beslöt kommunfullmäktige foga ett strategiskt avsnitt om klimatanpassning till programmet. I maj 2018 beslöt kommunfullmäktige att lägga till två nya etappmål. Det första avser plast i allmänhet. Det andra inriktar sig på minskad miljö- och klimatpåverkan från byggmaterial i allmänhet och ökad användning av trä i byggnader och anläggningar i synnerhet i kommunorganisationen och i samhället.</p>	<p>Då programmet antogs i februari 2014, är motivtexterna från 2013 och ger sämre styrning och förståelse. Motivtexterna föreslås uppdateras.</p> <p>Etappmålen i programmet har målåren 2020 eller 2023, några bara 2020 andra bara 2023. Ett par har också målår 2030. För att göra en relevant uppföljning bör uppföljningen tidigareläggas till 2019 för att kunna påverka måluppfyllelse 2020. De etappmål som enbart har 2020 som målår utreds och förslag tas fram på om dessa ska utgå eller byggas på med någon ny etapp eller förändras på annat sätt. Då fullmäktige 2015 fastslog ett långsiktigt klimatmål för 2030, ska uppföljning ge förslag så att programmet generellt och etappmålen specifikt leder fram till klimatmålet för 2030.</p>
Näringslivsprogrammet (KF 2017)	<p>Arbetet för att skapa goda förutsättningar för fler jobb och fler företag och därmed ekonomisk hållbarhet är långsiktigt och pågår enligt plan. Konjunkturläget och den höga tillväxttakten i regionen bidrar till att målet om fler än 2000 jobb per år nås. Däremot är många av åtgärderna som ska genomföras av kommunen inte genomförda och kräver ytterligare arbete. Det är också flera nämnder och bolagsstyrelser som inte har inarbetat åtgärder som de i handlingsplanen pekats ut som ansvariga för i sina verksamhets- och affärsplaner. Ytterligare arbete med styrningen krävs för att få genomslag för näringslivsprogrammets mål.</p>	<p>För att nå målen i programmet krävs mer kunskap om näringslivsprogrammet och dess mål. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser behöver förstå sina roller och tydliggöra sitt ansvar för ekonomisk hållbarhet och hur de kan bidra till arbetet för fler arbetstillfällen. En ökad intern dialog och samordning behövs kring vissa åtgärder. Ett problem i styrprocessen är att de sju målen som anges i programmet inte finns med i verksamhets- och affärsplaner utan endast åtgärderna från handlingsplanen.</p> <p>Detta kommer att ses över i revideringen av handlingsplanen.</p>
Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning (KF 2016)	<p>Vid uppföljningen av programmet visar underlaget att det pågår arbete inom åtta av nio målområden (alla utom målområde åtta). Det är fem nämnder av 14 som har påbörjade eller färdiga åtgärder i programmet. Sammantaget finns det 141 åtgärder i nämndernas verksamhetsplaner som bidrar till programmet måluppfyllelse. 82 åtgärder är påbörjade eller färdiga. Vidare visar uppföljningen att det pågår arbete inom 11 av de 15 övergripande målen, samt inom 21 av de 35 delmålen. Delmålet att anställa ett brukarombud inom målområde ett är helt uppfyllt. För frågor som ställts om jämställdhet har det visat sig att nämnder och bolagsstyrelse inte har förstått eller kunnat svara på frågan utan svarar istället generellt med programmet och tillgänglighet. Några av bolagen svarar att de inte kan se att programmet rör deras verksamhet. Uppföljningen visar även att det är stor spridning på hur nämnder och bolagsstyrelser uppfyller programmålet gällande konsekvensanalys av tillgänglighet och delaktighet inför politiska beslut</p>	<p>Måluppfyllelsen av programmet är fortfarande svår att avgöra utifrån uppföljningen. De målområden och åtgärder som finns i verksamhetsplanerna är pågående och måste därför följas upp i kommande uppföljning av programmet. För att kunna följa upp programmets övergripande mål och delmål behöver Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i större utsträckning implementeras i kommunens alla nämnder och bolagsstyrelser.</p> <p>Vid den fortsatta uppföljningen av programmet ska beaktas att HSO i Uppsala kommun ska ges möjlighet att delta i uppföljningen i enlighet med programmets intention.</p> <p>Önskemål framförs om att en kungemensam metod bör tas fram som kan säkerställa och underlätta en sådan analys.</p>

Program	Måluppfyllelse	Bedömning av programmet som styrmedel
Riktlinjen för Uppsala kommuns normkritiska arbete för ökad jämställdhet enligt CEMR (KF 2017)	<p>Nämnder och bolagsstyrelser verkställer planerade åtgärder kopplade till explicita jämställdhetsuppdrag i Mål och budget och bidrar därigenom till riktlinjens intentioner. Fler nämnder och bolagsstyrelser än tidigare genomför jämställdhetsanalyser i dag. Analysernas resultat och slutsatser tas till vara och integreras alltmer i ordinarie verksamhets- och affärsplanering. Dock görs jämställdhetsanalyserna ofta vid sidan av centrala prioriterade frågor och uppdrag och möter inte alltid de mest relevanta utmaningarna inom respektive nämnds eller bolagsstyrelses ansvarsområde.</p> <p>När det gäller uppfyllelse av riktlinjens ambition att jämställdhetsperspektivet ska tillämpas i arbetet med planering, genomförande och uppföljning av verksamhetsplaner och affärsplaner ser det olika ut.</p>	<p>När det gäller riktlinjens tre prioriterade tillvägagångssätt i arbetet ses att något mer aktivitet pågår i dessa än i andra. Jämställdhetsanalyser lyfts klart oftare än andra, vilket bedöms beror på uppdrag i Mål och budget och inte på riktlinjens styrning.</p> <p>Sammanfattningsvis är bedömningen att behovet av styrning inom området kvarstår i allra högsta grad, men att riktlinjen inte ger den styrning på området som behövs för att uppnå kommunens jämställdhetspolitiska ambitioner.</p> <p>Bedömningen visar på att riktlinjen kan utgå till förmån för en konsekvent och tydlig integrering av jämställdhet i ordinarie styrning via planerings- och uppföljningsprocessen. Vidare ska redovisning av hur kommunkoncernens arbete bidrar till måluppfyllelse av de jämställdhetspolitiska målen/CEMR därmed ske till kommunfullmäktige i samband med årsredovisning.</p>
Program och handlingsplan mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck (KF 2015)	<p>Fortfarande är kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck väldigt ojämn. Frågan prioriteras också olika inom olika nämnder. Fortfarande kvarstår utmaningen i att se att våld i nära relationer och hedersrelaterat våld är en fråga som spänner över alla nämnder och bolagsstyrelser.</p>	<p>Behovet av styrning inom området kvarstår. Programmet och handlingsplanen har konkretiserat vad som ska göras och är i den meningen ett effektivt styrmedel. Handlingsplanen löper ut per december 2018 och bör revideras i sin helhet under 2019. I samband med detta ska även indikatorer, mätbara mål, knytas till respektive mål, och delmål. Detta för att planen ska vara möjlig att följa upp och för att respektive nämnds ansvar ska bli tydligt. Bedömningen är att programmet inte behöver revideras innan programperiodens slut, men att handlingsplanen utgör en svag styrning i relation till programmets intentioner.</p>
Program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik (KF 2017)	<p>Programmet har fyra målområden. Utifrån att programmet är relativt nytt anses Uppsala kommun ha kommit långt med programmets intentioner och bedömningen är därmed att nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan.</p>	<p>Det finns inga behov av justering kring programmet som styrmedel. Det finns vissa områden som behöver ett större fokus under kommande år, exempelvis det fortsatta arbetet med unga som varken arbetar eller studerar samt arbetet med att bryta den strukturella arbetslösheten hos de grupper som anses vara särskilt utsatta på arbetsmarknaden.</p>
Strategi för IT-utveckling och digitalisering (KF 2015)	<p>Strategin har följts upp utifrån planens fyra mål; IT-styrning, Digitalisering, Verksamhetssystem och IT-infrastruktur. Bedömningen är att måluppfyllelsen för alla fyra mål är god. Nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan. Nämnders och bolagsstyrelser åtgärder verkställs som planerat och bedöms vara tillräckliga för att leda till resultat som ligger i linje med kommunens långsiktiga inriktning för IT-utveckling och digitalisering.</p>	<p>Aktualitetsbedömningen av strategisk plan för IT-utveckling och digitalisering visar att måluppfyllelsen inom programområdet är fortsatt god.</p> <p>Kraftigt ökade förväntningar på IT och digital utveckling som ett viktigt verktyg i verksamhetsutveckling ställer dock nya krav på utformning av styrmedel vad gäller form, innehåll och omfattning. Mot bakgrund av dessa förändrade förutsättningar föreslås en revidering av planen.</p>

Program	Måluppfyllelse	Bedömning av programmet som styrmedel
Vattenprogram (KF 2015)	Det pågår arbete som bidrar till tillståndsmålen i vattenprogrammet, men det är inte ett arbete som är tydligt behovsstyrt utifrån programmet. Den övergripande bedömningen är därför att nämnder och bolag bidrar till måluppfyllelsen men det finns ingen plan att relatera till. Det går därför inte att avgöra om aktiviteterna är tillräckliga i omfattning eller i åtgärdstakt och om alla nämnder och bolagsstyrelser har bidragit tillräckligt.	Vattenprogrammet fyller fortfarande en viktig funktion som styrdokument. Det finns dock behov av att revidera vattenprogrammet genom att besluta om handlingsplan och att revidera vissa avsnitt i huvuddokumentet samt bilagor. Utöver behov av handlingsplan är orsaken till behov av revideringar att fakta och organisation har ändrats. Dessutom finns det nya frågor som behöver belysas i vattenprogrammet, till exempel kopplat till den VA-plan som håller på att tas fram. Det finns också behov av att utvärdera om dagvattenprogrammet bör inarbetas i vattenprogrammet. Därför föreslås ett arbete påbörjas under 2019 med att se över innehållet i vattenprogrammet inklusive bilagor. Formerna för detta arbete bör förtydligas i ett projektdirektiv och omarbetningen bör genomföras på initiativ av kommunstyrelsen i nära samarbete med bland annat Uppsala Vatten och Avfall AB.
Översiktsplan (KF 2016)	Översiktsplanen skiljer ut sig från program bland annat genom sin mycket långa planeringshorisont och genom att i huvudsak vara normerande och av ramsättande karaktär. Det finns heller inga tidssatta mål och även den så kallade insatslistan är flytande i sin tidshorisont. Nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan. Kommunkoncernens samlade arbete bedöms bidra till att utvecklingen går i den riktning som ges av ÖP2016.	Översiktsplanen bedöms vara aktuell. Skissen till utbyggnadsordning som anges i genomförandekapitlet är dock delvis föråldrad. I och med att stadsbyggandet i hög grad kommer att koncentreras till södra Uppsala stad är det lämpligt att kommunfullmäktige anger detta i en aktualitetsförklaring under 2019. Samtidigt kan eventuella förtydliganden ges till vissa av de normerande delarna i ÖP och ändringar i insatslistan tas upp.

Aktualitetsbedömning

Av de program som följts upp finns det i de flesta fall inget behov av revidering, medan revidering eller komplettering av programmens handlingsplaner föreslås i ett flertal av fallen.

Revidering av program

Kommunkoncernens Avfallsplan 2014-2022 är i behov av revidering, enligt bilaga 1, utifrån att uppföljningen visar på behov av mindre justeringar. Bedömningen är att programstyrningen kan stärkas i form av mindre ändringar i nyckeltal och tidsramar, samt att de mål som på grund av förändrade förordningar och pågående utredningar inte längre är aktuella tas bort. För att lättare kunna arbeta och följa upp avfallsplanen som rapporteringsansvarig aktör kommer Uppsala Vatten och Avfall AB ändra arbetssätt och ta initiativ till mer regelbundna uppföljnings- och arbetsmöten på tjänstemannanivå. Vidare bör noteras att framtagande av en ny avfallsplan är planerad att påbörjas år 2020.

Arbete med att respektera och skydda mänskliga rättigheter är ett ständigt pågående arbete. Behov av styrning inom planområdet bedöms kvarstå. Handlingsplanen är förhållandevis ny och arbetet i kommunen bedöms ha kommit igång bra, men fler nämnder och bolagsstyrelser behöver implementera planen i sina verksamhetsplaner och affärsplaner. Handlingsplanen behöver därför förankras ytterligare. Planinnehållet bedöms relevant i dagsläget, men det

finns behov av att revidera planen, med utgångspunkt från de förändringar i Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk som träder ikraft från 1 januari 2019. Planen behöver vidare förtydligas inom vissa avsnitt. Det finns grupper i samhället som särskilt riskerar att utsättas för diskriminering eller hat, hot och våld – till exempel kan nämnas HBTQ-personer, rasifierade personer, personer med normbrytande funktionalitet mm. Uppsala kommun behöver säkerställa att särskild utsatthet motverkas. Av det skälet föreslås en språklig justering för att tydliggöra kommunens ansvar i detta avseende.

Frågor kring landsbygdsutveckling prioriteras olika inom nämnder och bolagsstyrelser vilket synliggör behovet av fortsatt arbete med landsbygdsprogrammet. Behov finns av redaktionella ändringar i landsbygdsprogrammet. Det handlar om dubbla mellanslag, stavfel, upprepade fraser och mindre förtydliganden.

Aktualitetsbedömningen av strategisk plan för IT-utveckling och digitalisering visar att måluppfyllelsen inom programområdet är fortsatt god. Kraftigt ökade förväntningar på IT och digital utveckling som ett viktigt verktyg i verksamhetsutveckling ställer dock nya krav på utformning av styrmedel vad gäller form, innehåll och omfattning. Mot bakgrund av dessa förändrade förutsättningar föreslås en revidering av planen och i samband med att den byter namn till Program för digitalisering för att bättre stämma överens med riktlinje för styrdokument.

Revidering eller komplettering av programmets handlingsplaner

För att nå målen i näringslivsprogrammet krävs mer kunskap om programmet och dess mål. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser behöver förstå sina roller och tydliggöra sitt ansvar för ekonomisk hållbarhet och hur de kan bidra till arbetet för fler arbetstillfällen. En ökad intern dialog och samordning behövs kring vissa åtgärder. Ett problem i styrprocessen är att de sju målen som anges i programmet inte finns med i verksamhets- och affärsplaner utan endast åtgärderna från handlingsplanen. Detta kommer att ses över i den föreslagna revideringen av handlingsplanen.

Program och handlingsplan mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck har konkretiserat vad som ska göras och är i den mening ett effektivt styrmedel. Handlingsplanen löper ut per december 2018 och bör revideras i sin helhet under 2019. I samband med detta ska även indikatorer, mätbara mål, knytas till respektive mål, och delmål. Bedömningen är att programmet inte behöver revideras innan programperiodens slut, men att handlingsplanen utgör en svag styrning i relation till programmets intentioner.

Handlingsplanen som tillhör landsbygdsprogrammet är ett konkret verktyg för att hjälpa nämnder och bolagsstyrelser att se sin roll. Enligt landsbygdsprogrammet ska handlingsplanen uppdateras årligen. Då åtgärderna som idag finns i handlingsplanen spänner över minst två år, föreslås att ny handlingsplan antas för både 2019 och 2020.

Ett behov av att ta fram en övergripande handlingsplan kopplat till Energiprogram 2050 för att säkra delar från programmet gällande ansvar och finansiering av eventuella investeringar kan finnas. Därför bör dessa behov utredas gällande en (politiskt beslutad) övergripande

handlingsplan för att säkerställa resurser och organisation för genomförande av Energiprogram 2050.

Aktualitetsförklaring 2019 (översiktsplan)

Översiktsplanen bedöms vara aktuell och kommunkoncernens samlade arbete bedöms bidra till att utvecklingen går i den riktning som ges av ÖP2016. Skissen till utbyggnadsordning som anges i genomförandekapitlet är dock delvis föråldrad. I och med att stadsbyggandet i hög grad kommer att koncentreras till södra Uppsala stad är det lämpligt att kommunfullmäktige anger detta i en aktualitetsförklaring under 2019. Samtidigt kan eventuella förtydliganden ges till vissa av de normerande delarna i ÖP och ändringar i insatslistan tas upp.

Tidigarelagd uppföljning av miljö- och klimatprogrammet

Miljö- och klimatprogrammet ska följas upp i sin helhet 2016, 2020 och vid programslut 2024. Programmet antogs i februari 2014, men motivtexterna är formulerade 2013 och ger sämre styrning och förståelse. Motivtexterna föreslås därför uppdateras. Etappmålen i programmet har målåren 2020 eller 2023, några bara 2020 andra bara 2023. Ett par har också målar 2030. För att göra en relevant uppföljning bör uppföljningen tidigareläggas till 2019 för att kunna påverka måluppfyllelse 2020. De etappmål som enbart har 2020 som målar utreds och förslag tas fram på om dessa ska utgå eller byggas på med någon ny etapp eller förändras på annat sätt. Då fullmäktige 2015 fastslog ett långsiktigt klimatmål för 2030, ska uppföljning ge förslag så att programmet generellt och etappmålen specifikt leder fram till klimatmålet för 2030.

Förenklad styrning av vattenfrågor

Dagvattenprogrammet behöver utvecklas med en handlingsplan, vilken mer konkret kan visa vilka åtgärder som är prioriterade för att förverkliga programmet och vilka nämnder och bolagsstyrelser som ansvarar för åtgärderna. Handlingsplanen ska ge en samlad bild av vilka åtgärder som behövs för att kommunen tydligt ska arbeta enligt strategierna i programmet. Inom programområdet finns viss styrning även från vattenprogrammet.

Uppföljningen av vattenprogrammet visar på att det fyller en viktig funktion som styrdokument. Det finns dock behov av att revidera vattenprogrammet genom att besluta om handlingsplan och att revidera vissa avsnitt i huvuddokumentet samt bilagor. Utöver behov av handlingsplan är orsaken till behov av revideringar att fakta och organisation har ändrats. Dessutom finns det nya frågor som behöver belysas i vattenprogrammet, till exempel kopplat till den VA-plan som håller på att tas fram. Det finns också behov av att utvärdera om dagvattenprogrammet bör inarbetas i vattenprogrammet. Därför föreslås ett arbete påbörjas under 2019 med att se över innehållet i vattenprogrammet inklusive bilagor. Arbetet bör genomföras på initiativ av kommunstyrelsen i nära samarbete med bland annat Uppsala Vatten och Avfall AB. För att förenkla kommunens arbete med vatten och minimera antalet styrande dokument föreslås att målområdena för dagvattenprogrammet inarbetas som en del i vattenprogrammet och att dagvattenprogrammet utvecklas. Det skulle därmed innebära att föreslagen handlingsplan för dagvatten bli en handling hörande till en omarbetad version av vattenprogrammet.

Inaktuell styrning

Nämnder och bolagsstyrelser verkställer planerade åtgärder kopplade till explicita jämställdhetsuppdrag i Mål och budget och bidrar därigenom till riktlinjen för Uppsala kommuns normkritiska arbete för ökad jämställdhet enligt CEMR:s intentioner. Fler nämnder och bolagsstyrelser än tidigare genomför jämställdhetsanalyser i dag. Analysernas resultat och slutsatser tas till vara och integreras alltmer i ordinarie verksamhets- och affärsplanering. Dock görs jämställdhetsanalyserna ofta vid sidan av centrala prioriterade frågor och uppdrag och möter inte alltid de mest relevanta utmaningarna inom respektive nämnds eller bolagsstyrelses ansvarsområde. När det gäller uppfyllelse av riktlinjens ambition att jämställdhetsperspektivet ska tillämpas i arbetet med planering, genomförande och uppföljning av verksamhetsplaner och affärsplaner ser det olika ut. När det gäller riktlinjens tre prioriterade tillvägagångssätt i arbetet ses att något mer aktivitet pågår i dessa än i andra. Jämställdhetsanalyser lyfts klart oftare än andra, vilket bedöms beror på uppdrag i Mål och budget och inte på riktlinjens styrning.

Sammanfattningsvis är bedömningen att behovet av styrning inom området kvarstår i allra högsta grad, men att riktlinjen inte ger den styrning på området som behövs för att uppnå kommunens jämställdhetspolitiska ambitioner. Bedömningen visar på att riktlinjen kan utgå till förmån för en konsekvent och tydlig integrering av jämställdhet i ordinarie styrning via planerings- och uppföljningsprocessen. Vidare ska redovisning av hur kommunkoncernens arbete bidrar till måluppfyllelse av de jämställdhetspolitiska målen/CEMR därmed ske till kommunfullmäktige i samband med årsredovisning.

Barnperspektiv och jämställdhetsperspektiv

Programmets roll inom kommunkoncernen är att beskriva politiska prioriterade målgrupper och sakområden samt ambitioner och målsättningar för dessa. De bär i sig de perspektiv som är särskilt viktiga för organisationen att styra på, hantera och genomföra åtgärder för att uppnå. Oavsett programmets sakområde och målgrupp är integrering av två tvärgående perspektiv viktigt att beakta; barnperspektivet och jämställdhetsperspektivet.

Barnets bästa ska alltid sättas i första rummet. Barn ska ha möjlighet att påverka och vara delaktiga i beslut som berör dem. Kommunen ska arbeta för barns rättigheter såsom de är formulerade i Barnkonventionen. Fokus i arbetet ska utgå från barnkonventionens fyra huvudprinciper som handlar om alla barns lika värde och rättigheter (artikel 2), att barnets bästa ska sättas i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet (artikel 3), varje barns rätt till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6) samt barnets rätt att bilda och uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne (artikel 12).

Kommunen ska motverka orättvis fördelning av makt och resurser mellan kvinnor och män, flickor och pojkar. Det görs genom att vara en drivande aktör i jämställdhetsarbetet och främja jämställdhet såväl inom organisationen som i samhället i stort. Ett integrerat jämställdhetsperspektiv i budgetprocessen motverkar den orättvisa fördelningen av resurser mellan könen. Kommunen behöver därför säkerställa att kommunala insatser ser till individens behov och rättigheter genom ett utvecklat uppföljningssystem som fångar skillnader mellan alla möjliga kön.

De två ovan beskrivna perspektiven bör, i samband med framtagande av nya program eller revidering av redan befintliga program, integreras som naturliga perspektiv inom respektive programområde.

Uppsala Vatten och Avfall AB

Aktualitetsbedömning av Avfallsplan för Uppsala kommun 2014-2022

Bakgrund

Avfallsplanen antogs av kommunfullmäktige april 2014 och är ett viktigt styrdokument i Uppsala kommuns strävan mot en långsiktigt hållbar miljö. Avfallsplanens två målområden handlar om att avfallet utgör en resurs och att kommuninvånarnas förutsättningar ska vara styrande för avfallshanteringen. Avfallsplanens mål syftar bland annat till att öka återanvändning och materialåtervinning, minska mängden felsorterat avfall, öka medborgarnas delaktighet i avfallshanteringen, minska den negativa miljöpåverkan från nedlagda deponier samt förbättra arbetsmiljö och service. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska sträva efter att uppfylla avfallsplanens mål. Ansvariga nämnder och bolagsstyrelser ska dessutom upprätta handlingsplaner för att uppfylla sina mål.

Uppföljningsunderlag

Under hösten 2017 och våren 2018 har samtliga förvaltningar och bolag redovisat måluppfyllelsen i skrift och genom samtal i arbetet kring avfallsplanens mål och aktiviteter. Uppsala Vatten och Avfall AB har enligt sitt ägardirektiv uppdraget att följa upp Avfallsplanen för hela Uppsala kommun.

Måluppfyllelse

Avfallsplanen innehåller 82 mål och aktiviteter, varav 25 av dessa är huvudmål. Generellt bidrar nämnder och bolagsstyrelser till att uppnå de mål som beslutats i avfallsplanen. Nio av avfallsplanens huvudmål uppnås helt eller är på god väg att nås inom sin tidsram. Nedskräpningen i Uppsala kommun har minskat, grovavfall återanvänds och 100 procent av biogödseln sprids på produktiv mark vilket visar på huvudmål som är på god väg eller helt uppfylls. Utsorteringsmålen gällande förpackningar och matavfallsinsamling fortgår enligt plan. De följs upp genom de uppsatta aktiviteterna. Under hösten 2018 infördes "Förordning om producentansvar för förpackningar" (SFS 2018:1462) som utgör en osäkerhet i hur bolagsstyrelserna och nämnderna framöver praktiskt kommer att kunna arbeta.

Förändrad lagstiftning, nya utredningar och organisationsförändringar inom kommunkoncernen påverkar sex av de 25 huvudmålen. Avloppsslammet behandlas i skrivande stund av en statlig utredning med förslag om att föreslå förbud mot spridning av avloppsslam på åkrar, varför detta måls föreslås tas bort. Andelen icke-farligt byggnads- och rivningsmaterial som går till materialåtervinning eller materialåteranvändning går ej att utvärdera då Naturvårdsverket utreder hur detta i framtiden statistiskt ska redovisas. Miljö- och hälsoskyddsnämnden som ansvarar för målet har svarat på Naturvårdsverkets remisser i frågan. Målen "Minskade inkomna klagomål" samt "Minskade anmälda arbetsmiljöproblem"

är mål där nyckeltalet för uppföljning dock har formulerats på ett sätt som motverkar syftet med målet och bör därför ses över vid nästa planperiod för att kunna utvärderas rättvist. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden samt barn- och ungdomsnämnden har ombildats till fem nya nämnder och utbildningsnämnden bör förslagsvis ta över ansvaret och rapporteringsansvaret i berörda mål samt aktiviteter.

Nio av de 25 huvudmålen har inte uppnåtts. Exempelvis är nybyggnationerna av två återvinningscentraler inte färdigställda. Förseningar har uppkommit i planläggning och det har lett till att genomförandet inte har kunnat starta. Sju mål utvärderas utifrån en telefonundersökning på en fyrgradig skala. Inget av dessa sju mål uppnår det satta resultatet trots positiva underliggande trender. Utvärderingsmodellen innehåller en beräkning som gör det svårt att nå målen. Målformuleringen kräver exempelvis att "90 procent av fastighetsägarna ska ange att de är nöjda med hämtning av säck och kärl". Vid utvärderingen räknas alla svarande i kategorin "mycket nöjda" men bara hälften i kategorin "nöjda". Resultatet efter telefonundersökningen visar därmed endast 84 procent. Om alla "nöjda" kunder hade räknats med hade resultatet blivit 97 procent, vilket kan anses vara mycket högt. Generellt anses kommuninvånarna nöjda med hämtningen av säck och kärl. Utvärderingsmodellen för den satta målprocenten kan ifrågasättas, men eftersom spårbarhet bör säkerställas inom ramen för en och samma Avfallsplan, föreslås att utvärderingsmodellen inte ändras förrän en ny avfallsplan beslutas och nya mål formuleras. För de mål som inte har nåtts inom tidsram 2018 förlängs dessa förslagsvis till 2022, då en ny måluppföljning kommer att ske.

Bedömning

Måluppfyllelse sker genom berörda aktiviteter som kopplats till målen och ansvarsområdet visas tydligt intill varje mål för berörd aktör. Några av målen bedöms dock behöva ses över gällande formuleringar samt kring avsaknad av nyckeltal för att förtydliga och bidra till en ökad måluppfyllelse.

Förslag till beslut

Uppföljningen leder till följande förslag till mindre justeringar:

- att förstärka programstyrningen i form av mindre ändringar i nyckeltal och tidsramar enligt nedan, samt
- att ta bort de mål som på grund av förändrade förordningar och pågående utredningar inte längre är aktuella enligt nedan.

För att lättare kunna arbeta och följa upp avfallsplanen som rapporteringsansvarig aktör kommer Uppsala Vatten och Avfall AB ändra arbetssätt och ta initiativ till mer regelbundna uppföljnings- och arbetsmöten på tjänstemannanivå.

Vidare bör noteras att framtagande av en ny avfallsplan är planerad att påbörjas år 2020.

Ekonomiska konsekvenser

Inga konsekvenser.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga konsekvenser.

Innehåll

1	Inledning	3
1.1	Om Uppsala	3
1.2	Avfallshantering i Uppsala idag	4
1.3	Avfallshantering i Uppsala i framtiden	4
2	Övergripande målbild	5
3	Mål och åtgärder	5
3.1	Målområde Från avfall till resurs	6
3.1.1	Effektmål Materialåtervinningen ska öka	6
3.1.2	Effektmål Återanvändningen ska öka	7
3.1.3	Effektmål Mängden felsorterat farligt avfall ska minska	8
3.1.4	Effektmål Negativ miljöpåverkan från nedlagda deponier ska minska	8
3.2	Målområde Avfallshantering med människan i fokus	8
3.2.1	Effektmål Medborgarna bidrar till ett hållbart samhälle	10
3.2.2	Effektmål Arbetsmiljön för dem som hanterar avfall ska vara god	11
3.2.3	Effektmål God service	11
4	Nationella och regionala krav och planer	12
4.1	Nationella avfallsplanen och miljökvalitetsmål	13
4.2	Arbetsmiljölagstiftning	13
4.3	Plan- och bygglagen	14
4.4	Regionala och lokala planer och policys	14
4.5	Hur bidrar avfallsplanens mål och åtgärder till att uppfylla nationella och regionala mål?....	14
4.5.1	Den nationella avfallsplanen och miljökvalitetsmål	14
4.5.2	Regionala mål	15
5	Skyldigheter och ansvar	15
5.1	Kommunal skyldighet och ansvar för hushållsavfall	15
5.2	Producentansvar	15
6	Ansvarsfördelning, måluppfyllnad och uppföljning	16
6.1	Målområde Från avfall till resurs	17
6.1.1	Effektmål Materialåtervinningen ska öka	17
6.1.2	Effektmål Återanvändningen ska öka	22
6.1.3	Effektmål Mängden felsorterat farlig avfall ska minska	26
6.1.4	Effektmål Negativ miljöpåverkan från nedlagda deponier ska minska	27

6.2	Målområde Avfallshantering med människan i fokus	28
6.2.1	Effektmål Medborgarna bidrar till ett hållbart samhälle	28
6.2.2	Effektmål Arbetsmiljön för dem som hanterar avfall ska vara god	31
6.2.3	Effektmål God service.....	32

Bilaga - Ordlista

Bilaga - Ekonomisk konsekvensanalys av Uppsala kommuns avfallsplan 2014-2022

Bilaga - Miljöbedömning av Uppsala kommuns avfallsplan 2014-2022

Bilaga - Utvärdering av avfallsplan 2004

Bilaga - Nulägesbeskrivning hushållsavfall Uppsala kommun

Bilaga - Nulägesbeskrivning verksamhetsavfall Uppsala kommun

Bilaga - Tillståndspliktiga anläggningar för avfallshantering

Bilaga - Nedlagda deponier i Uppsala kommun

Bilaga - Länsstyrelsens sammanställning

1 Inledning

Enligt bestämmelser i miljöbalken ska det finnas en avfallsplan för varje kommun. Innehållet regleras av Naturvårdsverkets föreskrifter om innehåll i en kommunal avfallsplan. Det upprättas också en nationell avfallsplan som anger riktningen för de kommunala avfallsplanerna. Den nuvarande nationella avfallsplanen har titeln *Från avfallshantering till resurshushållning* och den gäller fram till 2017. Avfallsplanen ska bland annat innehålla uppgifter om de avfallstyper som uppkommer inom kommunen samt uppgifter om avfallens mängd och ursprung. Avfallsplanen ska också innehålla uppgifter om det avfall som kommunen inte har rådighet över.

Syftet med detta styrdokument är att beskriva avfallshanteringens inom Uppsala kommun och tydliggöra kommunens ambitioner på avfallsområdet. Avfallsplanen ska underlätta för kommunen att uppnå nationella miljö kvalitetsmål, den ska ge ansvariga och allmänheten en helhetsbild över avfallshanteringens och visa på möjligheterna att påverka den.

1.1 Om Uppsala

Både befolkningens sammansättning och näringslivsstrukturen inverkar på genererade avfallsmängder och vilken typ av avfall som uppstår i en kommun. Uppsala kommun är landets fjärde största kommun med drygt 200 000 invånare fördelade på cirka 95 000 hushåll. Kommunens befolkning ökar varje år med runt 2 000 personer och prognoser pekar mot att Uppsala år 2030 har en befolkning på cirka 250 000 personer. Vidare pekar prognoserna på en ökning av andelen invånare över 65 år. Boendeformerna är fördelade så att 72 procent av hushållen bor i flerbostadshus och 28 procent bor i småhus. Av den totala befolkningen i Uppsala kommun bor 76 procent i Uppsala stad, 11 procent bor i mindre tätorter och resterande 13 procent bor utanför tätorterna.

I Uppsala kommun sysselsätter den offentliga sektorn en tredjedel av den arbetsföra befolkningen och de största arbetsgivarna är Uppsala kommun, Uppsala läns landsting, Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet. Störst av de privata arbetsgivarna är GE Healthcare Bio-Sciences AB, ISS Facility Services AB, Posten Meddelande AB, Fresenius Kabi AB och Förenade Care AB. Det finns totalt runt 12 000 företag i Uppsala varav cirka 9 000 är enmansföretag. Tjänstesektorn är störst men även läkemedels- och livsmedelssektorerna är stora i kommunen och Uppsala kommun har en betydande andel studenter.

1.2 Avfallshantering i Uppsala idag

I Uppsala kommun samlas drygt 40 000 ton säck- och kärlavfall in från hushållen varje år. Den brännbara delen förbränns på kraftvärmeverk där värmen tas tillvara i ett fjärrvärmesystem och det insamlade matavfallet behandlas huvudsakligen genom rötning. Biogasen som produceras används bland annat till att driva bussar i kollektivtrafik.

Insamling av hushållens grovavfall sker via kommunens återvinningscentraler (ÅVC). Den totala mängden grovavfall från hushåll som samlas in i Uppsala kommun varje år är 30 000 ton. På ÅVC:erna kan hushållen också lämna farligt avfall. Varje år samlas totalt runt 500 ton farligt avfall in för behandling.

Inom Uppsala kommun hämtas slam från cirka 10 000 privata avloppsanläggningar. Mängden slam som hämtas varierar mellan 37 000 - 39 000 m³ årligen. Slammet hämtas med slamsugningsbil för vidare transport till Kungsängsverket för behandling.

Förpackningsmaterial och tidningar lyder under producentansvar och samlas in via fastighetsnära insamling (FNI) eller via återvinningsstationer (ÅVS). Den totala mängden insamlade förpackningar och tidningar uppgår till ~~30 000~~ drygt 16 000¹ ton årligen.

Dessutom uppstår cirka 500 000 ton verksamhetsavfall i Uppsala kommun varje år. Av den totala mängden utgörs ungefär 200 000 ton av schaktmassor och resterande, 300 000 ton, utgörs till exempel av brännbart avfall, förpackningsavfall, bygg- och rivningsavfall.

1.3 Avfallshantering i Uppsala i framtiden

Uppsala kommun kommer att växa i framtiden och det medför en förtätning av staden och en utbyggnad av kommunens tätorter. Utvecklingen går mot högre krav på sortering av avfall, vilket ställer krav på att insamlingssystemen ska vara pedagogiskt utformade och ha en hög tillgänglighet. Utvecklingstakten och innovationspotentialen för renhållnings- och avfallshanteringsprocesser bedöms som hög både nationellt och i regionen. Dagens system med hämtning av avfall i säck- och kärl fungerar generellt sett väl och förväntas även i framtiden kunna möta de flesta krav som ställs på insamlingssystemens tillgänglighet och effektivitet. Framtidens insamlingssystem bör dock även kunna erbjuda lösningar för till exempel bebyggelse där kulturhistoria sätter gränser för anpassning till avfallshanteringen. Det innebär att dagens insamlingssystem behöver kompletteras med system som har en annan utformning, som till exempel underjordsbehållare.

---

¹ Reviderat 2015-08-10

För grovavfallet fungerar dagens system med insamling via ÅVC generellt väl men många fastighetsägare upplever problem med dumpning av grovavfall i trapphus och bostadsområden. Det finns inga tecken på att mottagningen på centralerna kommer att minska i framtiden. Även farligt avfall och smått el-avfall samlas in via ÅVC men kompletterande system kan bli aktuella i framtiden för att öka tillgängligheten. För insamlingen av förpackningsmaterial via ÅVS ser situationen annorlunda ut. Det finns behov av att förbättra insamlingen av förpackningar och tidningar. Såväl skötsel och utformning av insamlingssystemet bör ses över och en nationell översyn av lagstiftningen pågår.

2 Övergripande målbild

År 2022, när Uppsala kommun har arbetat med de mål som avfallsplanen sätter upp, har insatserna resulterat i en effektivare material- och resurshantering och att kommuninvånarnas engagemang och kunskapsnivå har ökat. I Uppsala kommun har vi avfallssystem som innebär att det är *lätt att göra rätt* när invånarna hanterar alla typer av avfall. Kommuninvånarna är nöjda med avfallshanteringens i kommunen och har kunskap om vinsterna med att minimera avfallsmängder, återanvända produkter och återvinna. Återvinningscentralerna i kommunen har utvecklats till att uppmuntra inte bara återvinning utan också återanvändning av produkter som annars skulle ha slängts som avfall. Den ökade återanvändningen leder till avfallsminimering och skapar ekonomiska och miljömässiga fördelar för kommuninvånarna. Genom utbildnings- och informationsinsatser har nedskräpningen och matsvinnet minskat. Det matavfall som ändå uppstår blir till biogas och biogödsel. Insamlingssystemen uppfyller kraven på en god arbetsmiljö och mängden felsorterat farligt avfall har minskat. Vid planperiodens slut har den negativa miljöpåverkan från kommunens nedlagda deponier minskat.

3 Mål och åtgärder

Målen i avfallsplanen är indelade i två målområden. Målområdena har valts därför att de fångar in de olika inriktningar som avfallsplanen omfattar under två tydliga områden. De två målområdena innehåller i sin tur ett antal effektmål som beskriver vad Uppsala kommun vill uppnå. Till effektmålen är mätbara mål och aktiviteter knutna som konkret beskriver hur långt kommunen vill nå och hur kommunen ska arbeta för att komma dit. Målområden, effektmål, mål och nollreferenser återfinns nedan medan aktiviteterna listas i avsnitt 6 Handlingsplan.

Det första målområdet heter *Från avfall till resurs* och beskriver Uppsala kommuns ambition när det gäller avfallshanteringens resurseffektivitet och miljöpåverkan. Det andra målområdet heter *Avfallshantering med människan i fokus* och beskriver Uppsala kommuns ambition att

skapa en avfallshantering som innebär en god arbetsmiljö för dem som hanterar avfallet samt ger god service till medborgarna där man ser människan som en resurs för att minimera negativ miljöpåverkan och öka samhällets resurshushållning.

Avfallsplanens giltighetstid sträcker sig över åtta år, från 2014 till 2022. Enligt lagstiftningen (avfallsförordningen 2011:927) ska avfallsplanen ses över vart fjärde år och vid behov uppdateras. Det finns i denna avfallsplan tre olika tidpunkter för måluppfyllnad; 2014, 2018 och 2022. De tre tidpunkterna uppfyller både lagstiftningens krav och de olika krav på arbets- och tidsinsatser som krävs för att nå de uppsatta målen i planen.

3.1 Målområde Från avfall till resurs

Målområdet *Från avfall till resurs* samlar materialåtervinning, återanvändning och farligt avfall under samma rubrik. Målens ambitionsnivå anger den nivå som minst ska uppnås för att målen anses uppfyllda.

3.1.1 Effektmål Materialåtervinningen ska öka

Materialåtervinning innebär att råvaror ersätts av källsorterat material. Detta leder till att mindre råvaror behöver utvinnas och att vi på så sätt sparar både råvaror och energi. Materialåtervinning spelar en viktig roll i ett hållbart och resurseffektivt samhälle. I Uppsala kommun vill vi öka materialåtervinningen genom att sätta upp följande mål:

- År 2022 ska utsorteringen av förpackningsmaterial av metall, plast och papper vara 30 procent.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som materialåtervinningsgrad, d.v.s. insamlad mängd genom total mängd.

- År 2022 ska utsorteringen av förpackningsmaterial av tidningar och glas vara 85 procent.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som materialåtervinningsgrad, d.v.s. insamlad mängd genom total mängd.

- År 2022 ska utsorteringen av matavfall, inklusive hemkompostering, vara 60 procent.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som materialåtervinningsgrad, d.v.s. summan av insamlad och hemkomposterad mängd genom total mängd.

- År 2018 ska minst 60 procent av näringsämnen i avloppsslammet nyttiggöras på produktiv mark.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som avloppsslammets avsättningsgrad på produktiv mark.

- År 2018 ska 100 procent av näringsämnen i biogödseln nyttiggöras på produktiv mark.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som biogödselns avsättningsgrad på produktiv åkermark.

- År 2018 ska det finnas uppgifter på andelen icke-farligt byggnads- och rivningsavfall som går till materialåtervinning.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som andel icke-farligt byggnads- och rivningsavfall som går till materialåtervinning.

3.1.2 Effektmål Återanvändningen ska öka

Återanvändning innebär att varors livslängd ökar och återanvändning spelar en viktig roll i ett hållbart och resurseffektivt samhälle. I Uppsala kommun vill vi öka återanvändningen genom att sätta upp följande mål:

- År 2022 ska 2,5 procent² av det grovavfall som inkommer till ÅVC:erna återanvändas.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som återanvänd mängd genom total mängd grovavfall.

- År 2018 ska det finnas en ÅVC med kretsloppsparkfunktion³.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som förekomst av återvinningscentral med kretsloppsparkfunktion.

- År 2018 ska det finnas en ny ÅVC i Uppsala kommun⁴.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som förekomst av ny återvinningscentral.

² Avfall som återanvänds består framför allt av produkter som tillhör den brännbara fraktionen. En 2,5 procentig minskning av totalmängden avfall insamlat på ÅVC innebär en minskning på ca 700 ton vilket motsvarar en 12 procentig minskning av den brännbara fraktionen.

³ En kretsloppspark är en återanvändningspark där EU's avfallshierarki är styrande. Besökarna uppmuntras att på olika sätt öka återanvändning och återvinning vilket minskar mängden grovavfall. Mer information återfinns i bilaga Ordlista.

⁴ Den nya återvinningscentralen ersätter en befintlig ÅVC. Den nya ÅVC:n beräknas bli större vilket möjliggör en satsning på ökad återanvändning.

- År 2018 ska det finnas uppgifter på andelen icke-farligt byggnads- och rivningsavfall som går till återanvändning.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som andel icke-farligt byggnads- och rivningsavfall som går till återanvändning.

3.1.3 Effektmål Mängden felsorterat farligt avfall ska minska

Farligt avfall som hanteras felaktigt kan utgöra en stor risk för skada på människors hälsa och på miljön. Det är därför viktigt att inte blanda det med annat avfall utan att lämna in det separat till rätt avfallsmottagare. Några av de egenskaper som utmärker farligt avfall är att det kan vara frätande, toxiskt, ekotoxiskt eller brandfarligt. I Uppsala kommun vill vi öka kunskapen om farligt avfall genom att sätta upp följande mål:

- År 2018 ska minst 95 procent av hushållen veta hur farligt avfall ska hanteras.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som andel av hushållen som i undersökning visar att de vet hur farligt avfall ska hanteras.

- År 2018 ska minst 85 procent av hushållen ange att det är lätt att lämna farligt avfall.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som andel av hushållen som i undersökning anger att det är lätt att lämna farligt avfall.

3.1.4 Effektmål Negativ miljöpåverkan från nedlagda deponier ska minska

I kommunen finns ett antal nedlagda deponier varav en del ännu inte genomgått inventering och riskklassning. För varje sådan deponi skall en bedömning av risken för olägenheter för människors hälsa eller miljön redovisas. För att minska den negativa miljöpåverkan från nedlagda deponier i Uppsala kommun sätts följande mål:

- År 2018 ska alla nedlagda deponier vara inventerade enligt MIFO 1⁵.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som antal MIFO 1 - inventerade deponier.

3.2 Målområde Avfallshantering med människan i fokus

---

⁵ Metodik för Inventering av Förorenade Områden (MIFO) och innebär att man gör en sammanvägd bedömning av riskerna för hälso- eller miljöskador vid ett förorenat område. I bedömningen utgår man från föroreningarnas farlighet, nivåer, spridningsförutsättningar och områdets känslighet.

Målområdet *Avfallshantering med människan i fokus* samlar avfallsminimering, nedskräpning, arbetsmiljö och service under samma rubrik. Målens ambitionsnivå anger den nivå som minst ska uppnås för att målen anses uppfyllda.

3.2.1 Effektmål Medborgarna bidrar till ett hållbart samhälle

Medborgarnas engagemang, beteende och handlingar spelar stor roll för samhällsutvecklingen. Att förebygga uppkomsten av avfall utgör den översta nivån i EUs avfallshierarki. Miljövinsten är större om en produkt aldrig produceras än om den produceras, används och återvinns. Nedskräpning i offentliga miljöer skapar ofta en negativ spiral som leder till ökad nedskräpning. Felaktig hantering av uttjänta fordon är problem som lyfts i den nationella avfallsplanen. Felaktig hantering kan innebära dumpning av fordon eller illegal export av avfall. För att minska mängden avfall som uppkommer i samhället, nedskräpning och felaktig hantering av uttjänta fordon krävs ett långsiktigt arbete som handlar om att förändra beteenden och attityder i samhället. I Uppsala kommun vill vi minska avfallsmängderna och nedskräpningen genom att sätta upp följande mål:

- Mängden matavfall som uppkommer där mat serveras ska minska kontinuerligt från år till år i varje kommunal pedagogisk enhet.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som årlig mängd matavfall per elev.

- Från och med år 2014 ska *Resurspriset* delas ut årligen till en pedagogisk enhet i Uppsala, oberoende av huvudman, som visar prov på innovativa lösningar inom området matsvinn, avfallshantering eller nedskräpning.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som utdelat pris.

- År 2018 ska nedskräpningen i Uppsala kommun ha minskat med 30 procent.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som skräpindex jämfört med skräpindexmedelvärdet från åren 2010 till och med 2012.

- Antalet inkomna klagomål avseende dumpning av uttjänta fordon ska årligen minska.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som antal inkomna klagomål avseende dumpning av uttjänta fordon.

3.2.2 Effektmål Arbetsmiljön för dem som hanterar avfall ska vara god

Statistik visar att avfallshantering är en bransch med stor risk för arbetsskador. De största riskerna vid insamling av avfall är belastningsskador, olycksfall och trafikolyckor. I Uppsala kommun vill vi säkerställa en god arbetsmiljö för dem som hanterar avfall genom att sätta upp följande mål:

- Antal hämtställen för slam där arbetsmiljöproblem föreligger ska årligen minska.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som antal åtgärdade hämtställen.

- Antal hämtställen för säck- och kärlavfall där arbetsmiljöproblem föreligger ska årligen minska.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som antal åtgärdade hämtställen.

- År 2015 uppfylls gällande arbetsmiljökrav för avfallshantering vid alla ny- och ombyggnationer⁶.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som antal återrapporter⁷ avseende ny- och ombyggnationer som rapporteras in till Uppsala Vatten och Avfall AB.

3.2.3 Effektmål God service

Det måste vara lätt att sortera rätt och kostnaden för att göra det måste vara rimlig. Insamlingssystem med hög servicenivå underlättar för människor att sortera avfallet rätt. I Uppsala kommun vill vi att insamlingssystemens utformning innebär god service genom att sätta upp följande mål:

- År 2018 ska minst 90 procent av tillfrågade hushåll ange att de är nöjda med skötsel och bemötande på ÅVC:erna.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som andel hushåll som uppger att de är nöjda med skötsel och bemötande på ÅVC:erna.

---

⁶ Ombyggnationer avser ombyggnationer som innebär att arbetsmiljökraven inte längre uppfylls vid hämtning av avfall

⁷ Återrapporter avser rapporter om bristfällig arbetsmiljö av allvarlig karaktär

- År 2022 ska minst 80 procent av tillfrågade hushåll ange att de är nöjda med skötseln av ÅVS:erna.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som andel hushåll som uppger att de är nöjda med skötseln av ÅVS:erna.

- År 2018 ska minst 90 procent av tillfrågade flerbostadshushåll ange att de är nöjda med hämtningen av säck- och kärlavfall.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som andel en- och flerbostadshushåll samt flerbostadsfastighetsägare som uppger att de är nöjda med hämtningen av säck- och kärlavfall.

- År 2018 ska minst 90 procent av tillfrågade fastighetsägare⁸ ange att de är nöjda med hämtningen av säck- och kärlavfall.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som andel enbostadshushåll som uppger att de är nöjda med hämtningen av säck- och kärlavfall.

- År 2018 ska minst 75 procent av tillfrågade hushåll ange att de är nöjda med renhållningen i offentlig miljö.

Nyckeltal - Måluppfyllnad mäts som andel hushåll som uppger att de är nöjda med renhållningen i offentlig miljö.

4 Nationella och regionala krav och planer

Enligt miljöbalken 15 kap 11 § ska det i alla Sveriges kommuner finnas en renhållningsordning innehållande föreskrifter om avfallshanteringen i kommunen samt en avfallsplan. Naturvårdsverket föreskriver (NFS 2006:6) om vad den kommunala avfallsplanen ska innehålla. I dessa föreskrifter anges till exempel att den kommunala avfallsplanen ska ha en tydlig koppling till den nationella avfallsplanen. Den nationella avfallsplanen knyter i sin tur an till de nationella miljö kvalitetsmålen *Begränsad klimatpåverkan*, *Giftfri miljö* och *God bebyggd miljö*. Förutom lagstiftning och planer som rör miljö berör avfallshanteringen även lagstiftning som handlar om arbetsmiljö. Dessutom finns ett antal regionala och lokala planer och policys som berör avfallsområdet.

---

⁸ Fastighetsägare innefattar enbostadshushåll samt ägare av flerbostadsfastigheter.

4.1 Nationella avfallsplanen och miljö kvalitetsmål

Den nationella avfallsplanen från 2012 sätter upp mål och åtgärder för fem prioriterade områden. Planens prioriterade områden är avfall i bygg- och anläggningssektorn, hushållens avfall, resurshushållning i livsmedelskedjan, avfallsbehandling samt illegal export av avfall till andra länder. Erfarenheter visar att det effektivaste sättet att minska resursförbrukning och miljöpåverkan är att förebygga avfall. Den nationella avfallsplanen har en tydlig koppling till EU:s avfallshierarki och den prioriterar frågan om behovet av att minska avfallets mängd och farlighet genom att förebygga dess uppkomst. Planen fungerar som ett komplement till avfallslagstiftningen och ska bidra till att nå de mål, med relevans för avfallsområdet, som satts upp inom miljömålssystemet.

Miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som alla verksamheter ska sträva mot och de ska vara uppfyllda inom en generation. I relation till miljö kvalitetsmålet *God bebyggd miljö* anges att avfallshanteringen ska vara effektiv för samhället. Det ska vara enkelt att använda insamlingsystemen och uppkomsten av avfall ska förebyggas samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår ska tas till vara i så hög grad som möjligt. Under miljö kvalitetsmålet *Begränsad klimatpåverkan* ligger målet att utsläpp av växthusgaser ska minska med 40 procent till år 2020 jämfört 1990. Avfallshanteringen står för ungefär 8 procent⁹ av de totala utsläppen av växthusgaser i Sverige. Den största delen utgörs av metangas från deponering av nedbrytbart avfall, men även förbränning av plast, transporter av avfall och biologisk behandling av avfall bidrar till utsläppen. Samtidigt har dagens avfallshantering med ökad materialåtervinning, förbränning av avfall istället för fossila bränslen i fjärrvärmeproduktionen och rötning av matavfall till biogas som drivmedel till bussar och bilar bidragit till att minska de totala utsläppen av växthusgaser. Avfallshanteringens inverkan på möjligheten att nå miljö kvalitetsmålet *Giftfri miljö* är svår att uppskatta. Avfallet innehåller en stor mängd farliga ämnen som kan spridas till miljön på olika sätt och därmed är det av största vikt att avfallets farlighet minskas.

4.2 Arbetsmiljölagstiftning

Arbetsgivare ska enligt arbetsmiljölagen förebygga så att arbetstagare inte utsätts för ohälsa eller olycksfall. Arbetsmiljöverket har uppmärksammat att de som arbetar med avfall ofta utför ett tungt arbete och att arbetsmiljöriskerna för sophämtare är större än för de flesta andra yrkesgrupper. Den aktuella arbetsmiljölagstiftningen handlar om belastningsergonomi och manuell hantering (AFS 1998: 1 och 2001:1) men eftersom avfallshantering är en transporttjänst krävs även att trafiksituationen är säker vid hämtning av avfall.

---

⁹ Från avfallshantering till resurshushållning, Sveriges avfallsplan 2012–2017, rapport 6502, Naturvårdsverket.

4.3 Plan- och bygglagen

Plan- och bygglagen reglerar planläggningen av mark, vatten och byggande. Enligt PBL ska bebyggelse planeras till platser som är lämpliga med hänsyn till möjligheterna att ordna bland annat avfallshantering. Vid planläggning och i ärenden om bygglov och förhandsbesked ska man ta särskild hänsyn till möjligheterna att anordna avfallshantering. Avfallsområdet pekas ut i plan- och bygglagen för att betona avfallshanteringens allt större betydelse för ett hållbart samhälle.

4.4 Regionala och lokala planer och policys

I kommunens policy för hållbar utveckling anges att Uppsala ska kännetecknas av ett ansvarsfullt resursutnyttjande. Dokumentet betonar att det ska vara lätt för invånarna att leva miljövänligt och att barn och ungdomar ska vara delaktiga i samhällsbyggandet. Vidare betonas ett ansvarsfullt resursutnyttjande för att säkerställa en miljö som främjar folkhälsa, biologisk mångfald och som motverkar klimatförändringar.

Det regionala utvecklingsprogrammet för Uppsala län från 2008 satte upp fem övergripande mål varav det fjärde, Klimatneutrala Uppsala, berör avfallsområdet bland annat genom att man vill öka andelen hållbara jord- och skogsbruk och satsa på produktion och användning av biogas som drivmedel.

Översiktsplanen för Uppsala kommun från 2010 anger att avfall ska tas tillvara på ett kretsloppsanpassat sätt så att återvinning av material och energi kan ske på ett miljövänligt och kostnadseffektivt sätt och att den totala mängden avfall som deponeras ska minska. Planen understryker också den viktiga roll Hovgårdens avfallsanläggning har för avfallshantering i Uppsala kommun. I översiktsplanen anges att, när nya bebyggelseområden planeras, ska utrymme avsättas för de anläggningar och skydds-zoner som krävs för en väl fungerande avfallshantering och materialåtervinning.

4.5 Hur bidrar avfallsplanens mål och åtgärder till att uppfylla nationella och regionala mål?

4.5.1 Den nationella avfallsplanen och miljö kvalitetsmål

När det gäller hushållens avfall bidrar denna avfallsplan till att uppfylla nationella mål som handlar om ökad återanvändning och materialåtervinning, minskad nedskräpning och god service. Dessutom bidrar planens mål till att uppfylla de nationella mål som sätts upp kring minskat matsvinn och återvinning av växtnäring och energi från matavfall. Planen avser

också att öka medborgarnas kunskap om farligt avfall för att minska spridningen av farliga ämnen i miljön.

4.5.2 Regionala mål

Avfallsplanen bidrar även till att regionala mål uppfylls genom att fokusera på god service, åtgärder riktade mot skolungdomar samt ökad utsortering av förpackningsmaterial, tidningar och matavfall. Ett tydligt fokus på god service ska göra det lätt för invånarna att göra rätt när det gäller avfall och uttjänsta produkter. Dessa mål främjar ett ansvarsfullt resursutnyttjande där avfall ses som resurser för att producera nya produkter och biogas.

5 Skyldigheter och ansvar

Som avfallslämnare ansvarar man för att sortera avfallet enligt reglerna i kommunens renhållningsföreskrifter samt att sortera avfall som regleras under förordningen om producentansvar som till exempel förpackningar och tidningar. Förutom ansvaret att sortera, samla in och behandla finns allmänna hänsynsregler i miljöbalken (2 kap 6 §) som gäller för både enskilda hushåll och för verksamheter. En av reglerna, den så kallade *produktvalsprincipen*, uppmanar till att undvika att använda eller sälja produkter som kan medföra risker för människors hälsa och miljö, om de kan ersättas av mindre farliga produkter.

5.1 Kommunal skyldighet och ansvar för hushållsavfall

Förutom skyldigheten att se till att det finns en aktuell renhållningsordning har kommunen ansvar för insamling, hantering och behandling av hushållsavfall. Hanteringen av hushållsavfallet finansieras via ett taxesystem. En del av det avfall som verksamheter och företag producerar bedöms som jämförligt med hushållsavfall. Exempel på sådant avfall kan vara det som uppkommer i en kontorsverksamhet, personalmatsalar och restauranger, affärer och även industrier.

5.2 Producentansvar

Producentansvar innebär att det är producenten som har ansvar för att avfallet samlas in, transporteras bort, återanvänds eller bortskaffas på ett sådant sätt att det är miljömässigt godtagbart. Regeringen föreskriver vem det är som har producentansvar. Ansvaret innebär att den som tillverkar eller importerar en produkt ska se till att avfallet samlas in och behandlas. Obligatoriskt producentansvar finns för förpackningar, däck, returpapper, bilar, elektriska och elektroniska produkter (inklusive glödlampor och viss belysningsarmatur), batterier, läkemedel, radioaktiva produkter och herrelösa strålkällor.

6 Ansvarsfördelning, måluppfyllnad och uppföljning

I och med att kommunfullmäktige fastställer avfallsplanens mål är det uppdragsnämnderna och bolagens ansvar att arbeta för att uppfylla målen. Det innebär att samtliga nämnder och bolag ska sträva efter att nå måluppfyllnad för avfallsplanens mål. Dessutom innebär det att ansvariga nämnder och bolag upprättar handlingsplaner för att nå måluppfyllnad för sina mål.

Uppföljning av avfallsplanens mål är en viktig faktor för att uppnå måluppfyllnad. Uppsala Vatten och Avfall AB ansvarar för en kontinuerlig samlad uppföljning av avfallsplanen som rapporteras till Kommunstyrelsen. I rapporteringen till Uppsala Vatten och Avfall AB ska resultatet av genomförda aktiviteter samt planerade aktiviteter redovisas. Uppföljningen ska ange hur långt man kommit på vägen mot måluppfyllnad samt vilka resurser och aktiviteter som behövs för att nå projektmålen. Förutom de kontinuerliga uppföljningarna genomförs år 2018 en mer omfattande utvärdering av måluppfyllnad och avfallsplanens mål revideras då vid behov.

I tabellerna nedan följer nyckeltal och tidpunkt för måluppfyllnad, nollreferenser och ansvariga parter för avfallsplanens projektmål samt ansvariga parter för att rapportera in uppgifter till Uppsala Vatten och Avfall AB inför de kontinuerliga uppföljningarna. I tabellerna listas dessutom vissa utvalda aktiviteter som identifierats som viktiga för att uppfylla målen. Övriga tillkommande aktiviteter definieras av de ansvariga parterna i handlingsplanerna för respektive projektmål.

6.1 Målområde Från avfall till resurs

6.1.1 Effektmål Materialåtervinningen ska öka

Tabell 1. Mål, aktiviteter, nyckeltal och tidpunkt för måluppfyllnad, nollreferens och ansvarig part för effektmålet Materialåtervinningen ska öka. FTI AB står för Förpacknings- och tidningsinsamlingen, PBN står för plan- och byggnadsnämnden, GSN står för gatu- och samhällsmiljönämnden, Uppsala Vatten står för Uppsala Vatten och Avfall AB, [MHN står för miljö- och hälsoskyddsnämnden](#). Tabellrader med mål är markerade med blått och tabellrader med aktiviteter är vita med kursiv text.

Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
År 2022 ska utsorteringen av förpackningsmaterial av metall, plast och papper vara 30 procent	Materialåtervinningsgrad, d.v.s. total insamlad förpacknings mängd genom total insamlad förpacknings mängd plus mängd matavfall i brännbart från plockanalys	2022	24 %	FTI AB	FTI AB
Aktivitet	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Öka antalet återvinningsstationer till minst 50	Antal återvinningsstationer	2022	41 st	FTI AB	FTI AB
Föreslå lämpliga platser för placering av återvinningsstationer	minst 5 platser per år	Årligen	Saknas mätning	PBN/GSN	PBN/GSN
Bedömning av platsernas lämplighet och ansökan om bygglov	Minst 5 bygglovsansökningar/år	Årligen		FTI AB	FTI AB
Bevilja bygglov	X antal Godkända bygglov	2022		PBN	PBN
Utplacering av nya återvinningsstationer	2 nya/år	2022		FTI AB	FTI AB
Utvärdering av projektet med källsortering i offentliga miljöer	Genomförd utvärdering	2014		GSN	GSN

Utredning av omfattningen av fastighetsnära insamling av förpackningsmaterial	Genomförd utredning	2018	Utredning ej påbörjad	Uppsala Vatten	Uppsala Vatten
Utredning av hur källsortering i offentliga miljöer kan utvecklas	Genomförd utredning	2014	Källsortering i offentlig miljö införs på utvalda platser under 2013	GSN	GSN
Tillsyn enligt miljöbalken avseende verksamheter som hanterar avfall	Måluppfyllnad mäts som genomförda åtgärder enligt tillsynsplan	Kontinuerligt	Tillsyns- och behovsutredning 2013	MHN	MHN
Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
År 2022 ska utsorteringen av förpackningsmaterial av tidningar och glas vara 85 procent	Materialåtervinningsgrad, d.v.s. Total insamlad förpacknings mängd genom total insamlad förpacknings mängd plus mängd matavfall i brännbart från plockanalys	2022	82 %	FTI AB	FTI AB
Aktivitet	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Öka antalet återvinningsstationer till minst 50	Antal återvinningsstationer	2022	41 st	FTI AB	FTI AB
Föreslå lämpliga platser för placering av återvinningsstationer	minst 5 platser per år	Årligen	Saknas mätning	PBN/GSN	PBN/GSN
Bedömning av platsernas lämplighet och ansökan om bygglov	Minst 5 bygglovsansökningar/år	Årligen		FTI AB	FTI AB
Bevilja bygglov	X antal godkända bygglov	2022		PBN	PBN

Utplacering av nya återvinningsstationer	2 nya ÄVS/år	2022		FTI AB	FTI AB
Utvärdering av projektet med källsortering i offentliga miljöer	Genomförd utvärdering	2014		GSN	GSN
Utredning av omfattningen av fastighetsnära insamling av förpackningsmaterial	Genomförd utredning	2018	Utredning ej påbörjad	Uppsala Vatten	Uppsala Vatten
Utredning av hur källsortering i offentliga miljöer kan utvecklas	Genomförd utredning	2014	Källsortering i offentlig miljö införs på utvalda platser under 2013	GSN	GSN
Tillsyn enligt miljöbalken avseende verksamheter som hanterar avfall	Måluppfyllnad mäts som genomförda åtgärder enligt tillsynsplan	Kontinuerligt	Tillsyns- och behovsutredning 2013	MHN	MHN
Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
År 2022 ska utsorteringen av matavfall, inklusive hemkompostering, vara 60 procent	Materialåtervinningsgrad, d.v.s. insamlad mängd genom insamlad mängd plus mängd i brännbart från plockanalys	2022	44 %	Uppsala Vatten	Uppsala Vatten
Aktivitet	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Informationsarbete	Minst ett event eller kampanj/år	Kontinuerligt Årligen		Uppsala Vatten	Uppsala Vatten
Utveckla ett separat system för insamling av matfett	Måluppfyllnad mäts som förekomst av system	2018	Finns ej separat system	Uppsala Vatten	Uppsala Vatten

<i>Tillsyn enligt miljöbalken avseende utsortering av matavfall bl. a. inom verksamheter som säljer och/eller serverar livsmedel</i>	<i>Målluppfyllnad mäts som genomförda åtgärder enligt tillsynsplan efter genomförd utredning</i>	<i>2014</i>	<i>Utredning ej påbörjad</i>	<i>MHN</i>	<i>MHN</i>
<i>Tillsyn enligt miljöbalken avseende verksamheter som hanterar avfall</i>	<i>Målluppfyllnad mäts som genomförda åtgärder enligt tillsynsplan</i>	<i>Kontinuerligt</i>	<i>Tillsyns- och behovsutredning 2013</i>	<i>MHN</i>	<i>MHN</i>
Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
År 2018 ska minst 60 procent av näringsämnen i avloppsslammet nyttiggöras på produktiv mark	Målluppfyllnad mäts som avloppsslammets avsättningsgrad, d.v.s. mängd avsatt slam genom producerad mängd	2018	Ej påbörjat, används till sluttäckning i nuläget	Uppsala Vatten	Uppsala Vatten
Aktivitet	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
<i>Information till hushåll och företag för att minska felsorteringar i avloppet</i>	<i>Minst ett event eller kampanj/år</i>	<i>Kontinuerligt Årligen</i>		<i>Uppsala Vatten</i>	<i>Uppsala Vatten</i>
<i>Tillsyn enligt miljöbalken avseende användningen av PRIO-ämnen, utsläpp till dagvatten, ytvatten och grundvatten samt luft</i>	<i>Målluppfyllnad mäts som genomförda åtgärder enligt tillsynsplan</i>	<i>Kontinuerligt</i>	<i>Tillsyns- och behovsutredning 2013</i>	<i>MHN</i>	<i>MHN</i>
Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
År 2018 ska 100 procent av näringsämnen i biogödseln nyttiggöras på produktiv mark	Målluppfyllnad mäts som biogödselns avsättningsgrad, d.v.s. mängd avsatt biogödsel genom producerad mängd	2018	100 %	Uppsala Vatten	Uppsala Vatten

Aktivitet	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Biogödseln ska vara certifierad enligt SPCR	Måluppfyllnad innebär att biogödseln klarar certifieringskraven	~~Kontinuerligt~~ <u>Årligen</u>	Biogödseln klarar kraven för certifiering	Uppsala Vatten	Uppsala Vatten
Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
År 2018 ska det finnas uppgifter på andelen icke-farligt byggnads- och rivningsavfall som går till materialåtervinning	Måluppfyllnad mäts som andel icke-farligt byggnads- och rivningsavfall som går till materialåtervinning	2018	Ingen uppgift	MHN	MHN
Aktivitet	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Genomföra tillsyns- och behovsutredning i samarbete med PBN, GSN, byggherrar m.m.	Måluppfyllnad mäts som genomförd utredning	2018	Utredning ej påbörjad	MHN	MHN
Tillsyn enligt miljöbalken avseende verksamheter som hanterar avfall	Måluppfyllnad mäts som genomförda åtgärder enligt tillsynplan	Kontinuerligt	Tillsyns- och behovsutredning 2013	MHN	MHN

6.1.2 Effektmål Återanvändningen ska öka

Tabell 2. Mål, aktiviteter, nyckeltal och tidpunkt för måluppfyllnad, nollreferens och ansvarig part för effektmålet Återanvändningen ska öka. PBN står för plan- och byggnadsnämnden, [GSN står för gatu- och samhällsmiljönämnden](#), MEX-utskottet står för markexploateringsutskottet, Uppsala Vatten står för Uppsala Vatten och Avfall AB, [MHN står för miljö- och hälsoskyddsnämnden](#). Tabellrader med mål är markerade med blått och tabellrader med aktiviteter är vita med kursiv text.

Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
År 2022 ska 2,5 procent av det grovavfall som inkommer till återvinningscentralerna återanvändas	Återanvänd mängd genom total mottagen mängd på återvinningscentralen	2022	Ca 1 %	Uppsala Vatten	Uppsala Vatten
Aktivitet	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
<i>Utveckla systemen för mottagning av prylar, möbler och kläder på återvinningscentralerna</i>	<i>Måluppfyllnad mäts som befintligt system på Uppsalas alla återvinningscentraler</i>	<i>2018</i>	<i>Finns idag på hälften av återvinningscentralerna i enklare form</i>	<i>Uppsala Vatten</i>	<i>Uppsala Vatten</i>
<i>Informationsarbete</i>	<i>Minst ett event eller en kampanj/år</i>	<i>Kontinuerligt Årligen</i>		<i>Uppsala Vatten</i>	<i>Uppsala Vatten</i>
<i>Tillsyn enligt miljöbalken avseende verksamheter som hanterar avfall</i>	<i>Måluppfyllnad mäts som genomförda åtgärder enligt tillsynsplan</i>	<i>Kontinuerligt</i>	<i>Tillsyns- och behovsutredning 2013</i>	<i>MHN</i>	<i>MHN</i>
Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar

Nybyggnation av återvinningscentral med kretsloppsfunktion	Förekomst av återvinningscentral med kretsloppsfunktion	2018-2022	Finns ej	Uppsala Vatten	Uppsala Vatten
Aktivitet	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Föreslå lämpliga platser för placering av återvinningscentral utifrån begäran om markanvisning	Måluppfyllnad mäts som föreslagen plats för placering av återvinningscentral	2018		MEX-utskottet	MEX-utskottet
Bedömning av platsernas lämplighet och ansökan om bygglov	Måluppfyllnad mäts som godkänd ansökan	2022		Uppsala Vatten	Uppsala Vatten
Bevilja bygglov	Måluppfyllnad mäts som beviljat bygglov	2022		PBN	PBN
Byggnation av återvinningscentral med kretsloppspark	Måluppfyllnad mäts som färdig byggnad	2022		Uppsala Vatten	Uppsala Vatten
Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Nybyggnation av återvinningscentral	Förekomst av ny återvinningscentral	2018-2022		Uppsala Vatten	Uppsala Vatten
Aktivitet	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Föreslå lämpliga platser för placering av återvinningscentral utifrån begäran om	Måluppfyllnad mäts som föreslagen plats för placering av återvinningscentral	2018		MEX-utskottet	MEX-utskottet

---

markanvisning

Bedömning av platsernas lämplighet och ansökan om bygglov	Måluppfyllnad mäts som godkänt bygglov	2022	Uppsala Vatten	Uppsala Vatten
Bevilja bygglov	Måluppfyllnad mäts som beviljat bygglov	2022	PBN	PBN
Byggnation av återvinningscentral	Måluppfyllnad mäts som färdig byggnad	2022	Uppsala Vatten	Uppsala Vatten

---

Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
År 2018 ska det finnas uppgifter på andelen icke-farligt byggnads- och rivningsavfall som går till återanvändning	Måluppfyllnad mäts som andel icke-farligt byggnads- och rivningsavfall som går till återanvändning	2018	Ingen uppgift	MHN	MHN
Aktivitet	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Tillsyns- och behovsutredning i samarbete med PBN, GSN, byggherrar m.m.	Måluppfyllnad mäts som genomförd utredning	2018	Utredning ej påbörjad	MHN	MHN
Tillsyn enligt miljöbalken avseende verksamheter som hanterar avfall	Måluppfyllnad mäts som genomförda åtgärder enligt tillsynplan	Kontinuerligt	Tillsyns- och behovsutredning 2013	MHN	MHN

6.1.3 Effektmål Mängden felsorterat farlig avfall ska minska

Tabell 3. Mål, aktiviteter, nyckeltal och tidpunkt för måluppfyllnad, nollreferens och ansvarig part för effektmålet att Mängden felsorterat farligt avfall ska minska. Uppsala Vatten står för Uppsala Vatten och Avfall AB [och MHN står för miljö- och hälsoskyddsmyndigheten](#). Tabellrader med mål är markerade med blått och tabellrader med aktiviteter är vita med kursiv text.

Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
År ~~2018~~ 2022 ska minst 95 procent av hushållen veta hur farligt avfall ska hanteras	Måluppfyllnad mäts som andel av hushållen som i undersökning visar att de har tillräckligt god kunskap om hur farligt avfall ska hanteras	~~2018~~ 2022	91 %	Uppsala Vatten	Uppsala Vatten
År ~~2018~~ 2022 ska minst 85 procent av hushållen ange att det är lätt att lämna farligt avfall	Måluppfyllnad mäts som andel av hushållen som i undersökning anger att det är lätt att lämna farligt avfall	~~2018~~ 2022	76 %	Uppsala Vatten	Uppsala Vatten
Aktivitet	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
<i>Information till hushåll för att minska felsorteringen av farligt avfall</i>	<i>Minst ett event eller kampanj/år</i>	<i>Kontinuerligt Årligen</i>		<i>Uppsala Vatten</i>	<i>Uppsala Vatten</i>
<i>Införa mobil insamling av farligt avfall</i>	<i>Förekomst av mobil insamling av farligt avfall</i>	<i>2014</i>	<i>Finns ej</i>	<i>Uppsala Vatten</i>	<i>Uppsala Vatten</i>
<i>Tillsyn enligt miljöbalken avseende verksamheter som hanterar avfall</i>	<i>Måluppfyllnad mäts som genomförda åtgärder enligt tillsynplan</i>	<i>Kontinuerligt</i>	<i>Tillsyns- och behovsutredning 2013</i>	<i>MHN</i>	<i>MHN</i>

6.1.4 Effektmål Negativ miljöpåverkan från nedlagda deponier ska minska

Tabell 2. Mål, nyckeltal och tidpunkt för måluppfyllnad, nollreferens och ansvarig part för effektmålet Negativ miljöpåverkan från nedlagda deponier ska minska. GSN står för gatu- och samhällsmiljönämnden. [Tabellraden markerat i blått representerar ett mål](#)

Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
År 2018 ska alla nedlagda deponier vara inventerade enligt MIFO 1	Antal MIFO 1- inventerade deponier	2018	6 av 115 deponier inventerade enligt MIFO 1	GSN	GSN

6.2 Målområde Avfallshantering med människan i fokus

6.2.1 Effektmål Medborgarna bidrar till ett hållbart samhälle

Tabell 4. Mål, aktiviteter, nyckeltal och tidpunkt för måluppfyllnad, nollreferens och ansvarig part för effektmålet att Medborgarna bidrar till ett hållbart samhälle. GSN står för gatu- och samhällsmiljönämnden, ~~UAN står för utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden och BUN står för barn- och ungdomsnämnden~~UBF står för utbildningsnämnden, MHN står för miljö- och hälsoskydds-nämnden. Tabellrader med mål är markerade med blått och tabellrader med aktiviteter är vita med kursiv text.

Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Mängden matavfall som uppkommer där mat serveras ska minska kontinuerligt från år till år i varje kommunal pedagogisk enhet	Måluppfyllnad mäts som årlig mängd matavfall per elev	Årligen	Finns ingen samlad statistik	~~UAN och BUN,~~ ~~var för sig~~ UBN	~~UAN och BUN,~~ ~~var för sig~~ UBN
Aktivitet	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
<i>Utredning av metod för mätning av matavfall i kommunala pedagogiska enheter</i>	<i><u>Genomförd utredning</u></i>	<i>2014</i>		~~UAN och BUN,~~ ~~var för sig~~ UBN	~~UAN och BUN,~~ ~~var för sig~~ UBN
<i>Utbildnings- och informations-satsningar</i>	<i><u>Ett event eller en kampanj/år</u></i>	<i><u>Kontinuerligt</u>Årligen</i>		~~UAN och BUN,~~ ~~var för sig~~ UBN	~~UAN och BUN,~~ ~~var för sig~~ UBN

Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Från och med år 2014-2016 ska Resurspriset-Sopkampen delas ut årligen till en pedagogisk enhet i Uppsala, oberoende av huvudman, som visar prov på innovativa lösningar inom området matsvinn, avfallshantering eller nedskräpning	Måluppfyllnad mäts som utdelat pris	Årligen from 2014-2016		UAN/BUNU BN	UANUBN
År 2018 ska nedskräpningen i Uppsala kommun ha minskat med 30 procent	Måluppfyllnad mäts som förändring av uppmätt skräpindex	2018	Skräpindexmedelvärde : 9,4	GSN	GSN
Aktivitet	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
<i>Anslutning till Håll Sverige Rents Skräpplockardagar samt inbjudan till alla skolor och förskolor att delta i skräpplockar-dagarna</i>	<i>Anslutning samt utskickade inbjudningar</i>	<i>Årligen</i>	<i>Skräpplockar-dagarna har genomförts varje år sedan 2001</i>	<i>GSN</i>	<i>GSN</i>
<i>Information</i>	Ett event eller en kampanj/år	Kontinuerligt Årlige n		<i>GSN</i>	<i>GSN</i>
<i>Utvärdering av projektet med källsortering i offentliga miljöer</i>	<i>Genomförd utvärdering</i>	<i>2014</i>	<i>Källsortering i offentlig miljö införs på utvalda platser under 2013</i>	<i>GSN</i>	<i>GSN</i>
<i>Driva och utveckla kampanjen Valborg - ett rent nöje</i>		<i>Årligen</i>	<i>Kampanjen har drivits sedan 2007</i>	<i>GSN</i>	<i>GSN</i>

Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Antalet inkomna klagomål avseende dumpning av uttjänta fordon ska årligen minska.	Måluppfyllnad mäts som antal inkomna klagomål avseende dumpning av uttjänta fordon	~~Kontinuerligt~~ Årligen	15	MHN, GSN	MHN
Aktivitet	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Information om riskerna med att lämna sitt fordon till en icke-auktoriserad bilskrot	<u>Ett event eller en kampanj/år</u>	~~Kontinuerligt~~ Årligen		MHN	MHN
Tillsyn avseende bilskrotar och illegala bilskrotar.	<u>ETT RELEVANT NYCKELTAL</u>	~~Kontinuerligt~~ Årligen		MHN	MHN

6.2.2 Effektmål Arbetsmiljön för dem som hanterar avfall ska vara god

Tabell 5. Mål, aktiviteter, nyckeltal och tidpunkt för måluppfyllnad, nollreferens och ansvarig part för effektmålet Arbetsmiljön för dem som hanterar avfall ska vara god. PBN står för plan- och byggnadsnämnden och GSN står för gatu- och samhällsmiljönämnden, [KSU står för kontoret för samhällsutveckling](#) [SBF står för Stadsbyggnadsförvaltningen](#) och Uppsala Vatten står för Uppsala Vatten och Avfall AB. Tabellrader med mål är markerade med blått och tabellrader med aktiviteter är vita med kursiv text.

Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Antal hämtställen där arbetsmiljöproblem föreligger avseende hämtning av slam ska årligen minska	Måluppfyllnad mäts som antal åtgärdade hämtställen	Årligt mål		Uppsala Vatten, fastighetsägare	Uppsala Vatten
Antal hämtställen där arbetsmiljöproblem föreligger avseende hämtning av säck- och kärll ska årligen minska	Måluppfyllnad mäts som antal åtgärdade hämtställen	Årligt mål		Uppsala Vatten, fastighetsägare	Uppsala Vatten
År 2015 uppfyller alla ny- och ombyggnationer gällande arbetsmiljökrav vad gäller avfallshantering	Måluppfyllnad mäts som antal återrapporter avseende ny- och ombyggnationer som rapporteras in till Uppsala Vatten	Årligt mål		PBN, GSN	PBN
Aktivitet	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
<i>Utbildning riktad mot bygglovshandläggare, bygginpektörer, byggherrar, fastighetsägare, gatudriftsansvariga och planarkitekter</i>	<i>Minst ett utbildningstillfälle/år</i>	<i>Årligen</i>	<i>Genomförs inte idag</i>	<i>Uppsala Vatten</i>	<i>Uppsala Vatten</i>
<i>Utforma ett samrådsforum tillsammans med KSUSBF</i>	<i>Minst ett möte/år</i>	<i>Årligen</i>	<i>Finns inget etablerat forum idag</i>	<i>Uppsala Vatten</i>	<i>Uppsala Vatten</i>

6.2.3 Effektmål God service

Tabell 6. Mål, aktiviteter, nyckeltal och tidpunkt för måluppfyllnad, nollreferens och ansvarig part för effektmålet God service. FTI AB står för förpacknings- och tidningsinsamlingen, GSN står för gatu- och samhällsmiljönämnden, Uppsala Vatten står för Uppsala Vatten och Avfall AB. Tabellrader med mål är markerade med blått och tabellrader med aktiviteter är vita med kursiv text.

Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
År ~~2018-2022~~ ska minst 90 procent av tillfrågade hushåll ange att de är nöjda med skötsel och bemötande på återvinningscentralerna	Måluppfyllnad mäts som andel hushåll som uppger att de är nöjda med skötsel och bemötande på återvinningscentralerna	~~2022~~ 2018	83 %	Uppsala Vatten	Uppsala Vatten
År 2022 ska minst 80 procent av tillfrågade hushåll ange att de är nöjda med skötsel av återvinningsstationerna	Måluppfyllnad mäts som andel hushåll som uppger att de är nöjda med skötsel av återvinningsstationerna	2022	68 %	FTI AB	FTI AB
<i>Förbättra städning och tömning av återvinningsstationerna</i>	<i>Måluppfyllnad mäts som antal klagemål-ärenden inkomna till FTI AB årligen</i>	<i>Årligen</i>	<i>Ca 150</i>	<i>FTI AB</i>	<i>FTI AB</i>

Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
År 2018-2022 ska minst 90 procent av tillfrågade flerbostadshushåll ange att de är nöjda med hämtningen av säck- och kärlavfall	Måluppfyllnad mäts som andel flerbostadshushåll som uppger att de är nöjda med hämtningen av säck- och kärlavfall	2018-2022	73 %	Uppsala Vatten, fastighetsägare	Uppsala Vatten
År 2018-2022 ska minst 90 procent av tillfrågade fastighetsägare ange att de är nöjda med hämtningen av säck- och kärlavfall	Måluppfyllnad mäts som andel enbostadshushåll som uppger att de är nöjda med hämtningen av säck- och kärlavfall	2018-2022	84 %	Uppsala Vatten	Uppsala Vatten
Aktivitet	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Arrangera minst ett möte per år mellan fastighetsägare och Uppsala Vatten	Måluppfyllnad mäts som antal genomförda möten per år	2018-2022	Inga möten	Uppsala Vatten	Uppsala Vatten
Utredning för att förbättra felrapporteringsystemet mellan entreprenörer-Uppsala Vatten-fastighetsägare	Genomförd utredning	2018	Utredning ej påbörjad	Uppsala Vatten	Uppsala Vatten
Mål	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
År 2018-2022 ska minst 75 procent av tillfrågade hushåll ange att de är nöjda med renhållningssituationen i offentlig miljö	Måluppfyllnad mäts som andel tillfrågade hushåll som uppger att de är nöjda med renhållningssituationen i offentlig miljö	2018-2022	57 %	GSN	GSN

Aktivitet	Nyckeltal	Tidsram	Nollreferens	Ansvar	Rapporteringsansvar
Genomföra beteendepåverkande insatser för att öka befolkningens insikter om vad nedskräpning innebär	<u>X antal genomförda event/år</u>	<u>Kontinuerligt</u> <u>Årligen</u>		GSN	GSN

Kommunstyrelsen

Aktualitetsbedömning av Riktlinje för Uppsala kommuns normkritiska arbete för ökad jämställdhet enligt CEMR

Bakgrund

Kommunstyrelsen undertecknade 2015 Den europeiska deklARATIONEN för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå. *Riktlinjen för Uppsala kommuns normkritiska arbete för ökad jämställdhet enligt CEMR* beslutades av kommunstyrelsen 2017-02-08. Riktlinjen anger att samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa jämställdhetsperspektivet i arbetet med planering, genomförande och uppföljning av verksamhetsplaner och affärsplaner.

Kommunens styrning via Mål och budgetprocessen ger i dag bättre förutsättningar för att integrera jämställdhet inom ordinarie styrsystem, bland annat genom integrering av Agenda 2030-mål i inriktningsmål, översyn av indikatorer och ökat fokus på analys och tolkning. Kommunens styrning och verksamhet rör sig mot att koppla samman helheten, bland annat genom arbetet med värdegrunden och en tillitsbaserad styrning. Detta påverkar hur styrningen av jämställdhet och social hållbarhet bör utvecklas, så att det blir en sammanhållen styrning som bidrar till genomförandet av Agenda 2030 och de nationella jämställdhetspolitiska målen. En sådan utveckling är också i linje med Jämställdhetsmyndighetens föreslagna uppföljningssystem.

Uppföljningsunderlag

Bedömningen görs mot bakgrund av (1) åtgärder som rapporterats in i verksamhetsplaner och affärsplaner och som har kopplats till en CEMR-artikel, (2) jämställdhetssamordnarnas kompletteringar och synpunkter avseende jämställdhetsarbetet vid respektive förvaltning och bolag, (3) sammanställning av könsuppdelade mål och budgetindikatorer plus ytterligare indikatorer kopplade till CEMR och de jämställdhetspolitiska målen, samt (4) SKL:s checklista för jämställdhetsintegrering besvarade av ett antal förvaltningar och bolag.

Måluppfyllelse

Nämnder och bolagsstyrelser verkställer planerade åtgärder kopplade till explicita jämställdhetsuppdrag i Mål och budget och bidrar därigenom till riktlinjens intentioner. Fler nämnder och bolagsstyrelser än tidigare genomför jämställdhetsanalyser i dag. Analysernas

resultat och slutsatser tas till vara och integreras alltmer i ordinarie verksamhets- och affärsplanering. Dock görs jämställdhetsanalyserna ofta vid sidan av centrala prioriterade frågor och uppdrag och möter inte alltid de mest relevanta utmaningarna inom respektive nämnds eller bolagsstyrelses ansvarsområde.

När det gäller uppfyllelse av riktlinjens ambition att jämställdhetsperspektivet ska tillämpas i arbetet med planering, genomförande och uppföljning av verksamhetsplaner och affärsplaner kan vi konstatera att det ser olika ut. Nämnderna och bolagsstyrelserna tillämpar jämställdhetsperspektivet framförallt i de tydliga jämställdhetsuppdragen från Mål och budget. Hur aktuella åtgärder har tagits fram och hur förväntade resultat av åtgärden är tänkta att leda till avsett resultat framgår ofta inte av underlaget.

Svårigheterna att följa arbetet i uppdrag där jämställdhet inte lyfts i uppdragsformuleringen antyder att jämställdhetsperspektivet inte tillämpas konsekvent i processen för verksamhets- och affärsplanering. Vissa nämnder och bolagsstyrelser ger lite information om hur de planerar, genomför och följer upp åtgärder för att hantera centrala jämställdhetsutmaningar såsom ungas psykiska hälsa och den upplevda tryggheten oavsett kön, med undantaget äldrenämndens rapportering för gruppen äldre. Andra nämnder och bolagsstyrelser, exempelvis arbetsmarknadsnämnden och Uppsalahem AB tillämpar däremot en jämställdhetsintegrerad process för verksamhets- och affärsplanering där jämställdhetsanalyserna också används som verktyg för att utveckla ordinarie verksamhet och bidra till ökad jämställdhet.

När det gäller riktlinjens tre prioriterade tillvägagångssätt i arbetet ser vi att något mer aktivitet pågår i dessa än i andra. Jämställdhetsanalyser lyfts klart oftare än andra, vilket enligt vår bedömning beror på uppdrag i Mål och budget och inte på riktlinjens styrning.

Bedömning

Utifrån de inledningsvis beskrivna utvecklingstrenderna bedömer vi att det finns ett behov av att på sikt utveckla styrningen av social hållbarhet, inklusive jämställdhet, utifrån tillit och relevans inom ramen för kommunens verksamheter. Att styra mot jämställdhet inom ramen för ordinarie styrning och utifrån relevans för kommunens utveckling är ett första lämpligt steg mot en mer sammanhållen styrning av social hållbarhet. Vår bedömning görs mot bakgrund av följande observationer (se sammanställning längre ned):

- *Riktlinjen för Uppsala kommuns normkritiska arbete för ökad jämställdhet enligt CEMR* är ett otydligt styrdokument och överensstämmer inte med kommunens principer för styrdokument. Den innehåller både normerande och aktiverande inslag. Riktlinjens fokus på verksamhets- och affärsplaner fångar inte heller CEMR-deklarationens intention fullt ut.
- Prioriteringar av arbetet ska utgå ifrån relevans och i ett verksamhetsutvecklande syfte. Riktlinjens tre prioriterade tillvägagångssätt bedöms vara överflödiga.
- Riktlinjen anger att ”samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska tillämpa jämställdhetsperspektivet i arbetet med planering, genomförande och uppföljning av verksamhetsplaner och affärsplaner”. För detta krävs en mer jämställdhetsintegrerad mål- och budgetprocess med tydlig ansvarsfördelning. I det som styr mål- och

budgetprocessen behöver det i implementeringen av policyn för hållbar utveckling tydligt framgå att jämställdhetsperspektivet, liksom övriga sociala hållbarhetsperspektiv, ska tillämpas i planering, genomförande och uppföljning av all verksamhet.

- Tydlig efterfrågan på analys och slutsatser som baseras på och redovisas utifrån könsuppdelad statistik i ordinarie redovisnings- och uppföljningssammanhang behöver säkerställas.
- Indikatorspaketet för CEMR/de nationella jämställdhetspolitiska målen behöver utvecklas för att följa utvecklingen av Uppsala kommuns bidrag till CEMR-deklarationens intentioner och de jämställdhetspolitiska målen.
- För att identifiera förbättringsområden och träffsäkra åtgärder behöver förmågan att följa upp, tänka och skriva intersektionellt utvecklas.

Sammanfattningsvis är bedömningen att behovet av styrning inom området kvarstår i allra högsta grad, men att riktlinjen inte ger den styrning på området som behövs för att uppnå kommunens jämställdhetspolitiska ambitioner.

Förslag till beslut

Utifrån bedömningen ovan föreslås följande förändring i styrningen:

- Att *Riktlinjen för Uppsala kommuns normkritiska arbete för ökad jämställdhet enligt CEMR* utgår till förmån för en konsekvent och tydlig integrering av jämställdhet i ordinarie styrning.
- Att fortsätta implementering av kvalitetspolicy och hållbarhetspolicy i syfte att integrera jämställdhets- och barnperspektivet i ordinarie verksamhet,
- Att utveckla ordinarie uppföljningsprocess av verksamhet och ekonomi i relation till de jämställdhetspolitiska målen/CEMR samt att fortsätta ta fram könsuppdelade indikatorer i Mål och Budget i syfte att kvalitetssäkra kommunens verksamheter, samt
- Att redovisa till kommunfullmäktige hur kommunkoncernens arbete bidrar till måluppfyllelse av de jämställdhetspolitiska målen/CEMR i samband med årsredovisning.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut bedöms inte ha några ekonomiska konsekvenser.

Köns- och barnkonsekvenser

Förslaget syftar till ett större genomslag för och ett långsiktigt hållbart genomförande av de nationella jämställdhetspolitiska målen, CEMR och de jämställdhetspolitiska ambitionerna i Agenda 2030, vilket innebär potentiella effekter på kvinnors och mäns, flickors och pojkers situation i enlighet med nämnda mål och ambitioner.

Rapport över hur Uppsala kommunen arbetar med och bidrar till de jämställdhetspolitiska målen och CEMR.

Inledning

Denna bilaga ska utvecklas i enlighet med föreslagen att-satts om att årligen redovisa hur kommunens arbete bidrar till de jämställdhetspolitiska målen och CEMR inför årsredovisning 2018. Den kommer i år att användas som underlag till kommunens in- och omvärldsanalys.

Vi har i den långa versionen av bilagan granskat och redovisat hur Uppsala kommun – som arbetsgivare, servicegivare och samhällsutvecklare – arbetar för en utveckling i enlighet med de jämställdhetspolitiska delmålen och därtill presenterat en nulägesbild utifrån ett antal indikatorer för de jämställdhetspolitiska målen och CEMR-deklarationens artiklar. Det underlag som använts redovisas i aktualitetsbedömningen av CEMR. Indikatorerna är hämtade från kommunens egen verksamhetsstatistik, Kolada, SCB och Socialstyrelsens statistikdatabas. Exakt källa kommer framgå i framtida bilaga över indikatorer.

I föreliggande kortversion redovisar vi en sammanfattning av våra slutsatser av hur Uppsala bidrar till de nationella jämställdhetspolitiska målen och pekar på aktuella utvecklingsområden.

Det här arbetar kommunen för att uppnå

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken i Sverige är att: Kvinnor och män ska ha samma makt och möjlighet att forma samhället och sina egna liv. För att förverkliga detta ska arbete ske inom följande delmål:

- En jämn fördelning av makt och inflytande.
- Ekonomisk jämställdhet.
- Jämställd utbildning.
- Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.
- Jämställd hälsa.
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Nulägesbild utifrån indikatorer

I Uppsala är den formella makten relativt jämnt fördelat oavsett kön, däremot ser vi att fler kvinnor har lämnat sitt uppdrag som ledamot i kommunfullmäktige under mandatperioden än män. När det gäller ungas vilja att vara med och påverka Uppsala ligger den relativt konstant (mellan 20-25 procent). Däremot ser vi att flickor vill påverka i större utsträckning än pojkar, men upplever att de har mindre möjlighet att föra fram sina åsikter än vad pojkar gör.

Ekonomisk jämställdhet är ett målområde som utvecklats i huvudsak positivt under senare år. Arbetslösheten har minskat de senaste åren och ligger idag på 4,2 procent, varav arbetslösheten för kvinnor är lägre än den är för män. Kvinnors andel av mäns medianinkomst ökar sakta men säkert. Bland anställda i kommunen ser vi tydligt att andelen heltidsanställda

kvinnor har ökat mellan 2015 och 2017 (drygt 10 procentenheter) och att det i stort sett inte finns löneskillnader mellan kvinnor och män i en och samma befattning. Däremot kvartstår löneskillnader för likvärdigt arbete. En annan utmaning för Uppsala Kommun som arbetsgivare är sjukfrånvaron bland kvinnor som har ökat från 6 procent till 8 procent mellan 2013 och 2017. Uppsala län är ett av de län med lägst antal suicid men stora skillnader mellan kön finns även här: 2016 var antalet suicid bland män i Uppsala län 19 per 100 000 invånare och bland kvinnor 9.

När det gäller unga ser vi oroande tendenser. Både flickor och pojkar anger att de mår sämre idag än för fyra år sedan, samtidigt som skillnaderna mellan könen ökar. Sämst mår ungdomar som identifierar sig varken som flicka eller pojke. Vi ser också att skillnaderna mellan flickors och pojkar genomsnittliga meritvärde i grundskolan har ökat markant mellan 2015 och 2017 och mycket mer än i jämförbara kommuner. Skillnaderna beror framför allt på ett allt sämre meritvärde bland pojkar.

Slutligen kan vi se att antalet anmälda brott av grov kvinnofridskränkning, våldtäkt och sexuellt ofredande ökat markant sedan 2013.

Övergripande bedömning och slutsatser

Nulägesbilden indikerar sammanfattningsvis att jämställdhetsutvecklingen på flera områden går i rätt riktning i Uppsala kommun. Det är inte möjligt att bedöma i vilken utsträckning just kommunens arbete har bidragit till denna utveckling. Vår övergripande bedömning är dock att Uppsala kommunkoncern – i egenskap av servicegivare, samhällsutvecklare och arbetsgivare – med genomförda och pågående uppdrag och insatser bidrar på ett rimligt sätt till de jämställdhetspolitiska delmålen och till att främja kvinnors och mäns lika makt och möjlighet att forma samhället och sina egna liv. Samtidigt ser vi flera områden som kan utvecklas för att öka kommunens bidrag och måluppfyllelse.

Förutsättningarna för jämställdhetsintegrering har stärkts...

Tydligare styrning

Kommunen har 2018 utvecklat och stärkt de interna förutsättningarna för effektivare arbetsprocesser. Kommunens ledningsmodell och styrning via Mål och budgetprocessen har utvecklats liksom kommunens arbete för att uppnå Agenda 2030, där Agenda 2030-målen har integrerats i inriktningsmål, indikatorer setts över och ett ökat fokus på analys och tolkning. Kommunen rör sig sakta mot en ökad helhetssyn. Arbetet med att implementera och levandegöra kommunens värdegrund och arbetet med/utvecklingen av tillitsbaserad styrning och ledning stödjer den kulturförändring som implementeringen av kommunens styr- och ledningsmodell förutsätter. Det stärker också nämnder och bolagsstyrelsers möjlighet att utveckla sina respektive verksamheter utifrån behov, vilket kan innebära att jämställdhet i vissa fall är högst relevant, medan andra perspektiv och grupper väger tyngre i andra fall. När arbetet sker utifrån relevans ökar motivation, ägarskap och efterfrågan.

Tydligare efterfrågan och chefsuppdraget i Uppsala kommun

Vi har noterat en viss ökad efterfrågan på hållbarhetsperspektiven i uppdragen och inom koncernledningen. Ett utvecklingsarbete som kan bidra till att öka efterfrågan pågår. KS/HR-stab har 2018 påbörjat arbetet med att ta fram ett hållbart och konkret styrande dokument där chefens uppdrag tydliggörs och därmed möjliggörs, i förhållande till förväntningar från ledning och styrande dokument i övrigt, t e x arbetsgivarpolicy och delegeringsordning och anställningsvillkor i övrig. Genom att roller och ansvar mellan funktioner tydliggörs möjliggörs ett arbete för att skapa organisatoriska förutsättningar och stödsystem för ett hållbart ledarskap samt en utvecklande och trygg arbetsmiljö. Den ovan beskrivna utvecklingen ger förutsättningar för att integrera jämställdhet inom ordinarie styrsystem med goda resultat.

Kommunen säkerställer kompetens

Kommunen säkerställer på flera viktiga områden kompetens inom jämställdhetsintegrering, inklusive jämställdhetsanalys och könskonsekvensbeskrivningar och jämställd biståndsbedömning via externa och interna aktörer. KLK bidrar till detta genom att utveckla utbildningar och metodstöd.

Insamling av könsuppdelad statistik ökar

Tillgång på könsuppdelad statistik är en av grundförutsättningarna för att kunna arbeta jämställdhetsintegrerat. Vi ser att insamling av könsuppdelad statistik ökar och att förutsättningarna för detta genom bl a utvecklade IT-system förbättras löpande.

Arbetet med jämställdhet synliggörs

Avdelningen för social hållbarhet stödjer löpande jämställdhetsrådet, som 2018 bland annat delade ut kommunens jämställdhetspris första gången. Priset tilldelades Svartbäcken Norra landsbygds förskoleområde (UBF) för sitt systematiska normativa jämställdhetsarbete. Jämställdhetspriset och frukostseminariet med finalisterna till priset är verktyg för att uppmärksamma och sprida kunskap om det systematiska jämställdhetsarbete som pågår i Uppsala kommun. Finalisternas och andra exempel på jämställdhetsarbete samlas löpande på insidan.

Utveckling av viktiga samverkansforum pågår

Kommunens jämställdhetssamordnare i respektive förvaltning och bolag samverkar genom nätverk för ett gemensamt lärande, informationsutbyte och för att stärka den gemensamma kunskapen om jämställdhetsintegrering. Nätverket bidrar också till ökad förståelse för styrningen, för hur förvaltningens/bolagets mål och verksamhet bidrar till kommunens jämställdhetspolitiska ambitioner och i förlängningen till ökad efterfrågan. Fokus i diskussionerna med jämställdhetssamordnarna har varit hur samordnarna kan stödja sina respektive förvaltningar och bolag inom ramen för ordinarie verksamhet och ansvarsstruktur. Nätverket har utvecklats under året. Däremot ser vi ett behov av att etablera tydligare och tätare samarbetsformer mellan staber och avdelningar för att kunna bidra till att KLK, via jämställdhetsintegrering, ska uppnå goda resultat av bra kvalitet.

...och därmed förutsättningarna för ett jämställt Uppsala

Jämställdhetsperspektivet mer – men inte fullt ut – integrerat i ordinarie strukturer och verksamhet

Vi ser tecken på en förflyttning i kommunens jämställdhetsarbete som innebär mer av arbetet sker inom ordinarie strukturer och det finns en allt tydligare koppling mellan nämndernas och bolagens jämställdhets- och kvalitetsarbete. Ett gemensamt jämställdhetsintegrerat styrningstänk växer fram i allt fler sammanhang. Detta kommer till uttryck i flera centrala interna processer, bl a processen för samhällsbyggnadsprojekt och chefs- och ledarskapsutvecklingen, uppföljningsprocessen och vid framtagandet av nya program (Äldrevänlig kommun, Gottsunda handlingsplan, Program för arbetsmarknadspolitiken, Handlingsplan för trygghet och säkerhet). Jämställdhetsintegreringen sker i dag inom ”hårda” såväl som ”mjuka” nämnder och bolag i deras centrala och prioriterade processer. Exempelvis pågår utveckling av SWOT-analyser för ökad social hänsyn i fysisk planering som ett pilotprojekt knutet till användning i arbete med fördjupade översiktsplaner. Ett annat exempel är att arbetsprocessen för socialt hållbar stadsutveckling utvecklas för ökad jämlikhet och minskad segregation. Pilotanalyser kopplat till sociala aspekter inom ram för fördjupade översiktsplaner/planprogram har också genomförts.

Användning och analys av könsuppdelad statistik utvecklas

Ett utvecklingsarbete pågår med att identifiera hinder och lösningar för att könsuppdelad verksamhetsstatistik ska kunna användas i syfte att utveckla verksamheten och säkerställa en jämställd resursanvändning. Några exempel på att statistiska underlag som omfattar kön används för verksamhetsutveckling är: Jämställdhet är fokus i KS/NoOs samtliga ansökningar. En kundnöjdhetmätning har genomförts genom Stockholm Business Alliance som ger statistik över kundnöjdhet baserat på kön. Statistiken används av respektive förvaltning för att verksamhetsutveckla bland annat utifrån kön. Ett växande antal analyser genomförs vidare i stora delar av förvaltningen och i bolag. Analyserna används allt oftare som underlag för verksamhetsutveckling genom nya åtgärder baserade på analyserna.

Utvecklingsområden

Explicita jämställdhetsuppdrag ger tydlig styrning och resultat

Genomgången av underlaget visar att det pågår mest aktivitet inom de uttalade jämställdhetsuppdragen. Vi kan inte bedöma om det beror på att nämnder och bolag arbetar jämställdhetsfrämjande främst i just explicita jämställdhetsuppdrag, eller om nämnder och bolag inte synliggör sina jämställdhetsfrämjande insatser när de kommenterar/redovisar uppdrag som saknar tydlig styrning mot jämställdhet. Båda tolkningarna innebär att jämställdhetsperspektivet inte systematiskt integreras i alla nämnders och bolagsstyrelsers planering, genomförande och uppföljning i de uppdrag där jämställdhetsaspekten inte tydligt framgår i uppdragsformuleringen.

Kommunens åtgärder möter vissa av kommunens jämställdhetsutmaningar, men inte alla

Vi konstaterar vidare att kommunens uppdrag och åtgärder inte fullt ut möter de utmaningar som identifierade indikatorer visar att Uppsala kommun står inför sett till de

jämställdhetspolitiska delmålen. När det gäller en av de stora jämställdhetsutmaningar, jämställd utbildning, ger underlaget slående ojämn information om olika nämnders insatser. En förklaring kan vara att centrala nämnder planerar, genomför och följer upp sin verksamhet inom ramen för statlig styrning och uppföljning. För att få en bild av hur kommunen bidrar till en jämställd utbildning bör kommunen i så fall utveckla kanaler genom vilka deras rapportering till staten tillgängliggörs/integreras i kommunens ordinarie uppföljningssystem.

Vårt underlag ger även begränsad information när det gäller en annan jämställdhetsutmaning: delmålet jämn fördelning av obetalt hem- och omsorgsarbete. Flera av kommunens aktiviteter i kommunen har indirekt bäring på delmål 4 men kopplingen görs sällan. Det saknas också användbara indikatorer i såväl Uppsala kommun som på nationell nivå, vilket också Jämställdhetsmyndigheten har uppmärksammat.

Vi bedömer att det generellt finns ett utvecklingsbehov när det gäller att se, tolka och använda identifierade utmaningar i indikatorer och nyckelmått som utgångspunkt för både uppdrag och åtgärder och som ett led i att utveckla verksamheten. AMN kan med sitt utmaningsgenererade och väl jämställdhetsintegrerade arbete i såväl planering, genomförande och uppföljning här utgöra ett inspirerande och lärande exempel för andra nämnder och bolagsstyrelser.

Öka förmågan att tänka och arbeta utifrån ett intersektionellt perspektiv

Många uppdrag och åtgärder i nämndernas verksamhetsplaner och bolagens affärsplaner riktar sig till olika grupper ex barn och unga, äldre etc. För flera av dessa saknas en intersektionell redovisning, som inkluderar fler perspektiv och bakgrundsfaktorer. Detta behöver utvecklas för att vi ska kunna följa utvecklingen vad gäller jämställdhet inom olika grupper och så att träffsäkra åtgärder kan tas fram.

Utveckla förståelsen för och stödet till genomförandet av könskonsekvensbeskrivningar

Det pågår en del arbete inom ramen för uppdraget om könskonsekvensbeskrivningar. T.ex. tar RÄN vid investeringar av fordon och materiel tillvara på jämställdhetsaspekten och GPN planerar att genomföra mätning och analys av utvalda platser inom allmän platsmark i avseende att studera könskonsekvenser. Av vårt underlag framgår dock att många uppfattar uppdraget som otydligt. Det är otydligt vad som ska göras, av vem och när. Vi ser ett behov av att pröva och utveckla metodstödet för könskonsekvensbeskrivningar i samverkan med ett urval av förvaltningar och bolag.

Öka samverkan för en jämställdhetsintegrera ärendehantering

Ärendehantering är en central process där det sedan en tid tillbaka funnits uppdrag och ambitioner att integrera barn- och jämställdhetsperspektivet. Under året har ett nytt ärendehanteringssystem tagits fram. Det är viktigt att säkerställa att den digitala guiden för hur systemet ska användas innefattar ett barn- och jämställdhetsperspektiv. Detta genom tättare samverkan mellan involverade parter inom KLK.

Uppsala Vatten och Avfall AB

Aktualitetsbedömning av Dagvattenprogrammet

Bakgrund

Dagvattenprogrammet antogs av kommunfullmäktige i januari 2014. Programmet ska leda till en långsiktig hållbar dagvattenhantering där skador på allmänna och enskilda intressen, vid till exempel skyfall, undviks. Utvecklingen av stad och landsbygd får inte försämra grundvattnets och vattendragens nivå eller kvalitet. Programmet innehåller övergripande mål med strategier och ansvarsfördelning inom kommunen.

Uppföljningsunderlag

Bedömningen baseras delvis på en rapportering från respektive nämnd och bolagsstyrelse utifrån dagvattenprogrammets fyra mål. Kommunen arbetar i varierande omfattning med strategierna i programmet. En handlingsplan med åtgärder och en tydlig uppföljning saknas.

Måluppfyllelse

Eftersom programmet endast har övergripande mål och saknar tydliga åtgärder är det svårt att objektivt bedöma måluppfyllelse. De strategier som finns angivna används idag i viss utsträckning, till exempel bidrar gatu- och samhällsnämnden med rening och fördröjning av dagvatten från gaturummet i Rosendal och Strandbodgatan. Kommunstyrelsen genomför åtgärder vid utbyggnad av allmän plats och är avtalspart mot privata exploitörer när det kommer till krav på dagvatten. Uppsala Vatten AB bygger dammar på allmän plats för utjämning och rening av dagvatten från ny bebyggelse. Dock sker sällan rening av dagvatten på kvartersmark och regnvatten och smältvatten från många av kommunens högtrafikerade vägar leds orenat ut till sjöar och vattendrag.

Bedömning

Dagvattenprogrammet behöver utvecklas med en handlingsplan, vilken mer konkret kan visa vilka åtgärder som är prioriterade för att förverkliga programmet och vilka nämnder och bolagsstyrelser som ansvarar för åtgärderna. Handlingsplanen ska ge en samlad bild av vilka åtgärder som behövs för att kommunen tydligt ska arbeta enligt strategierna i programmet. Att handlingsplanen fokuserar på just åtgärder är viktigt för att tydliggöra ambitionsnivån och innebörden av programmet. Förslaget är att arbetet med handlingsplanen görs i en förvaltningsövergripande arbetsgrupp.

Inom programområdet finns viss styrning även från vattenprogrammet. Under 2019 finns ett behov av att se över innehållet i vattenprogrammet inklusive bilagor. Formerna för detta arbete bör förtydligas i ett projektdirektiv och omarbetningen bör genomföras på initiativ av kommunstyrelsen i nära samarbete med bland annat Uppsala Vatten och Avfall AB.

För att förenkla kommunens arbete med vatten och minimera antalet styrande dokument föreslås att målområdena för dagvattenprogrammet inarbetas som en del i vattenprogrammet och att dagvattenprogrammet avvecklas. Det skulle därmed innebära att föreslagen handlingsplan för dagvatten bli en handling hörande till en omarbetad version av vattenprogrammet.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås besluta att ge kommunstyrelsen i uppdrag att, i enlighet med bedömningen ovan, se över hur vattenprogrammet kan relatera till och eventuellt inkludera dagvattenprogram och VA-policy, samt att ge Uppsala Vatten och Avfall AB i uppdrag att i samarbete med kommunstyrelsen ta fram en handlingsplan kopplad till dagvattenprogrammets målområden.

Ekonomiska konsekvenser

Inga konsekvenser.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga konsekvenser.

Kommunstyrelsen

Aktualitetsbedömning av Handlingsplan Främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism

Bakgrund

Handlingsplanen omfattar kommunens samlade arbete med att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism. Planen innefattar fyra målområden:

- Styrning, organisering och samordning
- Främjande av mänskliga rättigheter och förebyggande av diskriminering
- Stöd till de som utsätts för diskriminering eller rasism
- Motverka konflikt och hatbrott

Handlingsplanen antogs av kommunstyrelsen i mars 2017. Planen relaterar till flera mål i Agenda 2030; mål 4 God utbildning för alla, 5 Jämställdhet, 8 Anständiga arbetsvillkor, 10 minskad ojämlikhet samt mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen.

Nya förutsättningar som har påverkan på planen är regeringens uppdrag till Statistiska centralbyrån att ta fram förslag till indikatorer för regeringens nationella arbete för mänskliga rättigheter (Ku2018/01727/DISK). Vidare har regeringens strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter samt regeringens strategi för att minska och motverka segregation påverkan på planen (Skr. 2016/17:29 och Ku2018/01462/D). De förändringar som träder ikraft från den 1 januari 2019 i Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk har också påverkan på planen.

Uppföljningsunderlag

Uppföljningen grundas på dels de åtgärder som nämnder rapporterat in från verksamhetsplanerna samt kommunstyrelsens egna åtgärder och uppdrag i frågan. Kommunstyrelsen antog planen i mars 2017 och har under hela 2017 svarat för samordning och implementering av planens genomförande. Under 2018 har nämnder integrerat planen i sina verksamhetsplaner.

Måluppfyllelse

Nämnder och bolagsstyrelser kommer att kunna bidra till måluppfyllelsen, men vissa nämnder behöver göra mer eller annorlunda jämfört med plan. Bedömningen grundar sig på inkomna

underlag från nämnderna samt kommunstyrelsens arbete inom området. Då planen fortfarande är förhållandevis ny, och följs upp för första gången, har inte riktade uppföljningsfrågor ställts. Nämnderna har i stället ombetts att integrera lämpliga delar från planen i de egna verksamhetsplanerna. Flera nämnder har integrerat handlingsplanen i sina verksamhetsplaner. Underlag saknas dock från vissa nämnder.

Nedan följer en översiktlig redogörelse av de övergripande målen i planen (målbild 2019) samt bedömning av måluppfyllelse i förhållande till dessa.

Målbild 2019	Kommentar/bedömning
Uppsala kommuns styrning, organisering och samordning och uppföljning av handlingsplanen bidrar till en effektiv och hållbar inriktning när det gäller arbetet med mänskliga rättigheter och att motverka diskriminering och rasism.	Kommunstyrelsen svarar för ledning, samordning och implementering av planen.
Ett strategiskt rättighetsarbete är integrerat i kommunens lednings- och styrsystem.	Kommunstyrelsen, genom kommunledningskontoret driver ett pågående utvecklingsarbete med rättighetsbaserat arbetssätt. I arbetet ingår verksamheter från kulturnämnden, arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden. Verksamheterna arbetar med tillgänglighet, delaktighet, inkludering, och principer för icke-diskriminering. Arbetet pågår under hela 2018 och erfarenheterna kommer att ligga till grund för hur det fortsatta rättighetsarbetet integreras i kommunens styrsystem.
Uppsala kommun har utvecklat nyckeltal och indikatorer för att följa utvecklingen när det gäller diskriminering för olika grupper över tid.	Kommunen för löpande samtal med universitet och antidiskrimineringsbyrån för att följa utvecklingen över tid när det gäller diskriminering. Två seminarier har arrangerats i anslutning till ämnet. Därutöver har indikatorer inom området mänskliga rättigheter tagits fram av Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) och finns tillgängliga öppet för alla i Kommun- och landstingsdatabasen.
Uppsala kommun är en öppen och transparent kommun utan diskriminerande strukturer.	Se ovan.
Uppsala kommun har en aktiv samverkan med civilsamhället, föreningar och organisationer på flera plan i arbetet med att främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism.	En ny överenskommelse för samverkan mellan kommunen och föreningslivet har tagits fram och beslutats om av kommunfullmäktige. I överenskommelsen har principen om icke-diskriminering, tillgänglighet och delaktighet skrivits in. De föreningar som ansluter sig till överenskommelsen ställer sig därmed bakom handlingsplanens principer. Under mars 2018 arrangerade Uppsala kommun (kulturnämnden i samverkan med kommunstyrelsen) en Demokrati- och mänskliga rättighetsvecka i samverkan med mer än 70 olika organisationer från civilsamhället. Därutöver bedriver kommunen samverkan inom flera olika områden, det handlar såväl om enskilda projekt som Idéburet offentligt partnerskap.
Uppsala kommun säkerställer en hög kompetens inom den egna organisationen genom att kontinuerligt genomföra kunskapshöjande insatser om	Omfattande utbildningsinsatser pågår inom kommunen. Som exempel kan nämnas webbaserad utbildning inom HBTQ, HBTQ-diplomerings, frukostmöten inom social hållbarhet, jämställdhetsutbildningar, utbildningar inom ramen för kommunens arbete som utvecklingskommun för romsk inkludering, utbildningar

mänskliga rättigheter, motverkande av diskriminering och rasism, normkritiskt förhållningssätt samt skyddet för de nationella minoriteterna.	om mänskliga rättigheter, bemötande, motverka diskriminering för mer än 300 medarbetare olika verksamheter inom ramen för mottagning av nyanlända. Därutöver anger flera nämnder egna utbildningsinsatser inom området.
Kommuninvånare som utsätts för diskriminering får gratis information, stöd och rådgivning om hur de kan ta tillvara sina rättigheter.	Kommunen ger stöd till Antidiskrimineringsbyrån Uppsala samt följer regelbundet verksamhetsområdet. Informationen till kommuninvånare om vart man kan vända sig för råd och stöd behöver dock tydliggöras och förbättras i olika avseenden.
Uppsala kommun säkerställer att informationen för att förebygga och motverka diskriminering är lättillgänglig och kan förstås av alla som berörs av den.	Rutiner finns som säkerställer vilka åtgärder som ska vidtas om diskriminering förekommer på arbetsplatsen, men kommunen behöver utveckla informationen som handlar om att förebygga diskriminering.
Uppsala kommun har ett strukturerat och väl utvecklat förebyggande arbete mot att konflikter uppstår avseende rasism, diskriminering och främlingsfientlighet.	Ett interreligiöst samverkansforum har bildats i kommunen, med företrädare för olika trossamfund. Att delta i forumet innebär att leva upp till mänskliga rättigheter och värdegrunden om ett öppet och solidariskt Uppsala. Utgångspunkt för forumets arbete är FN:s konvention om mänskliga fri- och rättigheter. Fokus ska ligga på samexistens, samtal och dialog. De frågor som behandlas i forumet avgörs till stor del av vad som sker i samhället. Internt i kommunens organisation pågår arbete med att tydliggöra hur kommunen som arbetsgivare kan förebygga kränkningar och diskriminering. Vidare finns inom kommunen upprättade skriftliga rutiner riktade till verksamheten i de fall situationer uppstår som faller inom ramen diskriminering, kränkning, trakasserier, hatbrott.

Bedömning

Arbete med att respektera och skydda mänskliga rättigheter är ett ständigt pågående arbete. Behov av styrning inom planområdet bedöms kvarstå. Handlingsplanen är förhållandevis ny och arbetet i kommunen bedöms ha kommit igång bra, men fler nämnder och bolagsstyrelser behöver implementera planen i sina verksamhetsplaner och affärsplaner. Handlingsplanen behöver därför förankras ytterligare.

Planinnehållet bedöms relevant i dagsläget, men det finns behov av att revidera planen, med utgångspunkt från de förändringar i Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk som träder ikraft från 1 januari 2019. Förändringarna i lagen kommer att innebära att kommunen ska ta fram mål och riktlinjer för det minoritetspolitiska arbetet. Detta kan lämpligen göras genom att mål och åtgärder skrivs in i handlingsplan Främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism.

Planen behöver vidare förtydligas inom vissa avsnitt. Det finns grupper i samhället som särskilt riskerar att utsättas för diskriminering eller hat, hot och våld – till exempel kan nämnas HBTQ-personer, rasifierade personer, personer med normbrytande funktionalitet mm. Uppsala kommun behöver säkerställa att särskild utsatthet motverkas. Av det skälet föreslås en språklig justering för att tydliggöra kommunens ansvar i detta avseende.

Förslag till beslut

Att revidera handlingsplan Främja mänskliga rättigheter och motverka diskriminering och rasism med mål och åtgärder för det minoritetspolitiska arbetet med utgångspunkt i Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, samt med förtydliganden med anledning av att säkerställa inkludering för grupper som särskilt riskerar att utsättas för diskriminering.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär inte några nya ekonomiska åtaganden för kommunen. Arbetet bedrivs inom befintlig ram.

Köns- och barnkonsekvenser

Revideringen av planen innebär att vissa grupper synliggörs tydligare, de nationella minoriteterna samt grupper som särskilt riskerar att utsättas för diskriminering. Därmed tydliggörs vikten av att kommunen är särskilt uppmärksam på vissa gruppers risk för utsatthet samt kan bedriva ett förebyggande och målinriktat arbete för att motverka hot, hat och våld riktade mot dessa grupper.

Idrotts- och fritidsnämnden

Aktualitetsbedömning av idrotts- och fritidspolitiska programmet

Bakgrund

Uppsala kommuns idrotts- och fritidspolitiska program antogs av kommunfullmäktige i december 2015 och gäller till och med 2022. Programmet har ett helhetsperspektiv på Uppsalabornas fria tid och definierar och hanterar ett samlat fritidsbegrepp och gäller alla Uppsalabor och alla typer av fritidsaktiviteter.

Möjligheterna till en aktiv fritid är en välfärdsfråga och utgör en starkt bidragande faktor för god folkhälsa och livskvalitet samt bidrar till kommunens attraktivitet. Idrotts- och fritidsnämnden har av kommunfullmäktige fått uppdraget att förvalta idrotts- och fritidspolitiska programmet. Kommunens ansvar inom området, utifrån det breda anslag som programmet anger, bärs av flera nämnder och bolag.

Av nämnderna har kulturnämnden och idrotts- och fritidsnämnden tilldelats specifika ansvar för delar inom fritidsbegreppet.

Programmet har bäring mot följande mål för Agenda 2030:

Mål 3: *Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.*

Delmål: Till 2030 genom förebyggande insatser och behandling minska det antal människor som dör i förtid av icke smittsamma sjukdomar med en tredjedel samt främja psykisk hälsa och välbefinnande.

Mål 5: *Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.*

Delmål: Avskaffa alla former av diskriminering av alla kvinnor och flickor överallt.

Delmål: Tillförsäkra kvinnor fullt och faktiskt deltagande och lika möjligheter till ledarskap på alla beslutsnivåer i det politiska, ekonomiska och offentliga livet.

Mål 10: *Minska ojämlikheten inom och mellan länder.*

Delmål: Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Uppföljningsunderlag

Rapporterade åtgärder i nämndernas verksamhetsplaner och angivna kopplingar i bolagsstyrelsernas affärsplaner. Tillgänglig statistik som programmet anger, egen statistik över lokalbokning och föreningsbidrag samt kultur- och fritidsvaneundersökning från 2018.

Måluppfyllelse

Av programmet framgår att uppföljning sker i två steg. I ett första steg ska programmet ha påverkan på alla kommunala aktörers egna styrdokument och resursfördelning inklusive kommunens övergripande planer och budget.

Angående måluppfyllelse framgår av programmet: *För att bedöma i vilken grad programmet bidrar till att beslutade mål uppnås ska de primära och sekundära effekterna (se under mål) av programmet löpande följas upp. År 2018 görs en fördjupad uppföljning för att eventuellt revidera programmet.*

En utvärdering av programmets funktion och effekter genomförs under hösten 2021 för att kunna utgöra underlag för det nya programarbete som bör leda till ett nytt idrotts- och fritids-politiskt program att gälla från och med 2023.

Åtgärder från programmet har inkluderats i verksamhetsplanerna för idrotts- och fritidsnämnden, äldrenämnden, kommunstyrelsen, socialnämnden samt omsorgsnämnden. Bland bolagen har programmet angivits som relaterande styrdokument i affärsplanerna hos Sport- och rekreationsfastigheter AB, Uppsala kommuns fastighets AB, och Uppsala stadsteater AB.

Bedömning

Utvecklingen inom programmets område sker i önskad riktning och behovet av ett styrande program kvarstår. Fler nämnder och bolagsstyrelser behöver implementera programmet i sina verksamhetsplaner och affärsplaner. De behöver även i större utsträckning beskriva åtgärder och aktiviteter som bidrar till programmets måluppfyllelse. Programmet följs upp enligt kommunens modell för programuppföljning.

Programmet anger att särskilda styrdokument ska tas fram och klargöra:

1. Den långsiktiga anläggningsförsörjningen i kommunen. Uppdraget hanteras i idrotts- och fritidsnämndens lokalförsörjningsplanering.
2. Grundläggande principer och nivåer för kommunens framtida lokal- och anläggningssubventioner samt kommunövergripande principer för kontant- och annat stöd till föreningslivet. Uppdraget hanteras i den lokala överenskommelsen med föreningslivet (LÖK).
3. Kommunens förhållningssätt till och samverkan med elitidrotten i kommunen. Uppdraget hanteras i ett nytt program för elitidrott. Arbetet har påbörjats och beräknas slutföras under 2019.
4. Kommunens förhållningssätt beträffande de stora publika evenemangsarenorna. Uppdraget hanteras genom koordinering av idrotts- och fritidsnämndens och andra berörda nämnders lokalförsörjningsplaner.

Uppföljningen som gjorts 2018 föranleder inget behov av förändring av programmet.

Ekonomiska konsekvenser

Inga konsekvenser.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga konsekvenser.

Kommunstyrelsen

Aktualitetsbedömning av Innerstadsstrategin

Bakgrund

Innerstadsstrategin beslutades av kommunfullmäktige i december 2016. Innerstadsstrategin ger en långsiktig inriktning för hur innerstaden ska utvecklas till 2030–2050. Den skapar gemensamma riktlinjer för hur staden ska byggas, hur de offentliga platserna ska se ut och hur trafik och rörelser ska ske. Den har också ett särskilt fokus på stadens identitet och själ samt hur vi människor upplever och tolkar den stadsmiljö vi rör oss och vistas i.

Uppföljningsunderlag

Uppföljningen baseras på avstämning med berörda förvaltningar och kommunala bolag. Det finns även en planeringsinriktning kopplad till strategin som är antagen av gatu- och samhällsmiljönämnden våren 2017. I denna listas de investeringsåtgärder som kommunen själv ansvarar för och som prioriteras för att genomföra strategin.

Måluppfyllelse

Den viktigaste frågan i Innerstadsstrategin handlar om stadsliv och om detta har ökat. Här har vi valt att titta på indikatorn som mäter antalet uteserveringar. Nedan summeras måluppfyllelse under Innerstadsstrategins huvudrubriker.

Stadsliv

- Antalet uteserveringar i innerstaden har ökat. År 2000 fanns det 37 stycken, 2010 fanns det 94 och 2018 127 stycken.

Trafik

- Kapacitetsstark kollektivtrafik planeras (kunskapsspåret).
- Stomlinjer för buss följer strategin.
- Knutpunkt för buss på Vaksalatorg är klar.
- Uppsala Parkerings AB ser över ägardirektivet så att de kan bygga verksamhetslokaler (levande bottenvåningar) ovanpå garaget.
- Inlett planeringsarbete med garage vid busstomten.

- Cykelgarage vid Resecentrum är under uppförande.
- Ett arbete med samordning av varustransporter i centrum har inletts.
- Gångprioritet har genomförts på Svartbäcksgatan och Syslomansgatan.

Plats och park

- Årummet, Södra Åstråket, prioriteras som uppdrag i Mål och budget 2019.
- Omvandling av Österplan till park samordnas med tidplan för pågående järnvägsplan.
- Nytt torg/plats i anslutning till Stadshuset projekteras.
- Ett arbete med Sagostråk och lekplats i centrum har inletts i samarbete med kulturnämnden.
- Forumtorget har färdigställts.

Bebyggelse

- Detaljplanearbete för Ångkvarnen och Hugin pågår.
- Juvelen är klar.
- Innerstadsstrategin har skyddat och lyft fram siktlinjer.

Bedömning

Utvecklingen av innerstaden sker i enlighet med framtagna strategier. Berörda nämnder och bolagsstyrelser bidrar till att förverkliga strategin.

Förslag till beslut

Inga förändringar föreslås.

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga konsekvenser.

Handläggare
Ohlsson MalinDatum
2018-10-09Diarienummer
KSN-2018-3089

Kommunstyrelsen

Aktualitetsbedömning av Landsbygdsprogrammet

Bakgrund

Landsbygdsprogrammet berör alla nämnder och bolagsstyrelser i Uppsala kommun. Inom programmet finns insatsområden i alla kommunens verksamheter samlade under fyra prioriterade utvecklingsområden. Landsbygdsprogrammet antogs i januari 2017 och gäller till 2023. Programmet antogs med tillhörande handlingsplan. Handlingsplanen samlar de aktiviteter som ska leda till att landsbygdsprogrammets mål uppfylls. Justeringar i arbetet med landsbygdsutveckling visar sig därmed i handlingsplanen för 2019.

Bilden av landsbygden är i förändring. Under 2017–2018 har vi sett flera nationella satsningar på landsbygden. Frågor kring relationen mellan landsbygder och städer blir alltmer aktuella och prioriteras högre. Förslag från den parlamentariska landsbygdskommittén lades fram som proposition i mars 2018 och antogs av riksdagen i juni 2018. Landsbygdsutveckling är nära kopplat till statliga satsningar och EU-medel.

Agenda 2030 är relevant på många sätt inom landsbygdsutveckling. Främst berörs målen om hållbara samhällen, hållbar konsumtion och produktion, hållbar industri, innovationer och infrastruktur, anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt samt hållbar energi för alla.

Uppföljningsunderlag

Landsbygdsprogrammet och tillhörande handlingsplan gäller för alla nämnder och bolagsstyrelser. Underlaget för aktualitetsbedömningen kommer främst ifrån uppföljningen av nämnders och bolagsstyrelsernas verksamhet per augusti. Programspecifika frågor har då även ställts.

Måluppfyllelse

Inom landsbygdsprogrammet finns fyra prioriterade områden.

Bostadsbyggande

Landsbygdsprogrammet genomfördes i april 2018 med dubblat besöksantal från 2017. Satsningen ”Bygglov på väg” startade hösten 2017 och har fortsatt under 2018. Det bedrivs aktiv planläggning för flerbostadshus i flera prioriterade tätorter. Samråd för sådana planer i Björklinge, Bälinge och Länna är planerade till hösten 2018. Etapp 2 i planläggningen för

Gunsta planeras att ställas ut för granskning under första kvartalet 2019. Planläggning har inletts även i Storvreta. Nio detaljplaner i prioriterade tätorter förväntas bli antagna fram till utgången av 2019. Här pågår också arbetet med att aktivera kommunens egen mark för bostadsbyggande.

Näringslivsutveckling

Torkan i lantbruket under sommaren 2018 har lämnat stora avtryck. Det lokala lantbruket och livsmedelsproduktionen har behov av gott samarbete med offentlig sektor. Stöd i form av tillhandahållande av betesmark, ökat inköp av svenskt kött och utbyte av information genomfördes under sommaren. Uppsala kommun ingår som styrgruppsmedlem för genomförandet av den nyligen beslutade regionala handlingsplanen för livsmedel i regionen. Landsbygdsstrategen arbetar kontinuerligt med att sprida information om företagsstöd på landsbygden och om Uppsalas vision att bli en av Sveriges bästa landsbygdskommuner.

Service och infrastruktur

Uppsala kommun arbetar med EU-medel i ett projekt via Tillväxtverket för att etablera tio servicepunkter i kommunen. Under 2018 har kommunen hittills arbetat i nio bygder där lokala projektledare samlar in kunskap om lokala förutsättningar att utveckla den kommersiella servicen. Inom projektet finns det möjlighet till förvaltningsövergripande samarbeten kring ökad service och rådgivning inom flera av kommunens verksamhetsområden.

Kulturnämnden arbetar med landsbygden på många sätt, exempelvis genom offentlig konst, ”Skapande förskola” i landsbygdsförskolor, lokalinventering, meröppna bibliotek, biblioteksbusen, utveckling av fritidsgårdsverksamheten och via kulturskolan.

Aktivt arbete med pendlarparkeringar sker i Storvreta, Vattholma och Knutby. En första inventering över möjliga platser för pendlarparkeringar över hela kommunen är gjord och en handlingsplan för att prioritera vidare arbete ska fram. Kontinuerligt arbete görs inom infrastruktur för att få till fler regionala cykelvägar. Under året har kommunen yttrat sig i åtgärdsvalstudie över väg 282 för att på sikt åstadkomma cykelväg från Gunsta till Länna och till Fjällnora. Här finns även möjlighet att se över pendlarparkeringar i Almunge och Länna.

Den senaste statistiken för bredbandsutbyggnad är från oktober 2017. I Uppsala kommun hade då 89 procent av invånarna bredband med en kapacitet för 100 Mbit/s. Då kommunens bredbandsprogram hade som mål att nå 90 procent under år 2020 så uppdaterades kommunens bredbandsmål till att bli ”99,9 procent av alla hushåll och arbetsställen ska ha tillgång till uppkoppling med kapacitet motsvarande 1 Gbit/s till 2025” genom att anta ett nytt bredbandsprogram. I oktober 2017 var cirka 11 000 invånare i kommunen utan snabbt bredband, varav de flesta bor på landsbygden.

Lokalt engagemang

Stöd till föreningar som tar ett övergripande ansvar för sin bygds utveckling har fördelats. Tre föreningar fick stöd 2018 för att bland annat mobilisera bygderna i lokala utvecklingsfrågor och sprida allmännyttig information. Lokala dialoger förs inom ramen för servicepunktsprojektet. Pilotprojekt kring medborgarbudget på landsbygden är inlett. Idéer samlas nu in och

dessa ska göras röstningsbara av kommunen. Ett projekt där vi testar metoder för att nå nya målgrupper i landsbygdsutvecklingen samt fokuserar på målen i Agenda 2030 ska initieras under 2019 via Upplandsbygd – lokalt ledd utveckling.

En mikrofond kommer att etableras i kommunen under hösten, i samarbete med Coompanion Uppsala län. Arbetet har letts via arbetsmarknadsnämnden med fokus både på socialt företagande och landsbygdsprogrammet. Mikrofonden kan möjliggöra för att fler lokala aktörer söker ekonomiskt stöd för insatser kring landsbygdsutveckling, främst via Länsstyrelsen eller Upplandsbygd lokalt ledd utveckling. På det här sättet kommer fler projekt för landsbygds utveckling kunna genomföras i kommunen.

Övrigt angående måluppfyllelse

Arbetet med landsbygdsutveckling i Uppsala kommun är delvis beroende av extern finansiering. Just nu har kommunen EU-medel via Tillväxtverket och Jordbruksverket samt planerar fler ansökningar. Om kommunen inte tilldelas medel för sina ansökningar finns risk för lägre måluppfyllelse kring åtgärder knutna till ansökningar.

Bedömning av måluppfyllelse

Nämnder och bolagsstyrelser kommer att kunna bidra till måluppfyllelse, men behöver göra mer eller annorlunda jämfört med plan. Vissa underlag saknas för att bedöma måluppfyllelse. Det beror delvis på att en del bolagsstyrelser samt socialnämnden inte rapporterat. Behovet av styrning inom området kvarstår. Frågor kring landsbygdsutveckling prioriteras olika inom nämnder och bolagsstyrelser vilket synliggör behovet av fortsatt arbete med landsbygdsprogrammet. Att ställa programspecifika frågor var ett sätt att i år få reda på vilka nämnder och bolagsstyrelser som tar en aktiv roll i att bidra till landsbygdsutveckling.

Behov finns av redaktionella ändringar i landsbygdsprogrammet. Det handlar om dubbla mellanslag, stavfel, upprepade fraser och mindre förtydliganden.

Handlingsplanen som tillhör landsbygdsprogrammet är ett konkret verktyg för att hjälpa nämnder och bolagsstyrelser att se sin roll. Enligt landsbygdsprogrammet ska handlingsplanen uppdateras årligen. Då aktiviteterna som idag finns i handlingsplanen spänner över minst två år, föreslås att ny handlingsplan antas för både 2019 och 2020.

Förslag till beslut

Att landsbygdsprogrammet har behov av redaktionella ändringar enligt nedan och uppdateras utifrån dessa.

Att handlingsplanen för landsbygdsprogrammet antas för perioden 2019-2020.

Ekonomiska konsekvenser

Inga konsekvenser.

Köns- och barnkonsekvenser

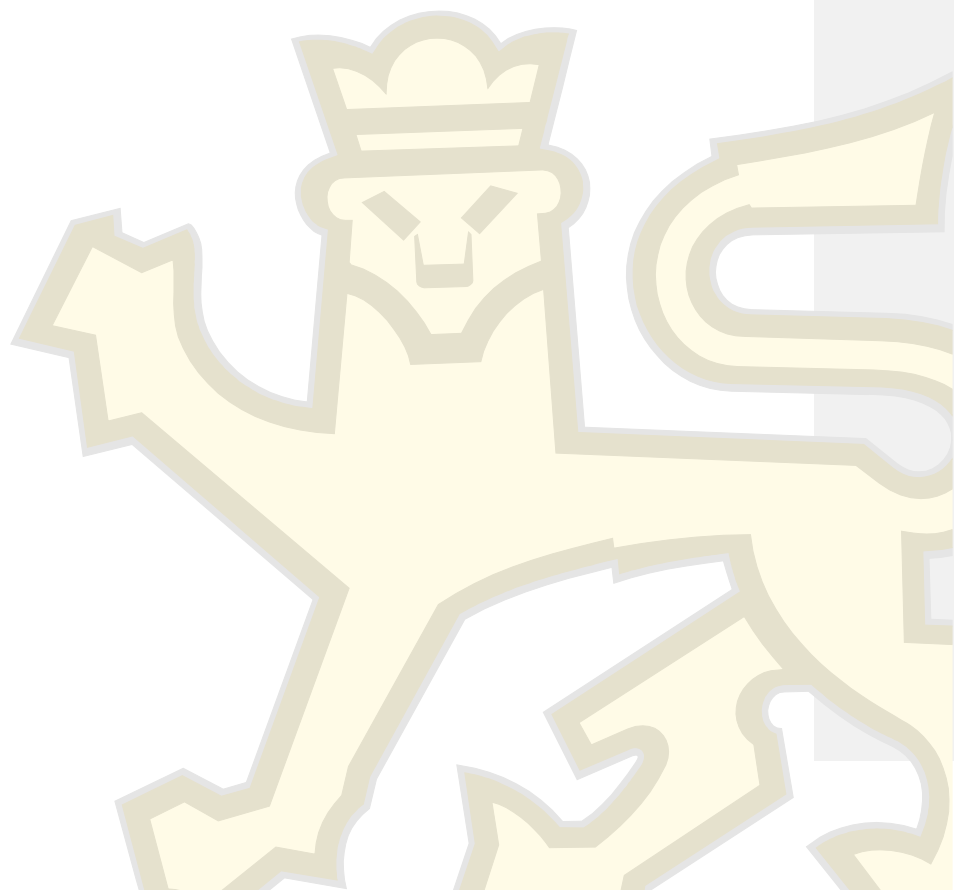
Inga konsekvenser.

Landsbygdsprogram för Uppsala kommun

2017-2023

Innehåll

Landsbygdsprogram för Uppsala kommun	2
Inledning.....	2
Syfte och definition	2
Omfattning	2
Förutsättningar.....	3
Integrationens möjlighet och betydelse för landsbygden	3
Kommunala mål	3
En av Sveriges bästa landsbygdskommuner.....	4
Bostadsbyggande.....	4
Mål för bostadsbyggande	5
Näringslivsutveckling i ett land/stadsperspektiv	5
Jämställdhet	6
Cirkulär ekonomi.....	6
Lokal livsmedelsförsörjning.....	6
Mål för näringslivsutveckling.....	6
Service och infrastruktur	7
De prioriterade tätorterna	7
Landsbygderna	7
IT-infrastructure.....	8
Mål för service och infrastruktur.....	8
Lokalt engagemang	9
Mål för lokalt engagemang.....	9
Genomförande	9
Arbetet med Upplandsbygd- lokalt ledd utveckling.....	11
Relaterande styrdokument med extra bäring på landsbygdsprogrammet.....	11
Externa dokument och pågående arbete	11

Landsbygdsprogram för Uppsala kommun

Som ett inriktningsmål i Mål och budget beslutade kommunfullmäktige den 2-3 november 2015 att Uppsala kommun ska vara en av Sveriges bästa landsbygdskommuner.

Inledning

Landsbygdsprogrammet beskriver Uppsala kommuns intentioner i ett långsiktigt landsbygdsutvecklingsarbete och är ett övergripande styrdokument. ~~Programmet sätter ramarna för och prioriterar inom kommunens arbete med landsbygdsfrågor.~~ Programmet lägger också grunden till att skapa en samsyn och målbild för vad det innebär att vara en av Sveriges bästa landsbygdskommuner.

Kommentar [OM1]: Den här meningen finns under "syfte och definition" på samma sida.

Med ~~närmare över~~ 50 000 invånare på landsbygden är Uppsala Sveriges mesta landsbygdskommun. Med en stor landsbygd och en stor stad finns det möjligheter för att utveckla Sveriges bästa landsbygd. Det är få kommuner som kan erbjuda så varierade livsmiljöer med närhet till en starkt växande arbetsmarknad som Uppsala kan göra.

Tillsammans med Mål och Budget, Översiktsplanen, andra policyer, ramverk och program utgör Uppsala kommuns landsbygdsprogram en helhet för hur Uppsala kommun ska arbeta med landsbygdsutveckling.

Syfte och definition

Syftet med landsbygdsprogrammet är att beskriva ~~förväntade~~ strategier ~~och effekter~~ för hur målet att Uppsala kommun ska vara en av Sveriges bästa landsbygdskommuner kan uppnås. Programmet är ett övergripande styrdokument för den kommunala organisationen som sätter ramarna för och prioriterar inom kommunens arbete med landsbygdsfrågor.

Landsbygdsprogrammet avser hela kommunen förutom Uppsala tätort (avgränsning enligt översiktsplan). Med landsbygd menas ~~alltså~~ att tätorter med upp till 10 000 invånare definieras som landsbygd. Detta är i enlighet med Upplandsbygd - lokalt ledd utvecklings definition av landsbygd⁺.

Omfattning

Uppsala kommun som organisation är inte ensamt ansvariga för utvecklingen ~~på i~~ landsbygderna~~na~~. Samsyn och samverkan är nödvändig både lokalt, regionalt och nationellt. Myndigheter, verksamheter, företagare och framför allt föreningar är involverade i landsbygdsutvecklingen. Region Uppsala och Trafikverket är några av de aktörerna som helt eller delvis har ansvar för exempelvis kollektivtrafik, vårdcentraler, cykelvägar eller trafiksäkerhet. Det arbetet sker ofta i samarbete med kommunen.

Landsbygdsprogrammet utgör en grund för att öka samverkan mellan olika parter, skapa goda kommunikations- och informationsflöden samt förstärka kommunens synlighet på landsbygden och landsbygdens synlighet inom kommunen. För en lyckad landsbygdsutveckling är en väl fungerande och aktiv dialog med de som bor, verkar och lever på landsbygden en förutsättning.

⁺ Genom medfinansiering i föreningen Upplandsbygd - lokalt ledd utveckling finns det möjligheter att kanalisera EU-stöd. Mer information om vad ledarmetoden är och om Upplandsbygd finns på sida 11 i dokumentet.

Förutsättningar

Uppsala behöver dra nytta av att vi blir fler invånare och av det geografiska läget. Vi vill vara en föregångare i en ansvarsfull samhällsutveckling, där närhet, kvalitet, utbud och upplevelse bidrar till de goda livet och Uppsala ska vara en drivande kraft i regionen och världen.

Uppsala har en stark tradition av kunskap, kultur, mångfald och kompetens, med två stora universitet som också skapar en internationell arena. Därtill kan attraktiva livsmiljöer tilläggas, vilket sammantaget bäddar för en levande och dynamisk landsbygd.

Uppsala växer. Till 2050 behöver Uppsala kommun ha en beredskap för 75 000 – 135 000 fler invånare och cirka 70 000 fler jobb jämfört med idag (2016). Befolkningen på landsbygder ~~na~~ bedöms öka med 15 000 – 30 000 invånare och kommunen behöver ha en beredskap för 2 000 – 5 000 nya jobb på landsbygden under samma tidsperiod.

En ökad självförsörjningsgrad av mat, vatten och energi är viktigt för att möta framtida samhällsutmaningar och en alltmer osäker omvärld. Lokala ekosystemtjänster behöver synliggöras och förvaltas hållbart. Bostadsbyggande måste öka och tillgängligheten bli bättre. Lokala lösningar på globala utmaningar skapar tillväxt och mervärde. Kraven på social hållbarhet ökar där alla individer ska få goda möjligheter att integreras, utvecklas och vara delaktiga i samhället. Ur ett krisberedskaps- och civilt försvarsperspektiv är framför allt en ökad självförsörjning, stärkta möjligheter till kommunikation, robust infrastruktur och ett starkt civilsamhälle av stor vikt.

Integrationens möjlighet och betydelse för landsbygden

Det finns goda möjligheter att använda integrationen som en drivkraft för samhällsutveckling på landsbygden. Fler människor skapar bättre möjligheter till serviceutveckling och det lokala engagemang som finns på landsbygden skapar goda förutsättningar och möjligheter för en bra integration. Genom ~~att utöka~~ ett utökat bostadsbestånd för människor med olika bakgrund finns det också en möjlighet att bygga fler bostäder i framför allt de prioriterade tätorterna på landsbygderna.

Kommunala mål

För ~~en~~ levande landsbygder är tillgången till infrastruktur en förutsättning. Kommunens mål är att 99,9 % av invånarna och företagen ska ha tillgång till bredband om minst 1 Gbit/s år 2025. 90 procent av invånarna och företagen ska ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s år 2020. Även kommunens mål om att bli Sveriges bästa cykelstad är tätt länkat med Sveriges bästa landsbygdskommun och ställer höga krav på tillgängligheten till de regionala stråken och noderna.

Alla kommunala dokument ska genomsyras av ett jämställdhetsperspektiv och de ungas rätt till delaktighet. I ett landsbygdsperspektiv är det framför allt viktigt med fungerande service, ~~infrastruktur~~ infrastruktur och olika upplåtelseformer av bostäder för att skapa lika möjligheter för både kvinnor och män i alla åldrar.

Ett klimatpositivt Uppsala och en giftfri miljö är några av de övergripande målen som kommunen arbetar för. Det handlar framför allt om förnybar uppvärmning, mer solenergi, en energieffektivare verksamhet och 100 procent ekologiska livsmedel inom offentlig sektor till år 2023. Kommunen ska även vara en av de bästa kommunerna i Sverige på miljö- och klimatdriven affärs- och verksamhetsutveckling. I kommunens styrdokument Ekologisk hållbarhet – samlande ramverk för program är en av riktningarna att kommunens

upphandlingskraft ska användas aktivt för positiv miljö- och näringslivsutveckling. I kommunens vattenprogram finns mål inom; naturligt och rent vatten, attraktivt och tillgängligt vatten samt klimatsäkrad vattenhantering. Det finns även ett uppdrag att ta fram en klimatanpassningsplan för hela kommunen.

Landsbygden har en väsentlig roll i att uppnå de högt uppsatta miljö-, vatten- och klimatmål som kommunen har antagit.

En av Sveriges bästa landsbygdskommuner

Kommunen ska systematiskt belysa olika perspektiv som har eller kan ha konsekvenser för landsbygderna både externt och internt. Framför allt kopplat till jämställdhet och ungas perspektiv. Alla invånare i kommunen ska behandlas likvärdigt, men förutsättningarna ~~kan se olika ut. Avstånden till samhällsservice varierar beroende på var i kommunen man bor. olika ut beroende på var i kommunen man bor. Exempelvis kan förutsättningarna och avstånd till samhällsservice se olika ut.~~

Kvinnor och män ska ha lika förutsättningar, rättigheter och möjligheter att bo och verka på landsbygden. Barn och ungas situation och erfarenheter ska beaktas i landsbygdsutvecklingen. Tillsammans med berörda myndigheter, den privata sektorn och föreningslivet ska kommunen skapa förutsättningar för en samhällsutveckling på landsbygden ~~arna~~.

Med utgångspunkt att det ska vara möjligt att bo, verka och leva på landsbygderna är fyra utvecklingsområden prioriterade. Inom dessa områden krävs det särskilda strategier och specifika mål för att Uppsala ska bli en av Sveriges bästa landsbygdskommuner.

De prioriterade utvecklingsområdena är

- bostadsbyggande
- näringslivsutveckling i ett land/stadsperspektiv
- service och infrastruktur
- lokalt engagemang

Dessa fyra utvecklingsområden är specifikt framtagna genom en bred och omfattande dialog tillsammans med föreningslivet på ~~landsbygden~~ landsbygden och stärks av svaren som kommit in under remissrundan.

Bostadsbyggande

Att vara en av Sveriges bästa landsbygdskommuner innebär att man skapar goda förutsättningar för att bygga och utveckla boende- och verksamhetsmiljöer. Det skapar i sin tur ~~bra~~ förutsättningar för en bra basservice. Det är viktigt med olika upplåtelseformer för att gynna människor med olika bakgrund och ålder. Det behövs många mindre och billiga bostäder eftersom det gynnar boendekedjan och skapar en rotation på bostadsmarknaden. Det har lokalsamhället efterfrågat under en längre tid, framför allt kopplat till bostäder för den äldre generationen. Detta gynnar också både jämlikhet och jämställdhet på landsbygden.

För att kunna möta efterfrågan och skapa beredskap för en befolkningsökning är det viktigt att ha tillgång till hyresrätter, bostadsrätter och bostäder som är anpassade för livets alla skeden. På så sätt får fler möjlighet att bo på landsbygden. Närheten till staden skapar bra förutsättningar för bostads- och verksamhetsutveckling på landsbygden men ska också ställas i relation till den areella näringen och samhällsekonomiska aspekter. Bostadsutvecklingen ska

därför främst ske i prioriterade tätorter och i kollektivtrafiknära lägen för att stödja den befintliga servicen.

De prioriterade tätorterna är Almunge, Björklinge, Bälinge, Gunsta, Gävsta, Jälla, Järlåsa, Knutby, Länna, Lövsalöt, Skyttorp, Storvreta, Vattholma och Vänge.

Kommentar [OM2]: En karta läggs till.

Mål för bostadsbyggande

- Ständig planberedskap ska finnas som motsvarar en produktion om minst 400 bostäder i de prioriterade tätorterna. Det innebär att kommunen i sin prioritering och tidsplanering av detaljplanearbeten understödjer att planer tas fram i en omfattning som bäddar för nämnda produktionsvolym.
- Tomtberedskap ska kontinuerligt finnas i samtliga av de prioriterade tätorterna där så är möjligt givet teknisk och social infrastruktur. Det innebär att det i merparten av de prioriterade tätorterna alltid ska finnas möjlighet att köpa en tomt för småhusbyggande, av kommunen eller annan aktör.
- Kommunal markberedskap som understödjer de två ovanstående målen. Det innebär att kommunen bör ha egen mark för planläggning och bostadsbyggande när situationen så kräver.
- Kommunen ska ha beredskap att åstadkomma bostadsbyggande utöver småhus i prioriterade tätorter. Det innebär att kommunförvaltning och kommunala bolag aktivt understödjer tillkomsten eller förverkligar i egen regi, där så är rimligt med hänsyn till ekonomi och behov.

Näringslivsutveckling i ett land/stadsperspektiv

Att vara en av Sveriges bästa landsbygdskommuner innebär att en sammanhållen lands- och stadsutveckling stärks för att ytterligare utveckla de kvaliteter, utbud och upplevelser som landsbygderna kan erbjuda. -Det i sin tur kan skapa företagsutveckling inom framför allt gröna jobb som kan bidra till en hållbar utveckling.

Ett livskraftigt lokalt baserat företagande är en viktig förutsättning för en levande landsbygd och viktig för hela kommunens utveckling. Det handlar om att skapa möjligheter för nya företag, fler företagsetableringar och tillväxt i befintliga företag på landsbygden. Närheten till städer som Uppsala och Stockholm skapar goda förutsättningar för att en avsättning av varor skapar en uppländsk identitet.

Kultur-, natur- och ~~(natur)~~ ekoturism har en stor potential och skapar förutsättningar för utveckling av lokal samverkan och olika former av företagande. -Boende, restauranger och caféer kan utvecklas i samband med intressanta besöksmål, framför allt i förhållande till det stora intresset för närodlat och närproducerat. Utveckling och tillgängliggörande av kommunens vattenmiljöer skapar attraktionskraft på landsbygden som också bidrar till att bevara och öka ekologiska värden.

För den lokala och regionala utvecklingen är de kulturella och kreativa näringarna viktiga. Det handlar framför allt om fler jobb, turistintäkter, identitetsskapande, en god livsmiljö, att öka upplevelseinnehållet i traditionella produkter samt en diversifiering i näringslivsstrukturen.

Jämställdhet

Jämställdhet inom företagande på landsbygden är framför allt kopplat till bidrag inom det svenska landsbygdsprogrammet. Inom landsbygdsföretagande får män i allmänhet större tillgång till de EU-stöd som finns, framför allt i de mer traditionella landsbygdsnäringarna. Kvinnliga företagare söker i större omfattning andra stöd än för ett traditionellt jordbruk. För landsbygdsutvecklingen är det viktigt att integrera ett jämställdhetsperspektiv inom lantbruk- och skogsbrukssektorn, både kopplat till mark- och ägandefrågor men också i branscherna i sig. Jämställdhet leder till en mer konkurrenskraftig, dynamisk och levande landsbygd.

Formaterat: Teckenfärg: Auto

Cirkulär ekonomi

I ett hållbart samhälle har landsbygderna en viktig roll inom exempelvis energi- och matförsörjning och för återcirkulering av restprodukter i ett slutet kretslopp. Omställningen till förnybar energi innebär goda utvecklingsmöjligheter för exempelvis biodrivmedel, energigrödor, sol- och vindenergi samt förnybar kraftvärme. Närheten till och samarbeten med universiteten i Uppsala ger också bra förutsättningar för att skapa innovation och nya tekniska lösningar. Landsbygd och stad kan stärka varandra när det gäller utbredning och bevarande av speciella arter och miljöer. Ett öppet landskap skapas av ett aktivt brukande som i sin tur leder till ett bevarande av både kultur- och naturlandskapet och biologisk mångfald. Detta är även viktigt med tanke på de utmaningar som de befintliga arterna och miljöerna kan utsättas för med ett förändrat klimat.

Vatten

Klimatförändringen innebär risker för både perioder av torka och höga vattenflöden. Landsbygden har en viktig roll som fördröjande funktion och lagring av vatten i händelse av långa torrperioder. Tillgången till vatten behöver säkras för näringslivet, framför allt för lantbruksnäringen. Rent dricksvatten och hantering av enskilda avlopp är också en av utmaningarna för de som bor och verkar på vissa delar av landsbygderna.

Lokal livsmedelsförsörjning

Nya innovationer i den lokala livsmedelskedjan kan effektivisera utvecklingen i kommunen, skapa nya arbetstillfällen och tillväxt inom livsmedelskedjan. Det kan också öka möjligheten för en ökad krisberedskap inom kommunen och därmed bidra till att stärka det civila försvaret inom kommunen. Utveckling av den lokala livsmedelskedjan främjar även möjligheter för nya och fler typer av verksamheter såsom lokala mikro-bryggerier, bagerier eller andelsjordbruk. En hållbar och lokal livsmedelskedja skapar också större möjligheter för lokalt och ekologiskt producerad och lagad mat i kommunens verksamheter. Uppsala läns enda naturbruksgymnasium ligger även i och drivs av Uppsala kommun tillsammans med Jällastiftelsen. Här har det utbildats flera generationer av lantbrukare och görs så även idag.

Mål för näringslivsutveckling

- Främja tekniska och sociala innovationer.
- Skapa förutsättningar för att öka den hållbara närproduktionen av förnybar energi och livsmedel.
- Skapa förutsättningar för ett ökat företagande på landsbygderna.
- Öka nöjdheten med den kommunala servicen för företagare på landsbygden.
- Kommunkoncernen ska ha markberedskap för verksamhetsmiljöer.

- Skapa förutsättningar för ökad besöksnäring inom ~~eko(natur) och kultur~~-, natur- och ekoturism.

Service och infrastruktur

Att vara en av Sveriges bästa landsbygdskommuner innebär att vi genom samarbete skapar innovativa, effektiva och smarta sätt att utveckla och behålla servicefunktioner, tillgängligheten och IT--utvecklingen på landsbygderna.

Tillgången till service i tätorterna och på landsbygderna har i stora delar av kommunen minskat under de senaste decennierna, både skattefinansierad och kommersiell service. Kommunen strävar efter att ge alla kommuninvånare tillgång till trygga, utvecklande, jämställda och kreativa mötesplatser, offentlig och kommersiell service, rekreation, kultur och goda kommunikationer för alla åldrar.

Bilen kommer vara fortsatt viktig för landsbygdsbefolkningen. För ett hållbart resande är det därför viktigt att se till hela perspektivet och att man enkelt ska kunna byta färdmedel längs vägen. Pendlarparkeringar, cykelinfrastruktur, cykelparkeringar och god kollektivtrafik är nyckeln till att skapa förutsättningar för ett hållbart resande.

Basservice i de prioriterade tätorterna

Basservice och andra grundläggande funktioner ska framför allt finnas i och i anslutning till de prioriterade tätorterna, i möjligaste mån i centrala lägen. Kommunen har inte ansvaret för alla funktioner men viljeinriktningen är att det för flertalet prioriterade tätorter på sikt bör finnas ~~är~~; barnomsorg och skola upp till minst årkurs 3, fritidsverksamhet för barn och unga, biblioteksservice, kulturskola, dagligvaruförsörjning, återvinningsstation, pendlarparkering inklusive cykelparkering, god cykelinfrastruktur, fossilfri drivmedelsförsörjning, tillgång till primärvård, god kollektivtrafik mot Uppsala (med minst 15 minuters-trafik i högtrafiktid, trafikering under hela trafikdygnet och låg resetidskvot i förhållande till bil), parker och andra ytor för lek, motion och rekreation, odlingsytor, god mobiltäckning, möjlighet till bredbandsanslutning och gatubelysning. Det bör också finnas idrottsutrymmen och tillgång på samlingslokaler med scener och teknik som kan utnyttjas av flera aktörer.

Landsbygderna

Det ska vara attraktivt att bo, verka och leva på i landsbygderna. Kommunen ska arbeta aktivt för att offentlig och kommersiell service kan mötas på landsbygderna och på så vis stärka lokalsamhället på landsbygden. För en jämställd landsbygd är en väl fungerande service och infrastruktur en förutsättning.

Utanför de prioriterade tätorterna ska möjligheterna till utveckling finnas. Bygdegårdarna har en viktig roll som nav i bygderna. I de utpekade servicenoderna i översiktsplanen (Stavby, Tuna, Åkerlänna/Oxsåtra, Ramstalund och Jumkil) finns det exempelvis goda möjligheter för fler servicefunktioner att utvecklas. I många av de mindre orterna på landsbygderna finns det även barnomsorg, butiker, bygdegårdar, kyrkor, idrottshallar, fotbollsplaner och ett aktivt förenings- och kulturliv.

IT-infrastruktur

Tillgång till en god IT-~~infrastruktur~~infrastruktur är avgörande för en levande landsbygd. God kommunikation är grundläggande för demokrati men också för människors möjligheter till socialt samspel på fritiden eller möjligheter att arbeta och driva företag.

Förutsättningarna för att driva och utveckla företag samt för att leva på landsbygden kommer att förbättras när digitaliseringen tillgängliggörs för fler. Med stöd av den snabba teknikutvecklingen kan människor arbeta och få tillgång till samhällsservice~~samhällsservice~~, utbildning och upplevelser i mycket högre grad än tidigare. I tätorterna och de mindre orterna kan ~~med resurser~~ med fördel resurser i form av lokaler och annan teknologi delas och användas för olika behov olika tider. För att få till ett bra användande av dessa resurser går de samhällsfinansierade aktörerna med många anställda (kommun och landsting) före.

Det finns ett särskilt samhällsansvar att snabbare utveckla bredbandsutbyggnaden på vår landsbygd. Genom mobilisering av invånare, organisationer, och företag kommer statliga stöd utnyttjas mer effektivt, men också skapa utökade möjligheter att samverka med marknadsaktörer som bygger ut bredband.

Kommunen måste säkerställa hur bredbandsutvecklingen ska ske mer effektivt.

Lagstiftningen SFS 2016:534 innebär att aktörerna har rätt att samordna bredbandsutbyggnad med offentligt finansierade utbyggnadsprojekt ~~Den nya lagstiftningen (SFS 2016:534) som trädde i kraft den 1 juli innebär att aktörerna har rätt att samordna bredbandsutbyggnad med offentligt finansierade utbyggnadsprojekt~~ och därmed kan möjligheterna till öppen kanalisation utvecklas.

Mål för service och ~~infrastruktur~~infrastruktur

- Etablera och/eller utveckla nya servicelösningar där det idag är brist. En ny servicelösning kan exempelvis innebära att olika typer av servicefunktioner - privata och offentliga - samverkar för att tillsammans få tillräcklig kvalitet och ekonomi trots ett begränsat befolkningsunderlag.
- Öka möjligheten till ett hållbart- och kollektivt resande genom att ha ett dörr- till dörrperspektiv.
- Skapa förutsättningar för en högre anslutningsgrad av fiber på landsbygderna.
- Öka möjligheten till att utöva och uppleva kultur på landsbygden.
- Förstärka kommunens roll som rådgivare.

Lokalt engagemang

Att vara en av Sveriges bästa landsbygdskommuner innebär att kommunen svarar upp mot initiativ som tas och att de kommunala processerna främjar ett lokalt, hållbart och jämlikt engagemang. Det lokala engagemanget skapas främst genom delaktighet och inflytande.

Lokalt engagemang är grundläggande för landsbygdsutvecklingen och en demokratifråga. För att detta engagemang ska kunna främjas ska tillgång till information, nätverkande och dialog säkerställas. Det är en avgörande faktor för en hållbar samhällsutveckling. Kommunen har en viktig roll i att stötta och uppmuntra de många engagerade individer och föreningar som är drivande inom lokal utveckling. För den lokala utvecklingen är det också viktigt att sätta det lokala engagemanget i relation med en lokal ekonomi. Genom samarbete med och mellan föreningslivet finns det möjligheter att vända utmaningar till fler arbetstillfällen

Ett starkt föreningsliv möjliggör en dynamisk, hållbar och växande landsbygd. Framför allt genom ett bra samarbete och en god dialog förbättras möjligheterna att sprida **positiva budskap** **god exempel på landsbygdsutveckling**. Det skapar också möjligheten till att se effekter eller konsekvenser av beslut och på sätt skapa en förförståelse för de olika utmaningarna som finns. Kommunen har en aktiv roll i den kontinuerliga dialog som sker i samarbete mellan myndigheter och de som bor, verkar och lever på landsbygderna. Detta är framför allt viktigt för att flera individer i olika åldrar och med olika ursprung har möjlighet att delta.

Många gånger är det föreningslivet och det lokala företagandet som gör att det blir en lyckad integration och att det finns lokala event och ordsdagar, ofta med ungdomsverksamhet i fokus. Under sommarhalvåret finns många event med god kvalitet, både för bygdens egna invånare men också som drar människor från hela kommunen. Inom civilsamhället så är det vanligt att **det** finns **det**-en skillnad på vilka roller och uppdrag man får inom föreningslivet även om kvinnor kan vara lika aktiva som män

Tillsammans med föreningslivet arbetar även kommunen med lokala överenskommelser (LÖK) för att skapa förutsättningar för ett bra samarbete. Ett stärkt samarbete kan också utvecklas genom Idéburet och offentligt partnerskap (IOP).

Mål för lokalt engagemang

- Skapa förutsättningar för ett hållbart, inkluderande och jämställt engagemang.
- Skapa förutsättningar för en kontinuerlig dialog.
- Öka andelen unga som är engagerade inom landsbygdsutvecklingen.

Genomförande

För att långsiktigt kunna följa upp arbetet med landsbygdsprogrammet ska tydliga uppföljningsprocesser knyta an till varje insatsområde. Dessa preciseras i tillhörande handlingsplan som revideras årligen och knyter an till kommunens mål- och budgetprocess. Uppföljningen ska årligen presenteras för kommunstyrelsens arbetsutskott för planering.

Till Landsbygdsprogrammet ska även en sammanhållen kommunikationsstrategi tas fram för att sprida kunskap och information om hur vi når målet att kommunen ska vara en av Sveriges bästa landsbygdskommuner. Kommunstyrelsen ansvarar för att en sammanhållen kommunikation sker mellan nämnder samt att uppföljningen sker kontinuerligt.

Ansvarsförhållanden **Ansvarsförhållanden** tydliggörs i tillhörande handlingsplan.

← **Formaterat:** Brödtext, Radavstånd:
Flera 1,15 li

Arbetet med Upplandsbygd - lokalt ledd utveckling

Samarbetet med Upplandsbygd - lokalt ledd utveckling är en av kommunens strategier för att nå målet att bli en av Sveriges bästa landsbygdskommuner. Tillsammans med Upplandsbygd - Lokalt ledd utveckling arbetar kommunen med utveckling genom Leadermetoden. Leadermetoden bygger på samarbete mellan olika sektorer och aktörer i ett område utifrån lokala initiativ. Uppsala kommun (exklusive Uppsala stad) tillsammans med Östhammar, Knivsta och Sigtuna (exklusive Märsta) kommun tillhör Leaderområdet Upplandsbygd. Privat, ideell och offentlig sektor har tillsammans tagit fram en lokal utvecklingsstrategi som ska prioritera insatserna i programperioden 2014-2020.

Upplandsbygds strategi antogs av Jordbruksverket 2015 vilket innebär att Upplandsbygd också har en budget att fördela till olika utvecklingsprojekt. Det är organisationer, föreningar, företag och myndigheter som kan söka stöd från Leaderområdet. Arbetet med Upplandsbygd är ett av kommunens verktyg att kanalisera de EU-medel som finns tillgängliga för landsbygdsutveckling.

Relaterande styrdokument med extra bäring på landsbygdsprogrammet

Mål och Budget -

Uppsala kommuns översiktsplan -

Uppsala kommuns bredbandsprogram -

Riktlinjer för bostadsförsörjning i Uppsala kommun-

Uppsala kommuns näringslivsprogram-

Ramverk för ekologisk hållbarhet

Uppsala kommuns ~~klimat- och miljöprogram~~ miljö- och klimatprogram

Uppsala kommuns vattenprogram -

Ekologiskt ramverk för program och planer-

Policy för hållbar utveckling-

~~Uppsala kommuns vattenprogram~~

~~Uppsala kulturmiljöprogram~~

Uppsala kommuns kulturpolitiska program-

Externa dokument och pågående arbete

Utvecklingsstrategi för Upplandsbygd - lokalt ledd utveckling

Det svenska landsbygdsprogrammet (2014-2020)

Regional handlingsplan för landsbygdsprogrammet 2014-2020

Havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020

Regional utvecklingsstrategi för Uppsala län

Regionalt serviceprogram för Uppsala län

Regional cykelstrategi för Uppsala län

Länstransportplan för Uppsala län

EU:s ~~v~~attendirektiv

Kommentar [OM3]: Uppreppning

Kommunstyrelsen

Aktualitetsbedömning av Miljö- och klimatprogram 2014–2023

Bakgrund

Fullmäktige antog i februari 2014 Uppsalas miljö- och klimatprogram 2014–2023. Styrdokumentet gäller för både nämnder och bolagsstyrelser. Det är ett av flera miljöprogram i ramverket för ekologisk hållbarhet. Programmet fokuserar på två av de största miljöutmaningarna i vårt samhälle: klimatpåverkan och giftfri miljö. Programmet har långsiktiga mål, åtta etappmål, tre fokusområden samt strategiska insatsområden.

I december 2015 skärptes de långsiktiga klimatmålen. Bland annat infördes ett mål för 2030. Uppsala ska då vara fossilfritt och förnybart vad gäller lokalt trafikarbete och energianvändning.

I mars 2018 beslöt kommunfullmäktige foga ett strategiskt avsnitt om klimatanpassning till programmet. I maj 2018 beslöt kommunfullmäktige att lägga till två nya etappmål. Det första avser plast i allmänhet. Det andra inriktar sig på minskad miljö- och klimatpåverkan från byggmaterial i allmänhet och ökad användning av trä i byggnader och anläggningar i synnerhet i kommunorganisationen och i samhället.

Bedömning

Programmet ska följas upp i sin helhet 2016, 2020 och vid programslut 2024. Den uppföljning som gjordes 2016–2017 resulterade i att programmet kompletterades med etappmål på viktiga områden. Uppföljningen visade på behov av att uppdatera motivtexterna. Då programmet antogs i februari 2014, är motivtexterna från 2013 och ger sämre styrning och förståelse. Motivtexterna föreslås uppdateras.

Etappmålen i programmet har målåren 2020 eller 2023, några bara 2020 andra bara 2023. Ett par har också målår 2030. För att göra en relevant uppföljning bör uppföljningen tidigareläggas till 2019 för att kunna påverka måluppfyllelse 2020. De etappmål som enbart har 2020 som målår utreds och förslag tas fram på om dessa ska utgå eller byggas på med någon ny etapp eller förändras på annat sätt. Då fullmäktige 2015 fastslog ett långsiktigt klimatmål för 2030, ska uppföljning ge förslag så att programmet generellt och etappmålen specifikt leder fram till klimatmålet för 2030.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås besluta att uppdra till kommunstyrelsen att tidigarelägga uppföljningen av programmet i sin helhet från 2020 till 2019, samt att ge förslag så att programmet leder fram till klimatmålet 2030.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut har inga ekonomiska konsekvenserna. Arbetet sker inom budgetram.

Köns- och barnkonsekvenser

Förslaget till tidigarelagd uppföljning av programmet har inga potentiella effekter på kvinnor respektive mäns situation eller för barn.

Kommunstyrelsen

Aktualitetsbedömning av Näringslivsprogrammet

Bakgrund

Näringslivsprogrammet beslutades av kommunfullmäktige 31 januari 2017.

Näringslivsprogrammet är framtaget i samverkan med näringslivet och externa parter. I programmet prioriteras sju mål för att skapa bättre förutsättningar för näringslivet i Uppsala kommun. Underrubriken är ”Tillsammans mot 70 000 nya jobb”. I programmet poängteras vikten av intern och extern samverkan för att nå målen. Programmets tvååriga handlingsplan för 2017 och 2018 har 32 åtgärder som helt eller delvis omfattar samtliga nämnder och styrelser och som är inarbetade i verksamhets- och affärsplaner. Näringslivsprogrammet är en viktig del i kommunens arbete för ekonomisk hållbarhet enligt Agenda 2030.

Uppföljningsunderlag

Uppföljningen baseras på åtgärder som rapporterats in i verksamhets- och affärsplaner samt statistik.

Måluppfyllelse

Arbetet för att skapa goda förutsättningar för fler jobb och fler företag och därmed ekonomisk hållbarhet är långsiktigt och pågår enligt plan. Konjunkturläget och den höga tillväxttakten i regionen bidrar till att målet om fler än 2000 jobb per år nås. Däremot är många av åtgärderna som ska genomföras av kommunen inte genomförda och kräver ytterligare arbete. Det är också flera nämnder och bolagsstyrelser som inte har inarbetat åtgärder som de i handlingsplanen pekats ut som ansvariga för i sina verksamhets- och affärsplaner. Ytterligare arbete med styrningen krävs för att få genomslag för näringslivsprogramets mål.

Bedömning

För att nå målen i programmet krävs mer kunskap om näringslivsprogrammet och dess mål. Samtliga nämnder och bolagsstyrelser behöver förstå sina roller och tydliggöra sitt ansvar för ekonomisk hållbarhet och hur de kan bidra till arbetet för fler arbetstillfällen. En ökad intern dialog och samordning behövs kring vissa åtgärder. Ett problem i styrprocessen är att de sju målen som anges i programmet inte finns med i verksamhets- och affärsplaner utan endast åtgärderna från handlingsplanen. Detta kommer ses över i revideringen av handlingsplanen.

Förslag till beslut

Inga förändringar av programmet föreslås. Kommunfullmäktige föreslås att ge kommunstyrelsen i uppdrag att revidera handlingsplanen för att anpassa åtgärderna till en ny tidsperiod samt för att i enlighet med bedömningen ovan förstärka genomslaget av programmets mål i åtgärderna.

Ekonomiska konsekvenser

Inga ekonomiska konsekvenser.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga konsekvenser.

Handläggare
Jeanette Nordin
Kristina Bromark

Datum
2018-10-08

Diarienummer
OSN-2018-0521
KSN-2018-3089

Omsorgsnämnden

Aktualitetsbedömning av Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Bakgrund

Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning antogs i kommunfullmäktige 12 december 2016. Programmet utformades i omsorgsnämnden på uppdrag av kommunstyrelsen. Utformningen av programmet skedde i ett nära samarbete med omsorgsnämndens politiker och företrädare från HSO¹ i Uppsala kommun samt tjänsteperson från omsorgsförvaltningen. Programmets mål tar sina utgångspunkter från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Programmet kan även relateras till delmål 10.2 i Agenda 2030². Programmet genomsyrar alla kommunens nämnder och bolagsstyrelser och har en av kommunstyrelsen bifogad handlingsplan. I handlingsplanen framgår vilka nämnder och bolagsstyrelser som har åtgärdsansvar i övergripande mål samt delmål i programmet.

Uppföljningsunderlag

Programuppföljningens underlag har främst bestått i genomgång och analys av uppföljningen av de åtgärder som nämnder och bolagsstyrelser har inkluderat i sina verksamhets- och affärsplaner. Dessutom har frågor kopplat till jämställdhet skickats till alla nämnder och bolagsstyrelser. Frågorna har tagits fram tillsammans med kommunstyrelsen som har huvudansvar för åtgärder i programmet som rör jämställdhet.

---

¹ HSO, Handikappföreningarnas samarbetsorgan

² Agenda 2030 delmål 10.2. Till 2030 möjliggöra och verka för att alla människor, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, ras, etnicitet, ursprung, religion eller ekonomisk eller annan ställning, blir inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Måluppfyllelse

Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning har nio målområden. Varje målområde består av ett eller flera övergripande mål samt flera prioriterade delmål/åtgärder. De övergripande målen i programmet är konsekvenser av vad som ska uppnås för att öka tillgänglighet och delaktighet i Uppsala kommun. De övergripande målen gäller alla bolagsstyrelser och nämnder i Uppsala kommun.

Delmålen/åtgärderna är exempel på prioriterade områden att arbeta med för att uppnå de övergripande målen. Till programmet har kommunstyrelsen bifogat en handlingsplan. I handlingsplanen framkommer vilka nämnder och bolagsstyrelser som ansvarar för, eller är berörda av, de prioriterade delmålen/åtgärderna.

Vid uppföljningen av programmet visar underlaget att det pågår arbete inom åtta av nio målområden (alla utom målområde åtta). Det är fem nämnder av 14 som har påbörjade eller färdiga åtgärder i programmet. Sammantaget finns det 141 åtgärder i nämndernas verksamhetsplaner som bidrar till programmet måluppfyllelse. 82 åtgärder är påbörjade eller färdiga. Vidare visar uppföljningen att det pågår arbete inom 11 av de 15 övergripande målen, samt inom 21 av de 35 delmålen. Delmålet att anställa ett brukarombud inom målområde ett är helt uppfyllt.

För frågor som ställts om jämställdhet har det visat sig att nämnder och bolagsstyrelse inte har förstått eller kunnat svara på frågan utan svarar istället generellt med programmet och tillgänglighet. Några av bolagen svarar att de inte kan se att programmet rör deras verksamhet. Uppföljningen visar även att det är stor spridning på hur nämnder och bolagsstyrelser uppfyller programmålet gällande konsekvensanalys av tillgänglighet och delaktighet inför politiska beslut. Önskemål framförs om att en kommungemensam metod bör tas fram som kan säkerställa och underlätta en sådan analys.

Uppföljningen av programmet har i år utgått från hur nämnder har kopplat åtgärder i sina verksamhetsplaner till programmet. Det kan förekomma ytterligare arbete som bidrar till programmets måluppfyllelse som inte tydligt har kopplats till programmet, vilket därför inte har fångats här. Bolagsstyrelser använder inte samma systemstöd för verksamhetsuppföljningen varför bolagsstyrelsers arbete kopplat till programmet inte har följts upp utöver de specifika programfrågorna. I svaren på de specifika programfrågorna framkommer det att åtgärder genomförs som skulle kunna kopplas till programmets handlingsplan. Programmet behöver kommuniceras och göras mer känt i organisationen.

Måluppfyllelsen av programmet är fortfarande svår att avgöra utifrån uppföljningen. De målområden och åtgärder som finns i verksamhetsplanerna är pågående och måste därför följas upp i kommande uppföljning av programmet. För att kunna följa upp programmets övergripande mål och delmål behöver *Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning* i större utsträckning implementeras i kommunens alla nämnder och bolagsstyrelser.

Vid den fortsatta uppföljningen av programmet ska beaktas att HSO i Uppsala kommun ska ges möjlighet att delta i uppföljningen i enlighet med programmets intention.

Bedömning

Fler nämnder arbetar med *Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning* än föregående år. Bedömningen är att behov finns av fortsatt implementering av såväl program som dess bifogade handlingsplan. Nämnder och bolagsstyrelser behöver förankra *Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning* ytterligare i organisationen. Implementeringen sker med stöd av programansvarig i samarbete med brukarombud.

Bedömningen av *Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning* är att behov inte finns av att ändra något i programmet, men av att implementera och medvetandegöra nämnder, bolagsstyrelser och föreningar för att förankra programmet brett och göra det känt.

Förslag till beslut

Att omsorgsförvaltningen tillsammans med nämnder och bolagsstyrelser fortsätter arbetet med implementeringen av programmet och dess tillhörande handlingsplan.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut bedöms inte innebära några utökade ekonomiska konsekvenser.

Jämställdhets- och barnkonsekvenser

Förslaget till beslut bedöms påverka perspektiven jämställdhet och barn i positiv riktning, det vill säga bidra till minskade skillnader.

Konsekvenser för tillgänglighet

Förslaget till beslut bedöms påverka tillgänglighetsperspektivet positivt. Detta utifrån att de nämnder och bolagsstyrelser som har utsetts som ansvariga för övergripande mål och delmål tydligare kommer att kunna ta del av, och därmed se och ta ansvar för sitt ansvar i programmet.

Arbetsmarknadsnämnden

Aktualitetsbedömning av Program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik.

Bakgrund

Program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik antogs i kommunfullmäktige den 11 december 2017. Program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik togs fram i samverkan mellan omsorgs-, utbildnings-, äldre- och stadsbyggnadsförvaltningen samt kommunledningskontoret. Beredning skedde även vid en remisskonferens i juni 2017 dit samtliga nämndpresidier, förvaltningsdirektörer, Vd:ar och styrelseordföranden för kommunala bolag samt representanter för fackliga organisationer var inbjudna.

Sverige har fortfarande 2018 en högkonjunktur med en låg arbetslöshet. Uppsala kommun har även en låg arbetslöshet i jämförelse med övriga kommuner i Sverige. Majoriteten av de arbetslösa i Uppsala kommun tillhör grupper som är missgynnade och utsatta på arbetsmarknaden. Exempel på sådana grupper är personer med endast förgymnasial utbildning och personer som är födda utanför Europa. Dessa grupper tenderar att fortsätta växa samtidigt som det är brist på arbetskraft inom flera yrkesområden. För att stärka och utveckla en hållbar och aktiv arbetsmarknadspolitik utgår programmet från fyra målområden; stöd till egen försörjning, stöd utifrån individers förutsättningar och behov, kompetensförsörjning och Uppsala kommuns arbetsgivaransvar.

Programmet relaterar bland annat till delmål 1.2, 4.4, 4.5, 8.5, 8.6 i Agenda 2030.

Uppföljningsunderlag

Program för Uppsala kommuns arbetsmarknadspolitik och tillhörande handlingsplan gäller för alla nämnder och bolagsstyrelser. Fokus för uppföljningen har varit att gå igenom åtgärder i verksamhets- och affärsplaner som har kopplats till programmet. Tillgänglig statistik ligger även till grund för bedömningen.

Måluppfyllelse

Inom programmet finns fyra målområden. Nedan följer en uppföljning av måluppfyllelsen utifrån varje område.

Uppsala kommun ska möjliggöra för fler kvinnor, män och personer med annan könsidentitet och/eller annat könsuttryck att försörja sig via utbildning, egen anställning eller företagande. För att nå måluppfyllelsen är det av vikt att olika delar av kommunen samarbetar. Det är sällan endast en insats som bidrar till att en person når egen försörjning, snarare är det en kedja av insatser som bidrar till målet med egen försörjning. Det är därmed av stor betydelse att kommunen agerar som ett Uppsala. En tydlig insats där flera nämnder tillsammans har bidragit till måluppfyllelsen är arbetet med extratjänster. Hela kommunen har aktivt arbetat för att fler långtidsarbetslösa och nyanlända ska komma in på arbetsmarknaden. Antalet nyanlända kvinnor som fått en extratjänst har det senaste året ökat markant. Andra samverkanslösningar är exempelvis arbetet med sommarjobb där både nämnder, bolagsstyrelser och privata aktörer ställer upp och tar emot sommarjobbare. På ett övergripande plan arbetar kommunen även med att säkerställa att sociala krav ställs i upphandlingar. Ett flertal bolagsstyrelser beskriver även samarbete med Arbetsförmedlingen i nyrekrytering, praktikplatser och sommarjobbare.

Uppsala kommun ska vidga valmöjligheterna för kvinnor, män och personer med annan könsidentitet och/eller annat könsuttryck när det gäller utbildnings- och arbetsmarknadsinsatser.

Uppsala kommun erbjuder vuxenutbildning på flexibla tider och i olika studieförmer. Utbildningsinsatser i kombination med arbetsmarknadsinsatser erbjuds även arbets sökande ungdomar och vuxna. Det finns tydliga rutiner för ungdomar som tillhör det kommunala aktivitetsansvaret. Inom grund och gymnasieskolan finns ett jämställdhetsperspektiv invävt i alla ämnens kursplaner. I uppdraget för studie- och yrkesvägledning ingår det att uppmuntra till val som inte styrs av traditionella könsnormer.

Vuxenutbildningen ska tillgodose samhällets behov av tillgång på utbildad arbetskraft.

Uppsala kommuns vuxenutbildning arbetar kontinuerligt med att kartlägga nutida och framtida bristyrken. Nya yrkesutbildningar är under framtagande där rekryteringsbehovet är stort. Möjligheten för omskolning finns för alla kommuninvånare. Vuxenutbildningen och gymnasieskolan har ett bra samarbete bland annat kring nyanlända ungdomar som inte hinner bli klara med sina gymnasiestudier.

Uppsala kommun är den största arbetsgivaren i regionen. Det innebär att vi ska vara förebild som arbetsgivare i vår region när det gäller att skapa en inkluderande arbetsmarknad.

Arbetet med arbetsmarknadsanställningar som extratjänster samt arbetet med praktikplatser och feriearbeten är exempel där kommunen arbetar för att vara en inkluderande arbetsgivare och därmed en förebild för regionen. Kompetensförsörjningsplaner för framtida behov är under bearbetning, där nämnder och bolagsstyrelser har kommit olika långt. Möjligheten för kommunen att erbjuda traineeutbildningar för nyanlända akademiker utreds även enligt plan.

Bedömning

Utifrån bakgrund, att programmet är relativt nytt samt ovanstående uppföljning anses Uppsala kommun ha kommit långt med programmets intentioner och bedömningen är därmed att nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan. Det finns dock vissa

områden som behöver ett större fokus under kommande år, exempelvis det fortsatta arbetet med unga som varken arbetar eller studerar samt arbetet med att bryta den strukturella arbetslösheten hos de grupper som anses vara särskilt utsatta på arbetsmarknaden.

Förslag till beslut

Inga förändringar föreslås.

Ekonomiska konsekvenser

Inga konsekvenser.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga konsekvenser.

Socialnämnden

Aktualitetsbedömning av Program och handlingsplan mot kvinnofridskränkningar, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Bakgrund

Programmet tydliggör och konkretiserar Uppsala kommuns samlade vilja och inriktning gällande det strategiska arbetet med att upptäcka, synliggöra och åtgärda våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Visionen för programmet lyder: ”I Uppsala blir ingen utsatt för våld i nära relationer, och alla får själva bestämma över sitt liv och sin kropp.”

Uppsala kommuns program mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer består av två delar. Del 1 innehåller bakgrund och utgångspunkter. Det ger en kort redogörelse för uppdraget, en beskrivning av problemområdets omfattning och centrala begrepp, samt en diskussion av grupper med särskilda sårbarheter. I beskrivningen av uppdraget finns en översiktlig historisk beskrivning av den rättsliga utvecklingen inom området våld i nära relationer nationellt och internationellt, och en beskrivning av kommunens ansvar på området enligt rådande lagar och bestämmelser.

Del 2 innehåller övergripande mål och delmål och utgör kärnan i programmet. Under varje målområde finns först en analyserande text som belyser behoven av utveckling. Efter det presenteras delmål som visar prioriteringarna för att uppnå de övergripande målen. I del 2 beskrivs också kort hur programmet ska implementeras och följas upp. Målen är direkt kopplade de nationella strategimålen och gäller för samtliga nämnder och kommunalt helägda bolag. Programmet innehåller fem långsiktiga mål och under varje sådant mål finns ett antal prioriterade delmål som ska uppnås under programperioden. De långsiktiga målen pekar ut riktningar som ska skapa förutsättningar för stabilitet, långsiktighet och kontinuitet i arbetet. De prioriterade delmålen visar på åtgärder och insatser som ska fokuseras under programperioden.

Till programmet har det tillkommit en handlingsplan där respektive delmål kopplas till ansvarig nämnd. Socialnämnden har ett särskilt ansvar att samordna arbetet med implementeringen av program och handlingsplan.

Uppföljningsunderlag

De mål och delmål som anger prioriteringar inom området kopplas till respektive nämnds verksamhetsplan. I handlingsplanen pekas särskilda nämnders ansvar ut i relation till mål, delmål och föreslagna åtgärder.

Måluppfyllelse

Programmet mot kvinnofridskränkningar och våld i nära relationer beslutades i kommunfullmäktige under hösten 2015 och spänner över fem år. Därefter ska programmet revideras. Handlingsplanen gäller i tre år (2016-2018) och beslutades samma år som programmet. I handlingsplanen har försök till att konkretisera de mål och delmål som programmet redogör för. Handlingsplanen innehåller fyra målområden och för varje målområde finns ett antal prioriterade åtgärder som ska genomföras under planperioden. Åtgärderna ska genomföras inom flera av kommunens verksamhetsområden och konkretiseras inom ramen för nämndernas verksamhetsplaner och i arbetet med jämställdhetsintegrering.

Då planperioden löper ut 2018 har en genomgång av handlingsplanens aktualitet gjorts och förvaltningen konstaterat att handlingsplanen bör revideras under 2019 och konkretiseras och tydliggöras ytterligare.

Bedömning

Behovet av styrning inom området kvarstår. Fortfarande är kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck väldigt ojämn. Frågan prioriteras också olika inom olika nämnder. Fortfarande kvarstår utmaningen i att se att våld i nära relationer och hedersrelaterat våld är en fråga som spänner över alla nämnder och bolagsstyrelser. Programmet och handlingsplanen har konkretiserat vad som ska göras och är i den mening ett effektivt styrmedel. Handlingsplanen löper dock ut per december 2018 och bör revideras i sin helhet under 2019. I samband med detta ska även indikatorer, mätbara mål, knytas till respektive mål, och delmål. Detta för att planen ska vara möjlig att följa upp och för att respektive nämnds ansvar ska bli tydligt. Bedömningen är att programmet inte behöver revideras innan programperiodens slut, men att handlingsplanen utgör en svag styrning i relation till programmets intentioner.

Förslag till beslut

Planperioden för handlingsplanen löper ut per december 2018. Under 2019 föreslås handlingsplanen revideras i sin helhet för att konkretiseras och för att tydliggöra respektive nämnds ansvar.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär inga ökade kostnader för socialnämnden utan görs i samverkan med berörda nämnder och bolagsstyrelser, och rymms inom ekonomisk ram.

Köns- och barnkonsekvenser

De förändringsförslag som föreslås finns redan angivna i handlingsplanen och bedöms således inte ha några negativa effekter på kvinnor, mäns eller barns situation.

Kommunstyrelsen

Aktualitetsbedömning av Strategi för IT-utveckling och digitalisering

Bakgrund

Den strategiska planen för IT-utveckling och digitalisering aktiverar kommunens policy för IT-utveckling och digitalisering.

Förvaltningarnas digitalisering handlar om verksamhetsutveckling, där IT bidrar med möjliggörande effekter.

Kommunen har goda förutsättningar för ett väl fungerande och hållbart digitaliseringsarbete. Antalet privata aktörer med engagemang i den offentliga sektorns digitalisering ökar. Det ger förbättrade förutsättningar till strategiska partnerskap där kommunen bidrar till innovation samt även drar nytta av leverantörers kompetens, kunnande och förmåga inom offentliga sektorns digitalisering. Vi använder de ökande möjligheterna att delta i utveckling av gemensamma nationella tjänster till exempel e-tjänster för försörjningsstöd, bygglov, e-kunskapsprov i skolan samt robotisering.

Utmaningarna med informationssäkerhet ändrar karaktär med ökat nyttjande av digitala verktyg och ökar med säkerhetsutmaningarna i kommunens och Sveriges omvärld. GDPR har bidragit till att öka medvetenheten kring IT-säkerhet i kommunen och därigenom stärka kommunens samlade förmåga inom informationssäkerhet.

Uppföljningsunderlag

Uppföljning av området IT-utveckling och digitalisering utgör en delmängd av ordinarie verksamhetsuppföljning.

Måluppfyllelse

Nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan. Nämnders och bolagsstyrelsers åtgärder verkställs som planerat och bedöms vara tillräckliga för att leda till resultat som ligger i linje med kommunens långsiktiga inriktning för IT-utveckling och digitalisering.

Måluppfyllelsen redovisas nedan utifrån den strategiska planens fyra mål gällande; IT-styrning, Digitalisering, Verksamhetssystem och IT-infrastruktur.

IT-styrning

Måluppfyllelse för IT-styrning under uppföljningsperioden är god.

Kommunens IT-styrning har tagit kraftfulla steg under uppföljningsperioden. Sammantaget har kommunen en kraftfull utveckling och en stark samlad kraft för digitalisering. En framgångsfaktor för leverans i enlighet med den strategiska planen för IT-utveckling och digitalisering är ett uthålligt förändringsarbete över förvaltningsgränser.

Digitalisering

Måluppfyllelse för Digitalisering under uppföljningsperioden är god.

Kommunens IT-utvecklings- och digitaliseringsarbete har fortsatt tagit kraftfulla steg under uppföljningsperioden. Robotisering, utveckling av e-tjänster och testbädd för välfärdsteknik är exempel på detta. Under 2018 har ett antal åtgärder blivit klara. Som exempel kan nämnas processtyrningssystem, trådlöst publika nätverk till äldrenämndens verksamheter, samlat grepp om kommunens IT-leverantörer och IT-avtal samt styrning av IT-utvecklingen i linje med kommunens policy för hållbar utveckling och miljö- och klimatprogram.

Inom ett antal verksamheter kan även påvisas ett arbetssätt att få tydlighet i prioriteringar, en IT-utveckling som utgår från verksamhetens behov, tydliggöra ansvar och gränssnitt samt vilka resurser som krävs i verksamheten och i IT-staben för framdrift.

Verksamhetssystem

Måluppfyllelse för Verksamhetssystem under uppföljningsperioden är god.

Målet är en IT-miljö som möjliggör effektivare underhåll vilket skapar utrymme för utveckling. Detta är ett långsiktigt utvecklingsarbete över förvaltningsgränser där resultatet är direkt avhängigt respektive förvaltnings möjlighet att avsätta resurser. I arbetet är ett hållbart resultat beroende av att isolerade lösningar i verksamheter minimeras. Ett digitalt ledarskap hanterar dessa utmaningar och leder utvecklingsarbetet utifrån ett kommungemensamt nyttoperspektiv med fokus på verksamhetsnytta. Arbetet med att utveckla kommunens digitala ledarskap kommer att fortsatt att vara ett prioriterat område.

IT-infrastruktur

Måluppfyllelse för IT-infrastruktur under uppföljningsperioden är god.

En fortsatt hållbar och ansvarsfull kvalitetshöjning av kommunens IT-infrastruktur pågår både vad gäller nätverk, servrar och datorer, och ger en stabil och nödvändig grundplattform för kommunens fortsatta digitaliseringsarbete. Fortsatt införande pågår av IT-lösningar för platsoberoende möten, förbättrad e-postfunktionalitet, dela och nå dokument från valfri enhet och plats samt organisationsberoende lagring.

Bedömning

Aktualitetsbedömningen av strategisk plan för IT-utveckling och digitalisering visar att måluppfyllelsen inom programområdet är fortsatt god. Kraftigt ökade förväntningar på IT och digital utveckling som ett viktigt verktyg i verksamhetsutveckling ställer dock nya krav på utformning av styrmedel vad gäller form, innehåll och omfattning. Mot bakgrund av dessa förändrade förutsättningar föreslås en revidering av planen.

Förslag till beslut

Att Strategisk plan för IT-utveckling och digitalisering revideras utifrån ovan beskrivet behov och i samband med det byter namn till Program för digitalisering för att bättre stämma överens med riktlinje för styrdokument.

Ekonomiska konsekvenser

Inga konsekvenser.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga konsekvenser.

Kommunstyrelsen

Aktualitetsbedömning av Vattenprogram för Uppsala kommun

Bakgrund

Bakgrunden till att Uppsala har ett vattenprogram och en handlingsplan är främst EU:s ramdirektiv för vatten (2000/60/EG), som säger att medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att bevara och förbättra kvaliteten på våra sjöar och vattendrag. God status ska uppnås i kommuns vattenförekomster 2021 alternativt 2027.

Programmet antogs av kommunfullmäktige i december 2015. Sedan tidigare hade kommunen ett dagvattenprogram som kommunfullmäktige beslutade om januari 2014.

Vattenprogrammet är framtaget och utformat för kommunens långsiktiga arbete med en hållbar utveckling beskrivet i Policy för hållbar utveckling, ekologiskt ramverk för program och planer samt översiktsplanens vision. Det tar sin utgångspunkt i utmaningar beskrivna i vattendirektivet, de nationella miljökvalitetsmålen och tillståndet i Uppsala kommuns vattenresurser. Vattenprogrammet har också koppling till Agenda 2030 och mål 6 "Rent vatten och sanitet för alla" samt tillhörande delmål.

Uppföljningsunderlag

Bedömningen baseras på rapportering från respektive nämnd och bolagsstyrelse utifrån vattenprogrammets tre tillståndsmål. Genomförandet av vattenprogrammet är i delar påbörjat och flera åtgärder finns medtagna i Mål och budget. Någon handlingsplan som beskriver och håller ihop arbetet utöver det som styrs genom Mål och budget är inte beslutad.

Uppföljningen blir därför mer allmänt hållen utifrån tillståndsmålen och inte utifrån ett definierat antal behovsstyrda åtgärder. Det saknas därför underlag för att tillräckligt detaljerat kunna bedöma måluppfyllelsen.

Måluppfyllelse

Det pågår arbete som bidrar till tillståndsmålen i vattenprogrammet, men det är inte ett arbete som är tydligt behovsstyrt utifrån programmet. Den övergripande bedömningen är därför att nämnder och bolag bidrar till måluppfyllelsen men det finns ingen plan att relatera till. Det går därför inte att avgöra om aktiviteterna är tillräckliga i omfattning eller i åtgärdstakt och om alla nämnder och bolagsstyrelser har bidragit tillräckligt.

För tillståndsmålet ”Naturligt och rent vatten” bidrar exempelvis gatu- och samhällsmiljönämnden genom att säkerställa renings- och fördröjningsåtgärder av trafikdagvatten. Uppsala Vatten och Avfall AB anlägger dagvattendammar, tar fram VA-plan och dagvattenplan samt ansluter enskilda avlopp till det kommunala avloppsledningsnätet. Kommunstyrelsen med flera nämnder har tagit fram riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt samt planerar för lokala åtgärdsprogram för vattendrag samt förstudier för fördröjning, rening, grundvattenbildning och faunapassager med mera längs Vattholmaån, Vendelån och Björklingeån.

För tillståndsmålet ”Klimatsäkrad vattenhantering” har exempelvis gatu- och samhällsmiljönämnden tagit fram fysiska åtgärder och beredskap, plan- och byggnadsnämnden och kommunstyrelsen genomför utredningsarbete med avseende på översvämningrisker från Fyrisån, Kommunstyrelsen ökar beredskap vid vattenbrist i enskilda vattentäkter och nämndens mark- och exploateringsverksamhet genomför åtgärder för fördröjning och rening av dagvatten.

För tillståndsmålet ”Attraktivt och tillgängligt vatten” bidrar gatu- och samhällsmiljönämnden med drift- och underhållsarbete vid fritidsbaden. Kommunstyrelsen genomför inom ramen för mark- och exploateringsverksamheten åtgärder för att utveckla medborgarnas tillgänglighet till vatten genom strandpromenad i Vårdsätra och utveckling av Skarholmen.

Bedömning

Vattenprogrammet fyller fortfarande en viktig funktion som styrdokument. Det finns dock behov av att revidera vattenprogrammet genom att besluta om handlingsplan och att revidera vissa avsnitt i huvuddokumentet samt bilagor. Utöver behov av handlingsplan är orsaken till behov av revideringar att fakta och organisation har ändrats. Dessutom finns det nya frågor som behöver belysas i vattenprogrammet, till exempel kopplat till den VA-plan som håller på att tas fram. Det finns också behov av att utvärdera om dagvattenprogrammet bör inarbetas i vattenprogrammet. Därför föreslås ett arbete påbörjas under 2019 med att se över innehållet i vattenprogrammet inklusive bilagor. Formerna för detta arbete bör förtydligas i ett projektdirektiv och omarbetningen bör genomföras på initiativ av kommunstyrelsen i nära samarbete med bland annat Uppsala Vatten och Avfall AB.

Förslag till beslut

Att i enlighet med bedömningen ovan revidera vattenprogrammet, och se över hur detta kan relatera till och eventuellt inkludera dagvattenprogram och VA-policy samt att ta fram en handlingsplan till programmet.

Ekonomiska konsekvenser

Inga konsekvenser för 2019.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga konsekvenser för 2019.

INDIKATORER FÖR UPPSALAS ÖP

INNEHÅLL

Inledning	3
INDIKATORER	5
Indikatorlista	6
Bostadsbestånd	8
Upplåtelsevariation	9
Bebyggelsevariation	10
Närhet till vardagsfunktioner	11
Närhet till livsmedelsbutik	12
Koncentration	13
Arbetandtäthet	14
Blandning	15
Urban kontinuitet	16
Friytetillgång	17
Grönområde per boende	18
Närhet till grönområde	19
Närhet till tyst område	20
Grönyta	21
Jordbruksmark	22
Trafikyta per capita	23
Korsningstäthet	24

DISKUSSION	25
Samband mellan koncentration och andra indikatorer	26

MEDVERKANDE

UPPSALA KOMMUN

Göran Carlén, projektansvarig
Robert Engblom
Maria Lundholm
Henrik Robertsson
Åsa Wennblom

Katarina Fehler
Karl Nygren
Örjan Trapp
Anders Hollinder
Mia Agvald-Jägborn
Björn Sigurdsson
Ola Karlström
Ingrid Anderbjörk

www.upsala.se

SPACESCAPE

Alexander Ståhle, uppdragsansvarig
Ida Wezelius, handläggande

www.spacescape.se

INLEDNING

Uppsalas översiktsplan (ÖP) antogs i slutet av år 2016. Kommunens avsikt är att inom den rullande översiktsplaneringen systematiskt följa upp översiktsplans styrverkan och aktualitet. Följande frågor ska besvaras och ge underlag till riktningförändringar och nya insatser:

1. Stämmer den (fysiska) samhällsutvecklingen i kommunen överens med översiktsplanens intentioner?
2. Följs översiktsplanen i besluten?
3. Är översiktsplanens utgångspunkter aktuella?
4. Fullföljs de insatser som skilda nämnder fått i uppdrag?

Resultaten analyseras och sammanfattas årligen i en uppföljningsrapport. Fördjupade uppföljningar kan göras mer sällan, till exempel under varje fyra- eller åttaårsperiod. Föreliggande uppdrag har sitt fokus på punkten 1 ovan. Syftet är varit att ta fram indikatorer och metoder som belyser detta och göra en första uppföljning på området.

Utgångspunkten för att söka lämpliga indikatorer har tagits ifrån översiktsplanens prioriteringar, principer, tematiska riktlinjer samt inriktningarna för mark- och vattenanvändning.

Fokus ligger på den fysiska samhällsutvecklingen och dess geografiska utfall. Indikatorerna ger stöd för att besvara frågor om rätt saker inträffar på rätt plats i rätt tid. De ger en kartbaserad bild av utvecklingen tillsammans med diagram som sammanfattar

utvecklingen på ett aggregerat sätt. Översiktsplanen spänner över mycket. För att uppföljningen ska vara praktiskt genomförbar har vi sökt indikatorer med bred träffbild och sovrat för att fånga de viktigaste i ett översiktsplaneperspektiv. Vissa indikatorer kan också användas som planindikatorer i efterföljande planering, till exempel i arbeten med fördjupade översiktsplaner, områdesplaner och stadsdelssanalyser.

Resultatet är ett tjugotal indikatorer. Än så länge finns tidsserier för bara några av indikatorerna. Det innebär att det för flera indikatorer är svårt att dra slutsatser avseende utvecklingsriktningen. Kortfattade kommentarer ges i anslutning till varje indikator. En diskussion om samband mellan indikatorer finns på slutet.

Denna rapport ska ses som ett första steg i arbetet. Framöver ska indikatorlistan ses över och tidsserier etableras i möjligaste mån för de som nu saknar det. Översiktsplan 2016 bygger i hög grad på strukturer och inriktningar som etablerades i tidigare översiktsplaner. Tidsserier kan därför dras även bakåt i tiden för att belysa om riktningen i samhällsutvecklingen ligger i linje med översiktsplanen. Mer uttömmande tolkning, diskussion och slutsatser för översiktsplaneringen får göras i kommande uppföljningar.

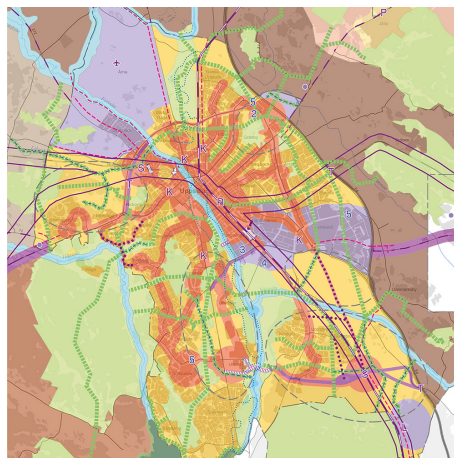
ANALYSERADE OMRÅDEN

Indikatorerna analyseras var för sig för hela kommunen, hela staden och för några av de markanvändningskategorier som finns i översiktsplanen. Dessa är följande:

- Stadsnoder
- Stadsdelsnoder
- Stadstråk
- Stadsbygden
- Prioriterade tätorter
- Landsbygden
- Stadens omland
- Större verksamhetsområden

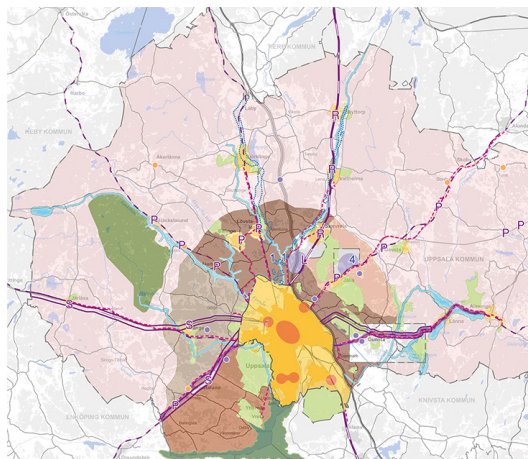
Till höger visas plankartan för staden och kommunen (karta 1 och 2), där kategorierna återfinns. För noggrannare beskrivning hänvisas till översiktsplanen.

Översiktsplanen är av naturliga skäl framåtsyftande, vilket innebär att flera markerade områden för bebyggelse i dagsläget är oetablerade. Vissa av analyserna tar därför hänsyn endast till de delar som i dagsläget ingår i tätorten (se karta 3).

KARTA 1

ÖPs plankarta för staden. Stadsstråk, stadsdelsnoder, stadsnoder och innerstaden i rött. Stadsbygden i gult. Verksamhetsområden i lila.

KARTA 2

ÖPs plankarta för kommunen. Prioriterade tätorter i gult, landsbygden i rosa, stadens omland syns som olika nyanser av brunt runt stadskroppen. Verksamhetsområden i lila.

KARTA 3

Uppsala stad med dagens tätortsavgränsning i gult. Överlagrat finns konturerna av stadsstråk, stadsdelsnoder, stadsnoder och innerstaden. De delar som inte överlagrats med konturer utgörs av "stadsbygden" och "verksamhetsområden"

INDIKATORER

INDIKATORLISTA

Indikatorerna har valts ut i ett antal workshops och arbetsmöten på kommunen. Indikatorerna fokuserar på den fysiskt rumsliga utvecklingen och utgår från översichtsplanens mål och prioriteringar. Viktigt vid valet av indikatorer är också tillgången till data och i vilken mån som denna data uppdateras. Målet är att arbeta med data som uppdateras årligen.

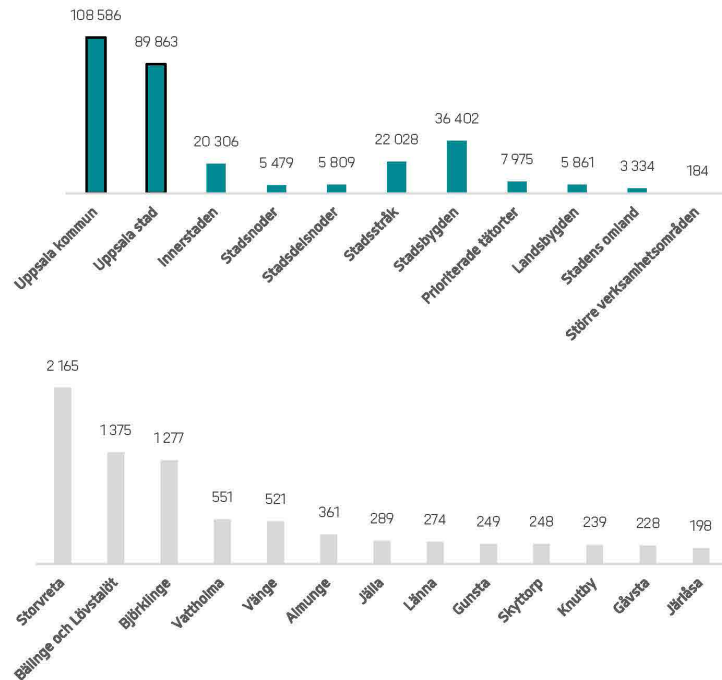
Indikatorerna är följande (beskrivs på nästa sida):

- Bostadsbestånd
- Upplåtelsevariation
- Bebyggelsevariation
- Närhet till vardagsfunktioner
- Närhet till livsmedelsbutik
- Koncentration
- Arbetandetetätthet
- Blandning
- Urban kontinuitet
- Friytetillgång
- Grönområde per boende
- Närhet till grönområde
- Närhet till tyst område
- Grönyta
- Jordbruksmark
- Trafikyta per capita
- Korsningstäthet

INDIKATORNAMN	INDIKATORMÅTT	SVARAR PÅ FRÅGAN	PRIORITERINGAR I ÖP	DATAKÄLLA
Bostadsbestånd	Antal bostäder	Hur många bostäder finns? Hur många har tillkommit?	Bostadsbyggande för att möta behoven	SCB
Uppiåtelsevariation	Procent hyresrätter av alla bostäder	Hur stor är andelen hyresrätter av alla bostäder?	Livsmiljöer för sammanhållning och trygghet	SCB
Bebyggelsevariation	Procent småhus av alla bostäder	Hur stor är andelen småhus av alla bostäder?	Livsmiljöer för sammanhållning och trygghet	SCB
Närhet till vardagsfunktioner	Antal servicekategorier inom 500 meters radie	Hur är den lokala servicetillgången?	Närhet till vardagsfunktioner och arbetsmarknad	Tillväxtverket
Närhet till livsmedelsbutik	Gångavstånd (meter) till livsmedelsbutik	Hur är närheten till livsmedelsbutiker?	Närhet till vardagsfunktioner och arbetsmarknad	Tillväxtverket
Koncentration	Boende och arbetande per hektar inom 500 meters radie	Hur stort är serviceunderlaget? Hur har tätheten förändrats?	Koncentration och blandning	SCB
Arbetandetetäthet	Arbetande per hektar inom 500 meters radie	Hur är tillgången till den lokala arbetsmarknaden?	Koncentration och blandning	SCB
Blandning	Procent arbetande av totalbefolkning	Hur blandad är staden? Hur har blandningen förändrats?	Koncentration och blandning	SCB
Urban kontinuitet	Antal sammanlänkade "urbana rutor" i det centrala stadsområdet	Hur sammanhängande är stadsområdet?	Koncentration och blandning	SCB
Friytetillgång	Procent offentlig friyta av landytan inom 500 meters radie	Hur mycket yta finns för rekreation och utevistelse? Hur har den förändrats?	Utrymme för rekreation	Sociotopkarta
Grönområde per boende	Kvadratmeter grönområde per boende inom 500 meters radie	Hur är det potentiella besöksstrycket på grönytorna?	Utrymme för rekreation	Sociotopkarta / SCB
Närhet till grönområde	Gångavstånd (meter) till grönområde	Hur är närheten till grönområden?	Utrymme för rekreation	Sociotopkarta
Närhet till tyst område	Gångavstånd (meter) till tyst område < 45 dBA	Var finns det tysta områden?	Utrymme för rekreation	Sociotopkarta / bullerkarta
Grönyta	Procent grönyta av landytan	Hur stor del av landytan är vegetationstäckt och biologiskt aktiv? Hur har den förändrats?	Kretslopp, ekosystemtjänster och minimerat resursbehov	Nationella marktäckedata
Jordbruksmark	Hektar jordbruksmark	Hur mycket jordbruksmark finns det?	Kretslopp, ekosystemtjänster och minimerat resursbehov	Nationella marktäckedata
Trafikyta per capita	Kvadratmeter trafikyta per boende och arbetande	Hur mycket gata finns per invånare? Hur effektivt är gatunätet?	Robusta transport och försörjningssystem	Nationella marktäckedata / SCB
Korsningstäthet	Gatukorsningar per kvadratkilometer inom 500 meters radie	Hur tätt är det mellan gatukorsning och hur finmaskigt är gatunätet?	Robusta transport och försörjningssystem	Fastighetskartan (Lantmäteriet)

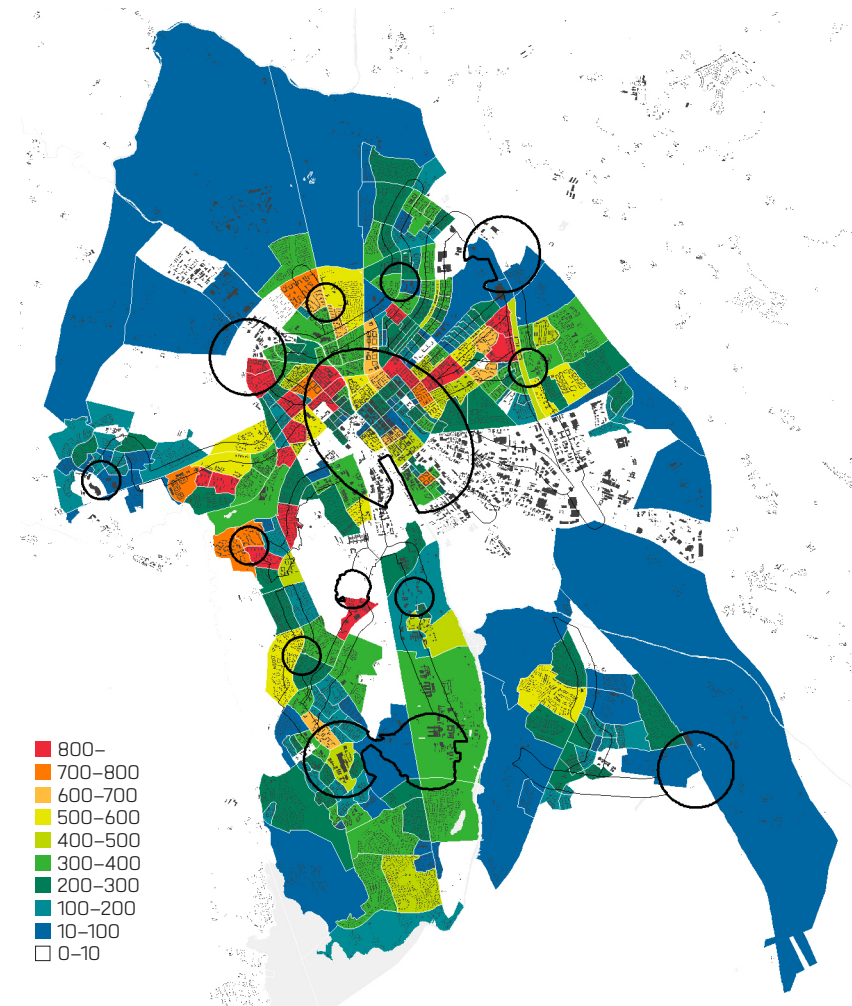
BOSTADSBESTÅND

ANTAL BOSTÄDER (2017)

Denna indikator fångar antalet bostäder inom ett givet område. Antalet bostäder 2017 var i Stockholmsregionen 1 032 242 (483 578 i Stockholms stad), Göteborgsregionen 468 109 (279 339 i Göteborgs stad), Malmöregionen 306 061 (161 646 i Malmö stad).

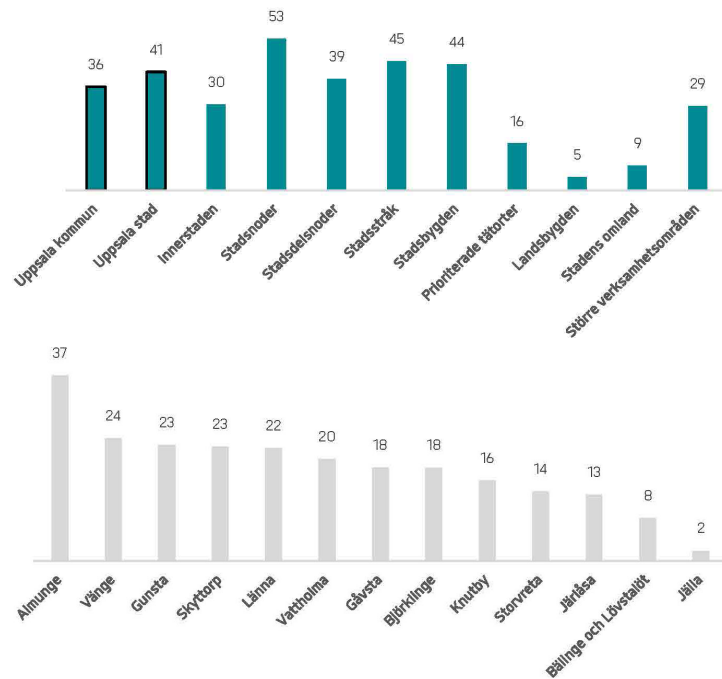
I Uppsala kommun finns 108 586 bostäder, varav 90 173 i staden. Flest bostäder i Uppsala stad finns inom stadsbygden, innerstaden och i stadsstråken. I de utpekade stadsnoderna finns knappt 5 500 bostäder. Det finns fler bostäder i de prioriterade tätorterna än i stadsnoderna och stadsdelsnoderna. ÖP anger bostadsutveckling främst i stadsbygden, i stadens noder och stråk samt i prioriterade tätorter.

ANTAL BOSTÄDER INOM NYKO 5-OMRÅDEN (2017)

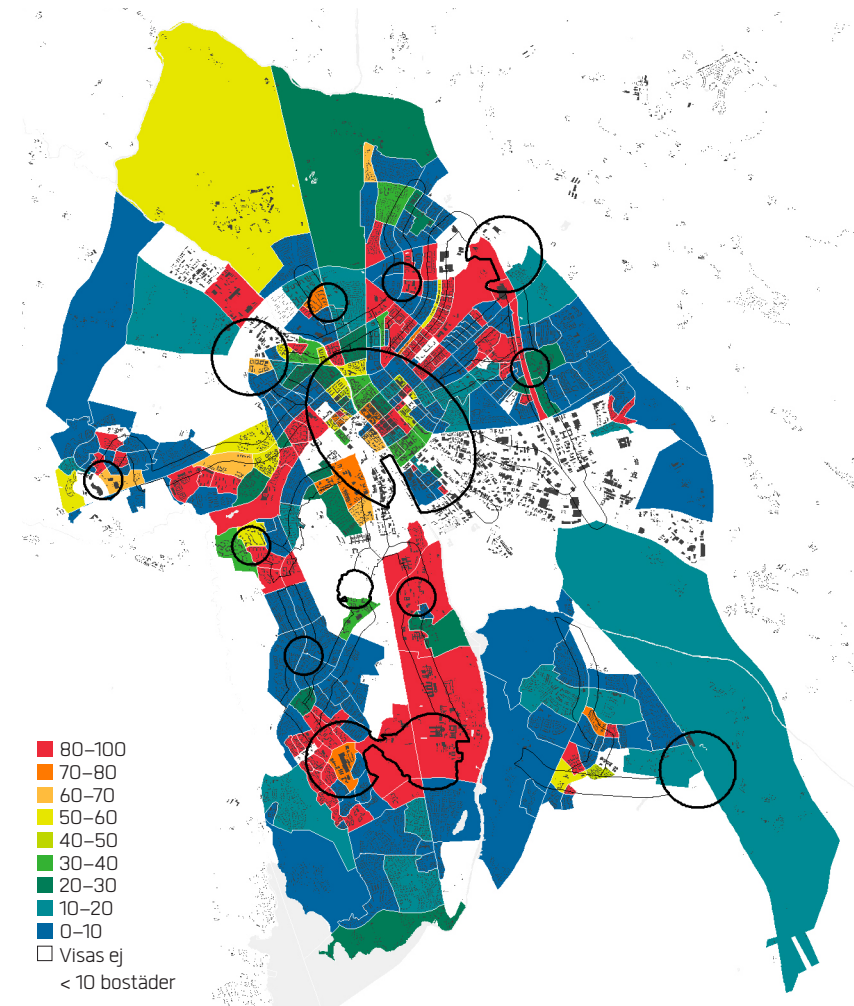
UPPLÅTELSEVARIATION

PROCENT HYRESRÄTTER AV ALLA BOSTÄDER (2017)

Indikatorn innefattar även specialbostäder för studenter mm. Denna indikator fångar fördelningen mellan hyresrätter och bostadsrätter/äganderätter. Både flerbostadshus och småhus ingår. Stockholms län 36%, Stockholms stad 43%, Västra Götaland 41%, Göteborgs stad 54%, Skåne län 38%, Malmö stad 46%.

Uppsala län har 33% hyresrätter och kommunen 36%. ÖP anger blandning av upplåtelseformer i alla delar av staden samt i de prioriterade tätorterna. De flesta tätorter ligger i underkant vad gäller hyresrätter. I staden finns delområden med såväl stor dominans som små eller inga andelar. I Uppsala stad som helhet är siffran 41%. I innerstaden är andelen något lägre, 30%. I stadsnoderna som idag har relativt få bostäder utgörs omkring hälften av hyresrätter.

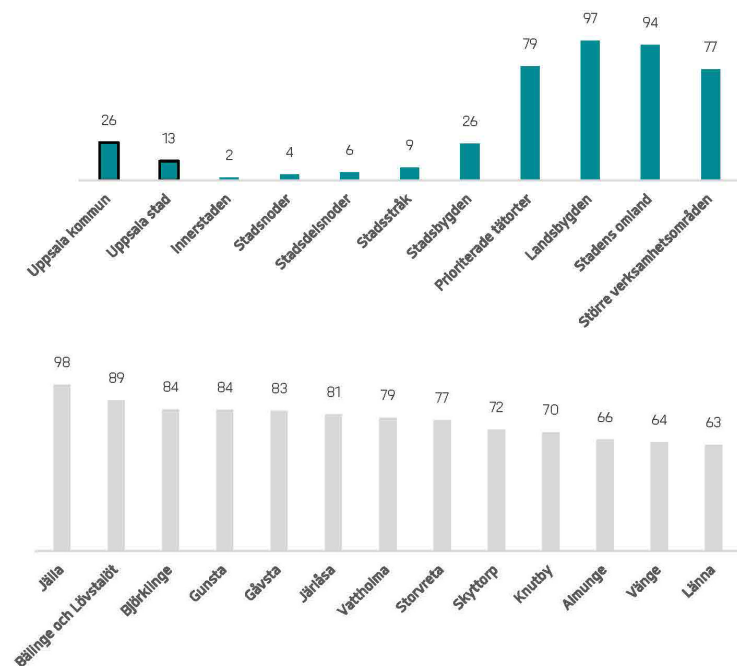

PROCENT HYRESRÄTTER AV ALLA BOSTÄDER INOM NYKO 5-OMRÅDEN (2017)

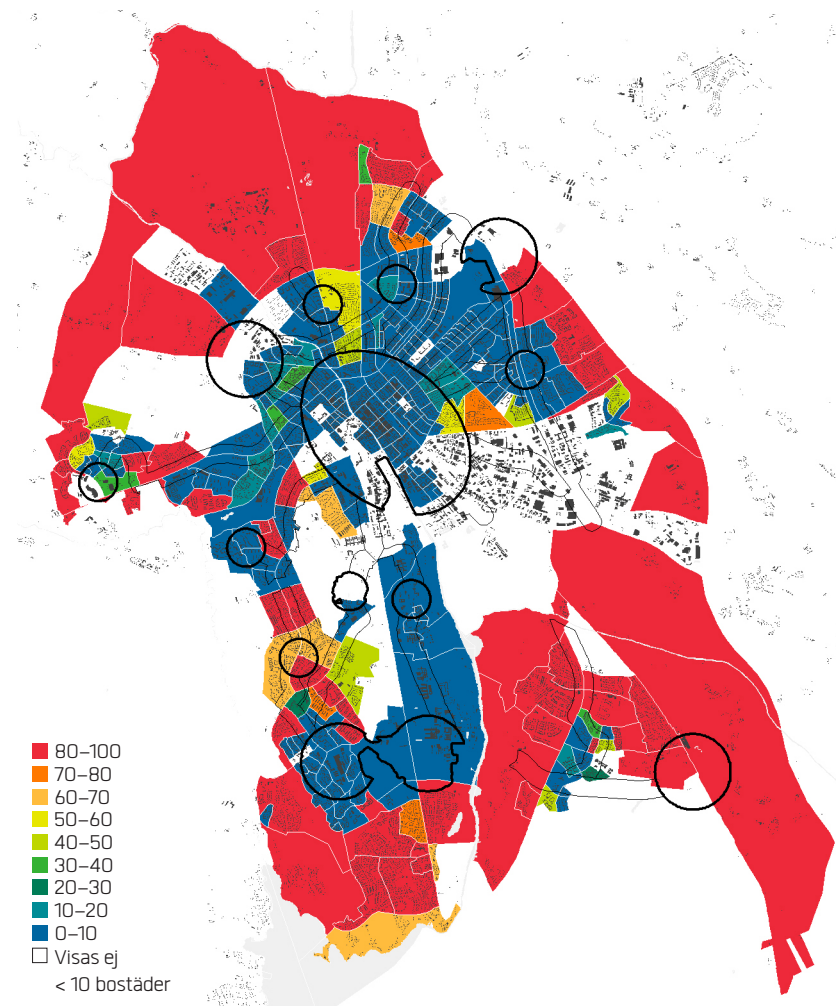
BEBYGGELSEVARIATION

PROCENT SMÅHUS AV ALLA BOSTÄDER (2017)

Denna indikator fångar fördelningen mellan småhus och flerbostadshus. Stockholms län 26%, Stockholms stad 9%, Västra Götalands län 43%, Göteborgs stad 19%, Skåne län 44%, Malmö stad 17%.

Uppsala län har 40% småhus och kommunen 26%. ÖP anger blandning mellan småhus och flerbostadshus främst i stadsbygden och i de prioriterade tätorterna. Stadsbygden som helhet har blandning. Karteringen på nyckelkodsområden antyder en dikotom karaktär inom staden. Motsvarande kartering på stadsdelsnivå skulle ge en mer blandad bild. Vissa delar av stadsbygden har dock stora sammanhängande områden med kraftig dominans av ena eller andra typen, till exempel villadominansen i södra och sydöstra Uppsala. Några av tätorterna har mycket kraftig småhusdominans.

PROCENT SMÅHUS AV ALLA BOSTÄDER INOM NYKO 5-OMRÅDEN (2017)

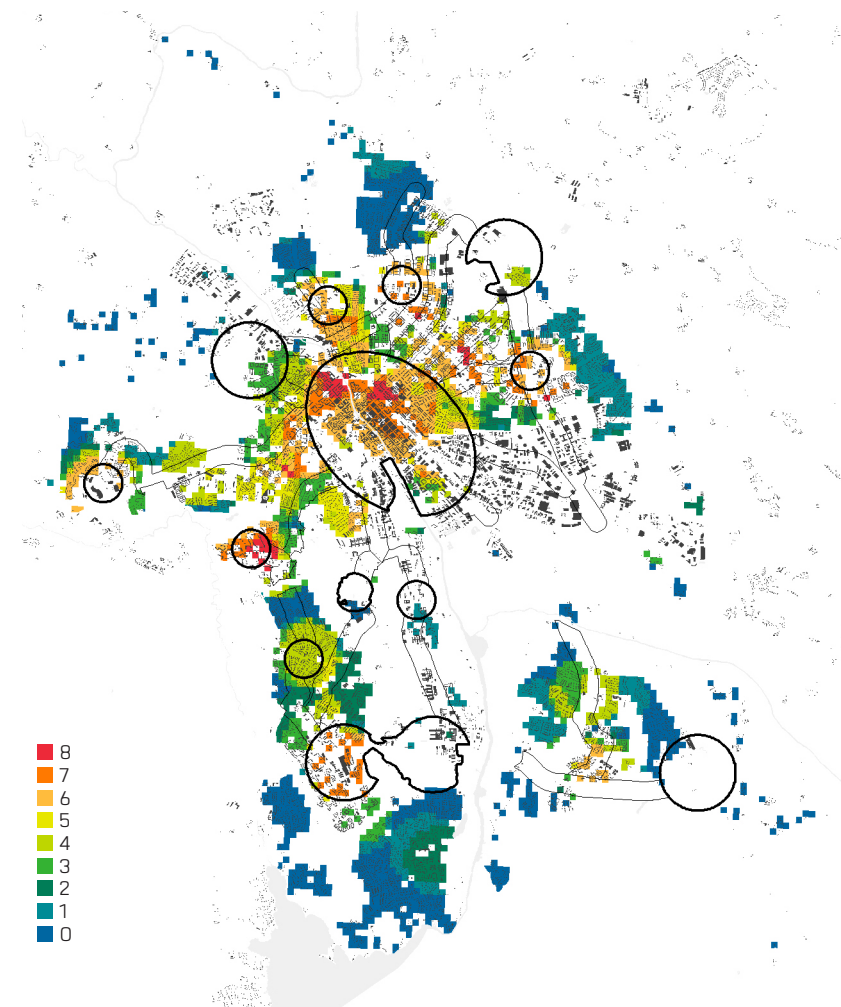
NÄRHET TILL VARDAGSFUNKTIONER

ANTAL SERVICEKATEGORIER INOM 500 METERS RADIE (2017)

Denna indikator fångar närheten till offentlig och kommersiell service, genom antalet servicetyper (0–8) som nås inom 500 meters radie. De servicetyper som ingår är apoteksvaror, dagligvaror, drivmedel, kontantuttag, postombud, bibliotek, skolor och vårdcentraler.

Enligt ÖP bör viktiga vardagsfunktioner kunna nås inom 10 minuter med gång, cykel eller kollektivtrafik om man bor i staden eller en prioriterad tätort. 500 meter motsvarar omkring 5–10 minuters gångväg, vilket kan vara rimligt om man bor i stadens stråk- och nodsystem. Bilden visar att innerstaden är välförsedd, liksom flera av stadsdelnoderna och två av stadsnoderna. Nästan alla övriga noder har klar utvecklingspotential, genom att de ännu inte etablerats eller har stor kvarstående markyta för utveckling. Flertalet av de prioriterade tätorterna ligger under genomsnittet för Uppsala stad.

ANTAL SERVICEKATEGORIER INOM 500 METERS RADIE FRÅN 100-METERSRUTOR, ENDAST RUTOR MED MINST FYRA BOENDE VISAS (2017)

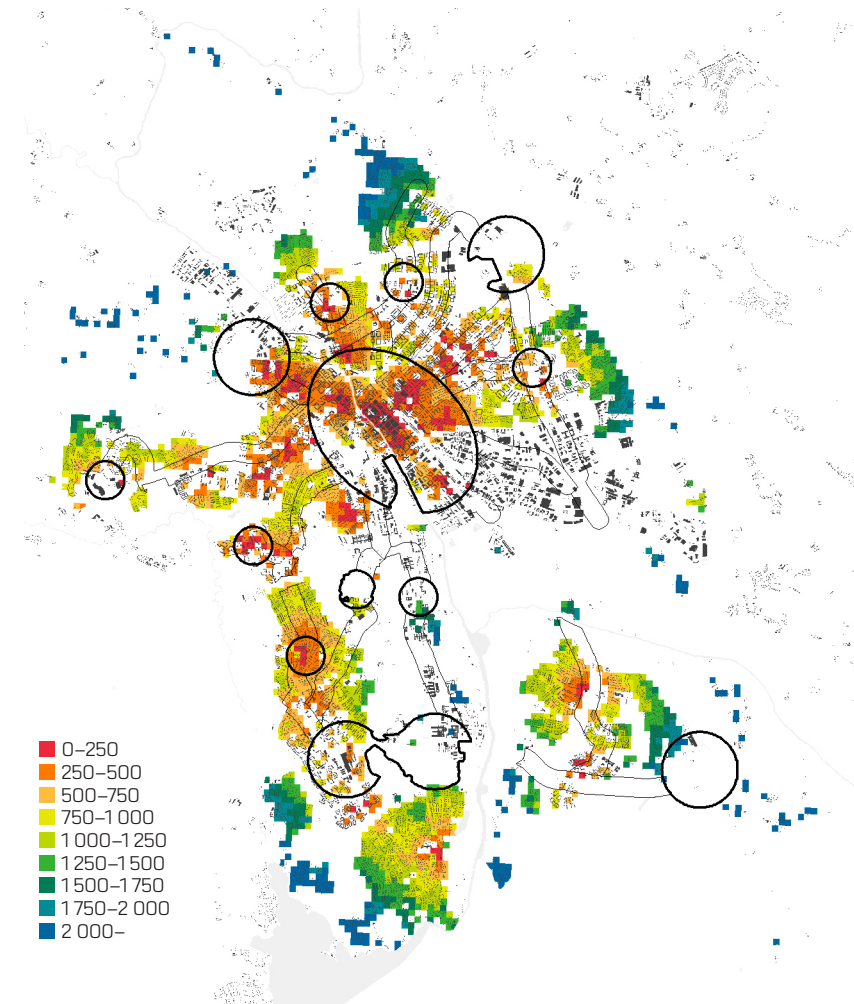
NÄRHET TILL LIVSMEDELSBUTIK

GÅNGAVSTÅND (METER) TILL LIVSMEDELSBUTIK (2017)

Denna indikator beskriver det genomsnittliga gångavståndet till närmaste livsmedelsbutik, den kanske enskilt viktigaste kommersiella servicefunktionen.

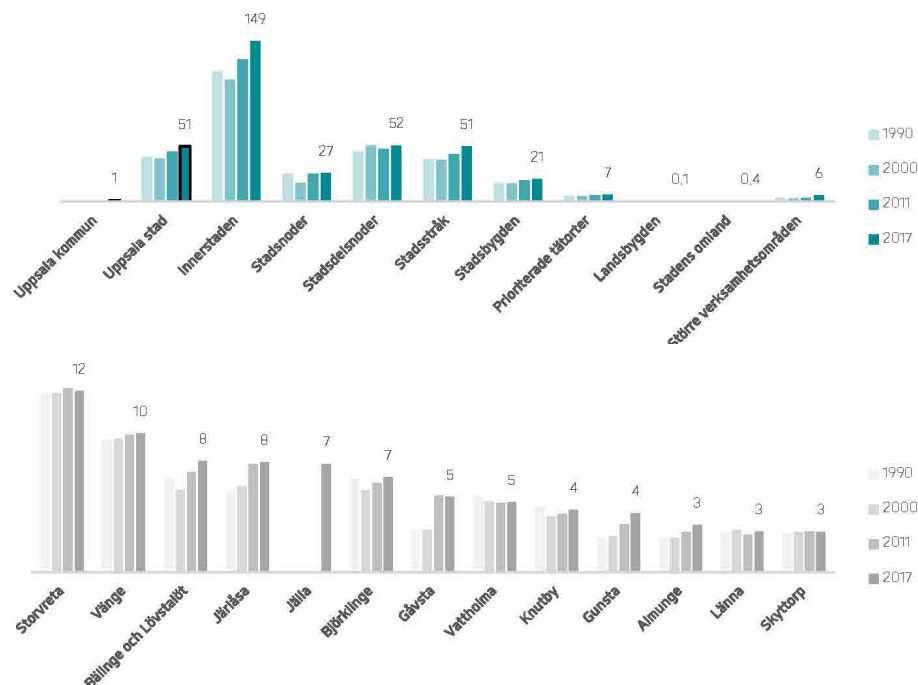
De kortaste avstånden till en livsmedelsbutik finns i innerstaden, stadsdelsnoderna och tätorterna Järlåsa, Vänge och Knutby, i genomsnitt 500–700 meter, vilket motsvarar 5–10 minuters promenad. I stadsbygden är snittavståndet drygt 1 kilometer, på landsbygden är avstånden långa, i snitt omkring 6 kilometer.

GÅNGAVSTÅND (METER) TILL LIVSMEDELSBUTIK FRÅN 100-METERSRUTOR, ENDAST RUTOR MED MINST FYRA BOENDE VISAS (2017)

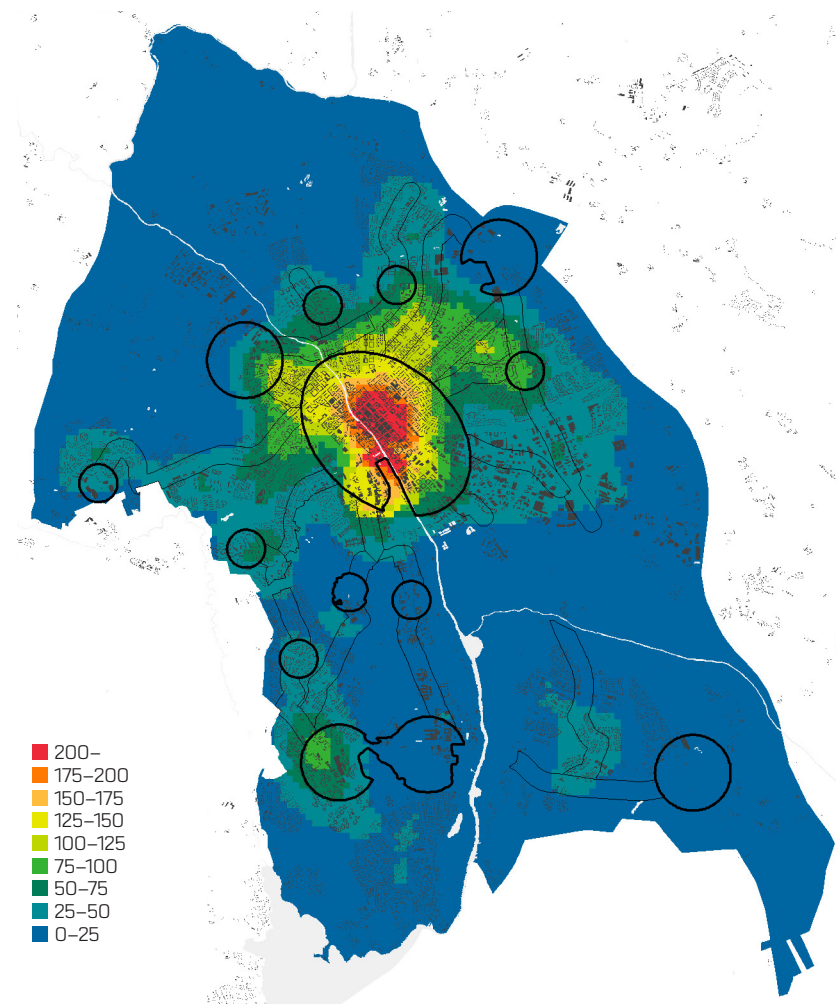
KONCENTRATION

BOENDE OCH ARBETANDE PER HEKTAR

Denna indikator fångar hur många boende och arbetande som finns per hektar, det vill säga hur tätbefolkat ett område är. Analysen görs med en radie på 500 meter, vilket motsvarar 5–10 minuters gångavstånd. Stockholms innerstad har 200–400 boende och arbetande per hektar. Göteborgs och Malmö innerstad har 150–300.

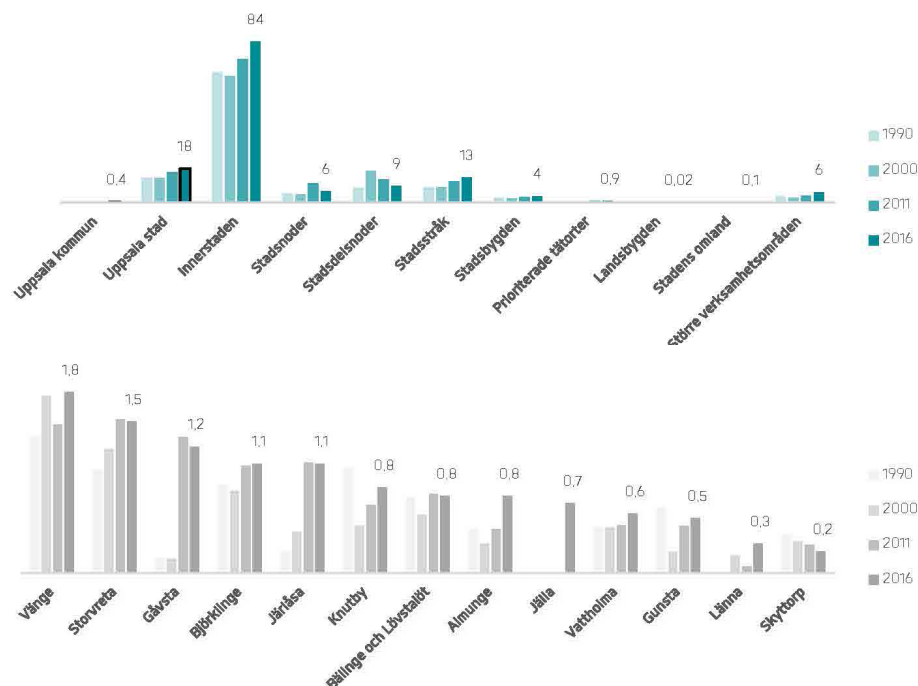
ÖPs inriktning är att hela stadsområdet ska få ökad koncentration, särskilt i noderna och stråken. Utvecklingen över tid har gått denna riktning. Stadsnoderna ska på sikt få mycket hög koncentration, men ligger idag på blygsamma nivåer. Innerstaden ligger klart högst. Här finns delar med över 200 personer per hektar, vilket liknar tätheten i de centrala delarna av våra tre svenska storstäder.

BOENDE OCH ARBETANDE PER HEKTAR INOM 500 METERS RADIE FRÅN 100-METERSRUTOR (2017)

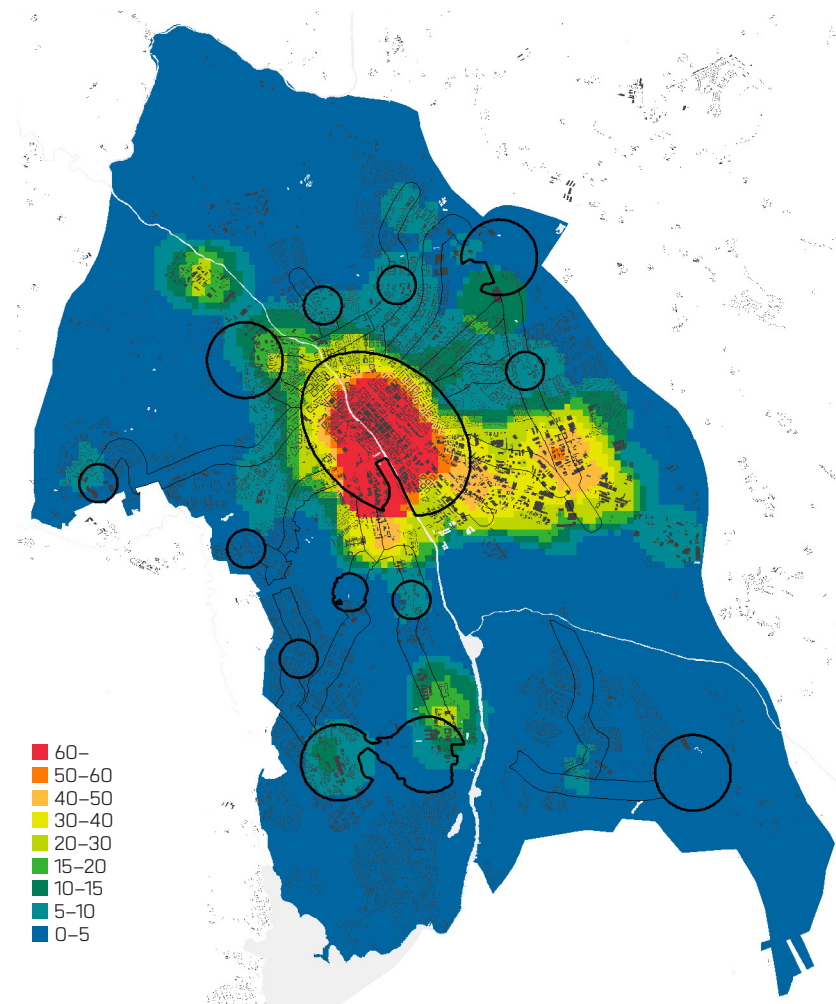
ARBETANDE TÄTHET

ARBETANDE PER HEKTAR

Denna indikator fångar arbetsplatskluster genom tätheten av arbetande inom 500 meters radie, vilket motsvarar omkring 5 minuters gångavstånd. Arbetandetätheten i Stockholms, Göteborgs, och Malmös innerstäder är 100–300 arbetande per hektar.

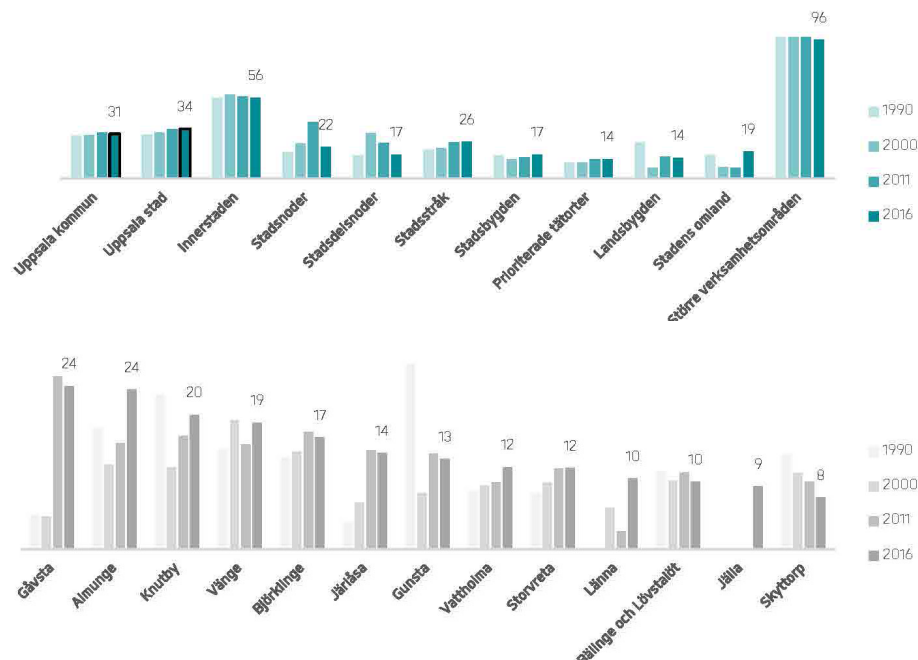
Översiktsplanen pekar ut främst stadens noder och stråk, verksamhetsområden, samt prioriterade tätorter som områden för ökande koncentration av arbetsplatser. Innerstaden sticker ut som det absolut starkaste arbetsplatsklostret. Boländerna har också en tydlig koncentration av arbetsplatser. Utanför den centrala staden utgör Gottsunda och Ultuna i söder och Librobäck och Gränby i norr mindre kluster. Utvecklingen har huvudsakligen gått i ÖPs riktning. Nedgången i stadsnoder kan förklaras med omvandlingen av Börjetull till blandad stadsdel med bostadsdominans. Nedgången i stadsdelsnoder kan åtminstone delvis förklaras av evakueringen av verksamheten i Ulleråker för att möjliggöra etablering av ny stadsdelsnod i samband med omvandlingen av stadsdelen.

ARBETANDE PER HEKTAR INOM 500 METERS RADIE FRÅN 100-METERSRUTOR (2016)

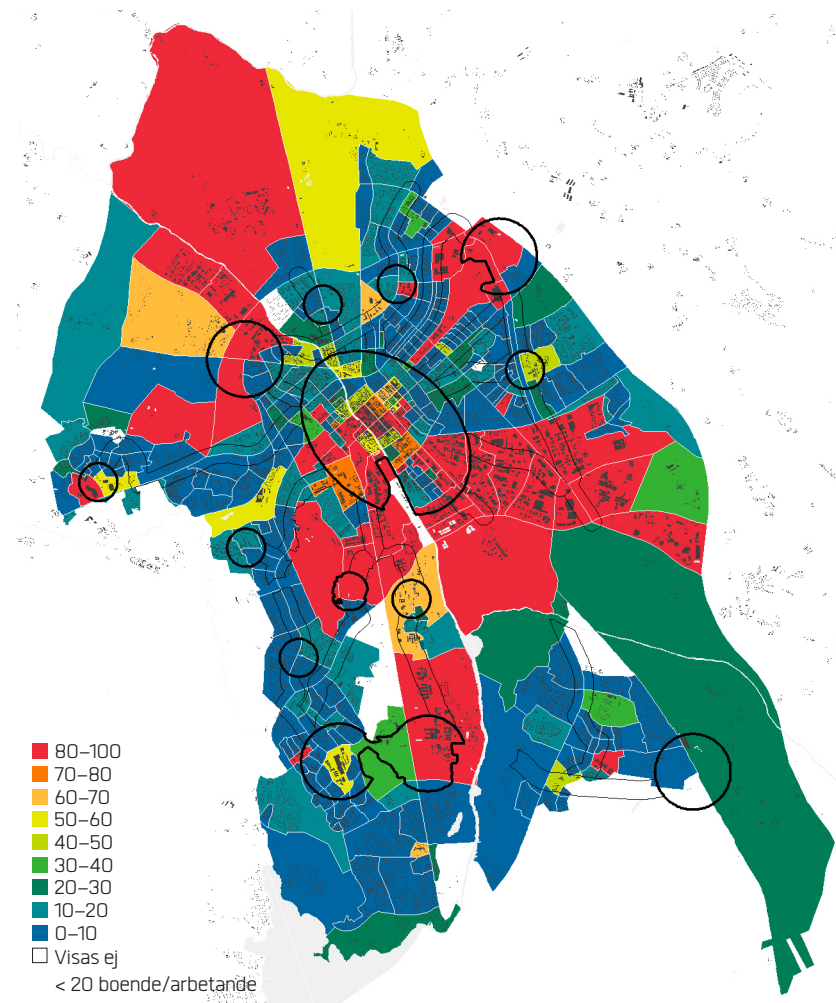
BLANDNING

PROCENT ARBETANDE AV TOTALBEFOLKNING

Denna indikator fångar fördelningen mellan boende och arbetande i ett område. Den mäter andelen arbetande av totalbefolkningen. UN Habitat rekommenderar 40–60%, vilket i svenska tätorter visat sig väl högt. Snarare verkar 30–70% vara en fördelning som fångar blandade stadsdelar i Sverige.

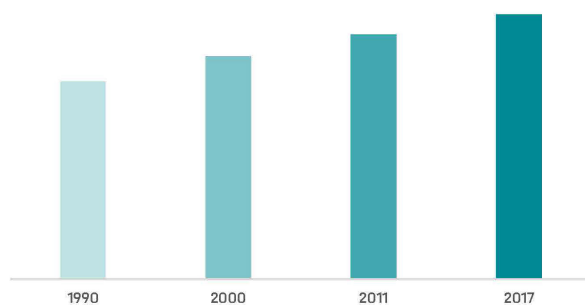
ÖP anger vikten av blandning i främst noderna och stråken i staden samt de prioriterade tätorterna. Andelen arbetande är i innerstaden drygt 50%, vilket liknar situationen i Stockholms innerstad. I kommunen är den 31% och i staden 34%. Blandningen ligger på omkring 20–25% i stadsstråk och stadsnoder, något lägre i stadsdelsnoder och prioriterade tätorter. Nedgången i stadsnoder kan förklaras med verksamhetsevakueringarna i Börjetull. Nedgången i stadsdelsnoder kan till viss del bero på nya bostäder som tillförts där för att stärka serviceunderlaget i noderna.

PROCENT ARBETANDE AV TOTALBEFOLKNING INOM NYKO 5-OMRÅDEN (2017)

URBAN KONTINUITET

ANTAL SAMMANLÄNKADE "URBANA RUTOR" I DET CENTRALA STADSOMRÅDET

En tydlig ambition i översiktsplanen är att stadens olika delar ska sammanlänkas till en kontinuerlig stadsbygd. Denna indikator fångar denna kontinuitet, genom att beräkna antalet sammanlänkade "urbana rutor" i det centrala stadsområdet. 100-metersrutor med minst 25 boende och arbetande räknas som urbana.

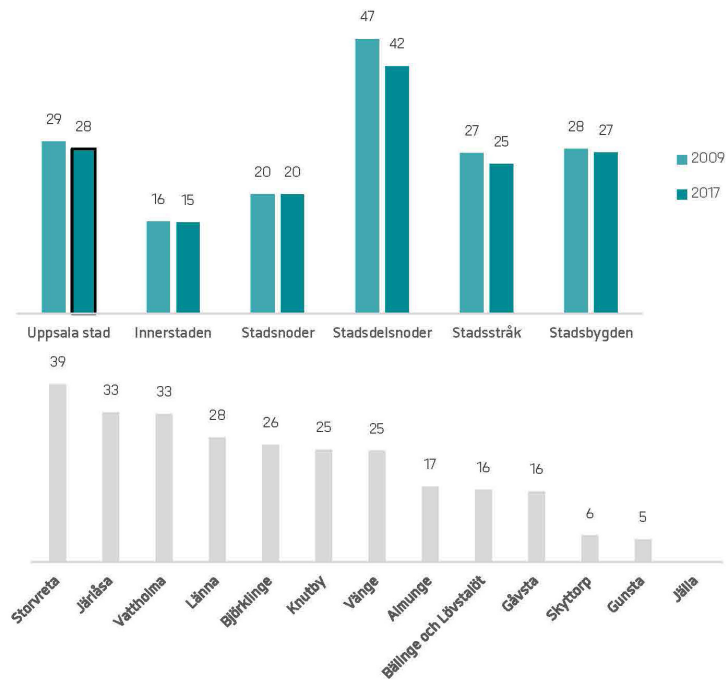
I Uppsala stad finns 11 kluster av sammanlänkade "urbana rutor" med minst 500 boende och arbetande, där det centrala stadsområdet är det absolut största med omkring 140 000 boende och arbetande (2017). Det centrala stadsområdets utbredning, eller kluster av rutor, har växt från 603 till 809 sammanlänkade "urbana rutor" sedan 1990. Utanför stadsgränsen är det endast i Storvreta som ett kluster med minst 500 boende och arbetande finns. Kartan visar tydliga potentialer för sammanlänkning som finns genom utbyggnad i de ännu oetablerade delarna av stadsstråken och noderna.

100-METERSRUTOR SOM BILDAR KLUSTER MED MINST 500 BOENDE OCH ARBETANDE (2017)

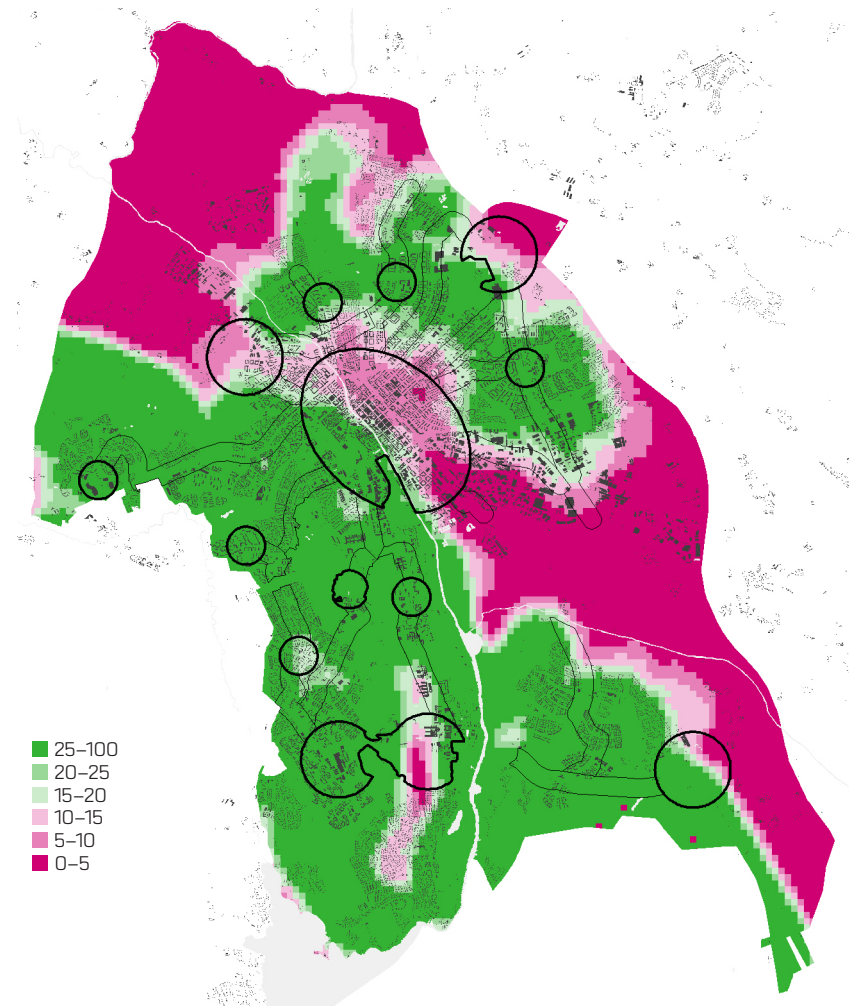
FRIYTETILLGÅNG

PROCENT OFFENTLIG FRIYTA AV LANDYTAN (2017)

Denna indikator fångar hur mycket offentlig rekreativ friyta som man når inom 500 meters radie. UN Habitat rekommenderar minst 15% för att klara behovet av sociala och rekreativa platser i staden. 7 av 10 boende i Stockholms innerstad bor i ett område med mer än 15% friyta.

Innerstaden har lägst friytetillgång men snittvärdet på omkring 15%. Delar av innerstaden, till exempel runt Centralstationen, ligger dock under 10%. Övriga delområden har mycket god friytetillgång, 30–50%. Vissa tätorter ligger dock lågt. I innerstaden bör friytetillgången inte minska. I några av tätorterna bör den öka.

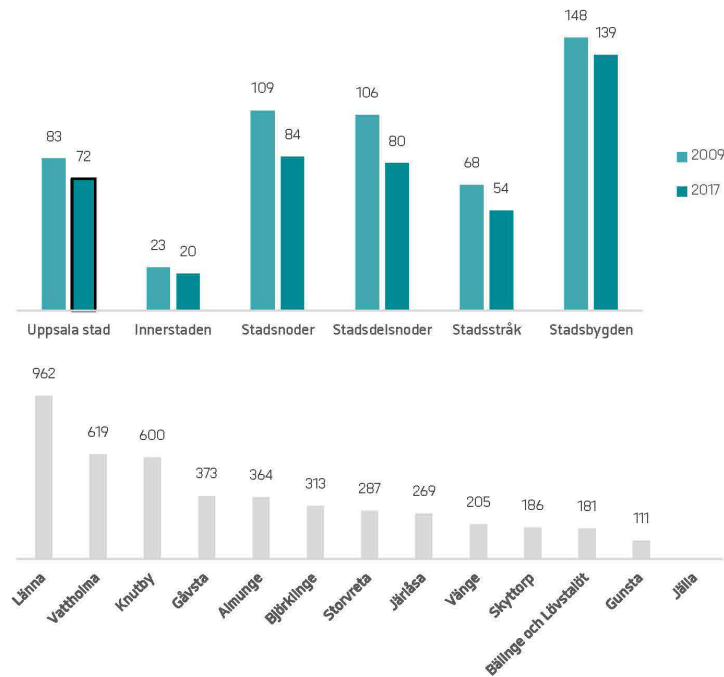

PROCENT OFFENTLIG FRIYTA AV LANDYTAN INOM 500 METERS RADIE FRÅN 100-METERSRUTOR (2017)

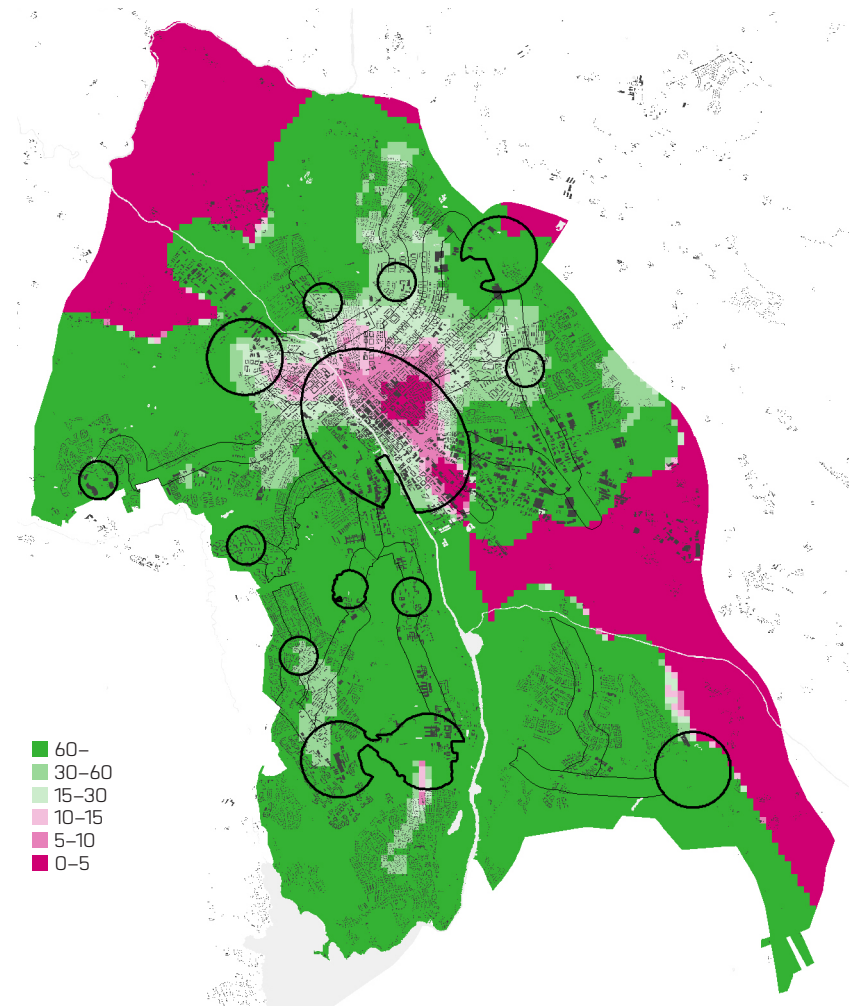
GRÖNOMRÅDE PER BOENDE

KVADRATMETER GRÖNOMRÅDE PER BOENDE (2017)

Denna indikator fångar det potentiella besöksstrycket på stadens grönområden, de gröna offentliga friytorna. WHO rekommenderar minst 9 kvadratmeter per boende för att skapa rymlighet och undvika slitage. 9 av 10 Stockholmare bor i ett område med mer än 10 kvadratmeter grönområde per boende inom 500 meter, i Stockholms innerstad har hälften av invånarna minst den tillgången.

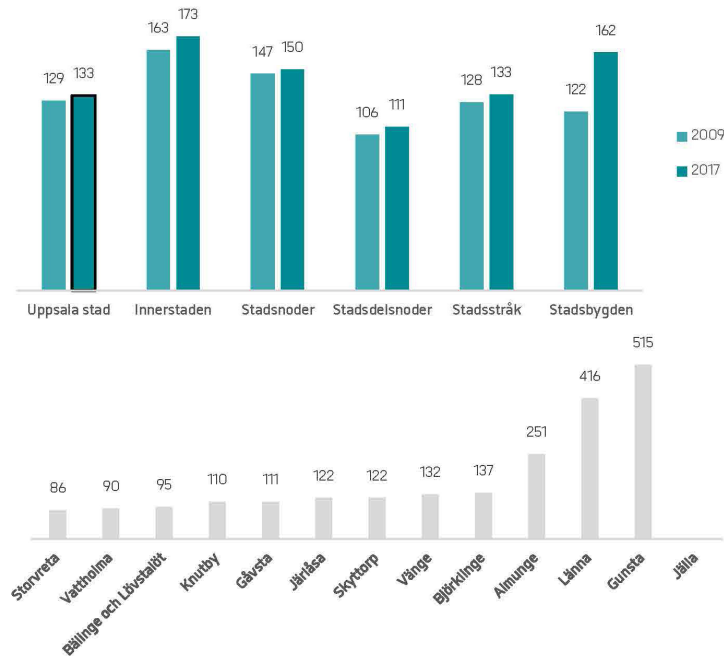
Uppsalas ÖP anger inte sådana ytmått. Det är ändå viktigt att följa utvecklingen på området. Innerstaden har i genomsnitt 20 kvadratmeter per boende men kvarteren runt Vaksala torg har under 10. Stadsdelarna söder om innerstaden har större rymlighet än de i norr. Stadsstråken har mindre rymlighet än stadsnoder och stadsdelsnoder även om samtliga ligger långt över rekommenderade 9 kvadratmeter per boende. De prioriterade tätorterna har mångdubbelt mer grönområden per boende än Uppsala stad.

KVADRATMETER GRÖNOMRÅDE PER BOENDE INOM 500 METERS RADIE FRÅN 100-METERSRUTOR (2017)

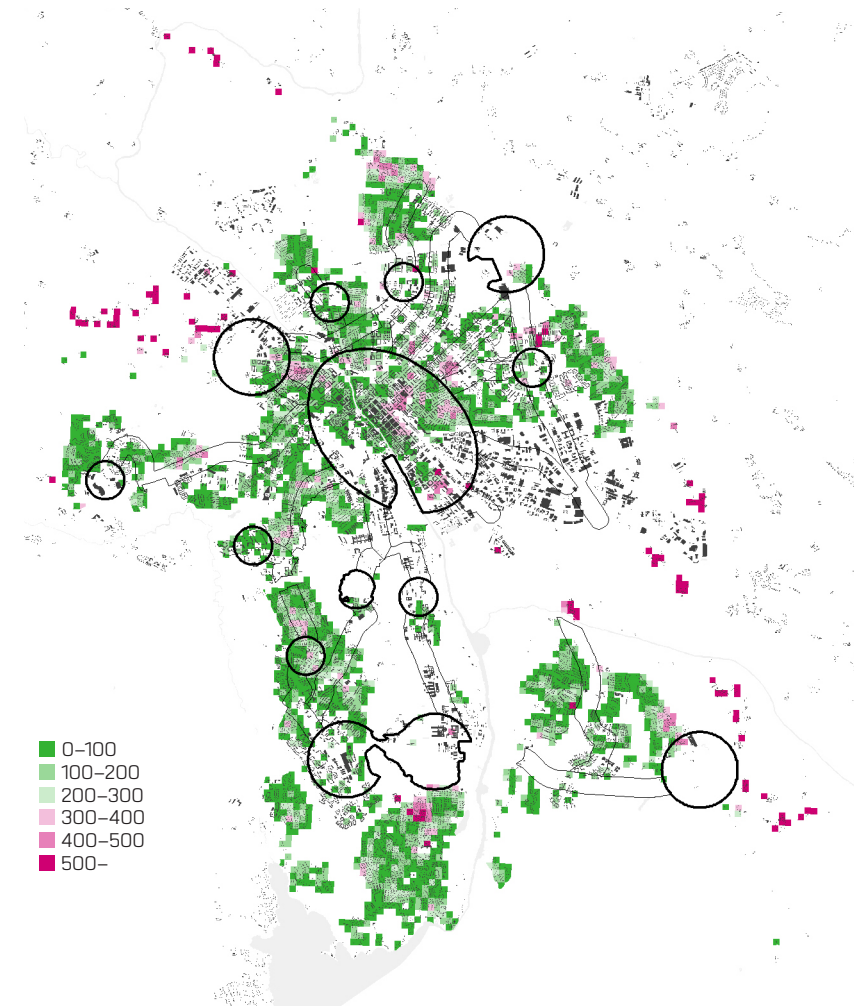
NÄRHET TILL GRÖNOMRÅDE

GÅNGAVSTÅND (METER) TILL GRÖNOMRÅDEN (2017)

Denna indikator fångar avståndet till närmaste offentliga tillgängliga grönområde. Svensk forskning (Grahn & Stigsdotter) har visat att 200–300 meter är en gräns för hur långt man kan tänkas gå i vardagen, vilket också många kommuner inklusive Boverket föreslår som riktlinje. 9 av 10 stockholmare bor inom 300 meter från ett grönområde.

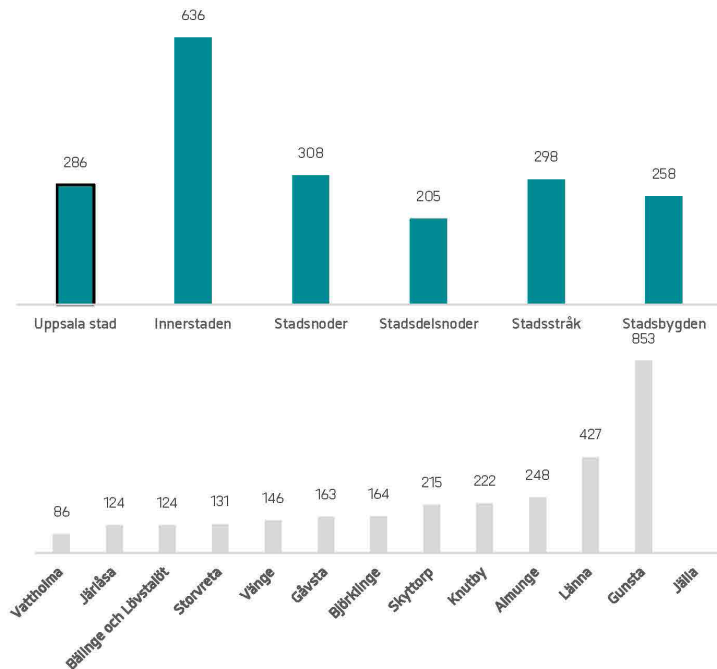
ÖPs sociotopsnurra anger 300 meter som maxavstånd. Genomsnittsavståndet till grönområden är i Uppsala stad 173 meter. I innerstaden är det 173 meter och i stadsdelsnoderna omkring 150 meter. I majoriteten av de prioriterade tätorterna är det genomsnittliga avståndet under 200 meter. Ett par av tätorterna har genomsnittsavstånd över 400 meter.

GÅNGAVSTÅND (METER) TILL GRÖNOMRÅDE FRÅN 100-METERSRUTOR, ENDAST RUTOR MED MINST FYRA BOENDE VISAS (2017)

NÄRHET TILL TYST OMRÅDE

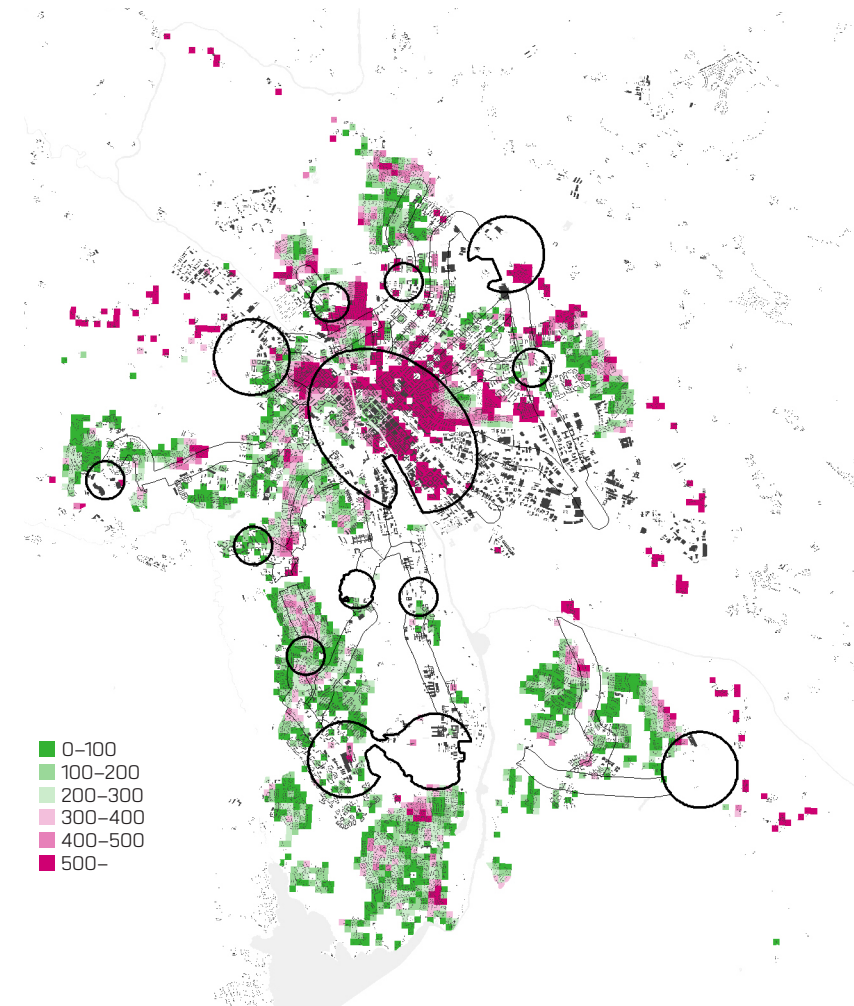
GÅNGAVSTÅND (METER) TILL TYST OMRÅDE < 45 DBA (2017)

Denna indikator fångar avståndet till närmaste tysta offentligt tillgängliga friyta (under 45 dBA). Närheten till ett tyst område har betydelse för rekreationen och folkhälsan. Snittavståndet till tyst grönyta under 45 dBA i Stockholms stad är 395 meter.

ÖPs sociotopsnurra anger att "rofylldhet" bör kunna nås inom 300 meter. De längsta avstånden till närmaste offentliga tysta område, över 500 meter, återfinns i de östra delarna av innerstaden. Däremot finns det tysta områden inom västra innerstaden som ger god närhet. I stadsdelsnoderna har man i snitt bara drygt 200 meter till ett tyst område. I stadsnoderna, stadsstråken och i stadsbygden har man i snitt omkring 300 meter. I prioriterade tätorterna är avståndet sällan längre än 200 meter.

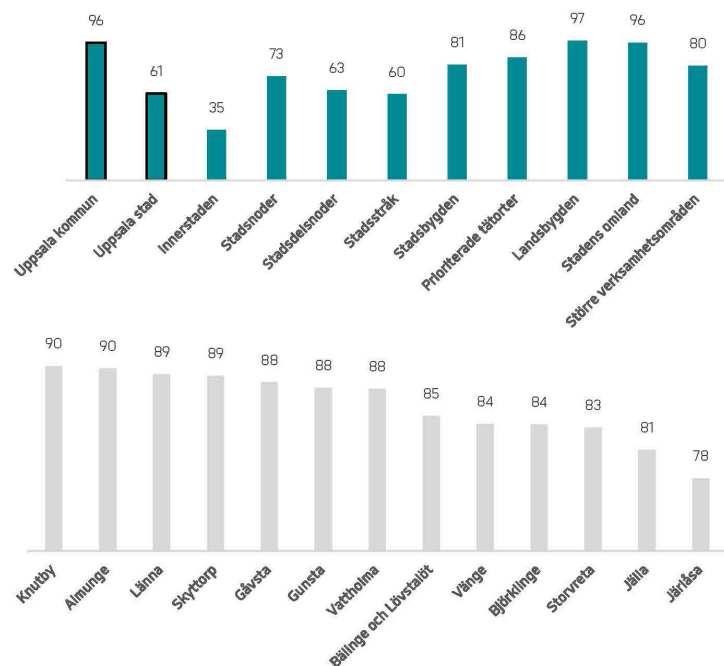
Notera att det oftast finns tysta bostadsgårdar i direkt anslutning till bostaden. Om dessa gårdar skulle räknas in blir bilden en annan i innerstaden.

GÅNGAVSTÅND (METER) TILL OFFENTLIG TYST FRIYTA <45 DBA FRÅN 100-METERSRUTOR, ENDAST RUTOR MED MINST FYRA BOENDE VISAS (2017)

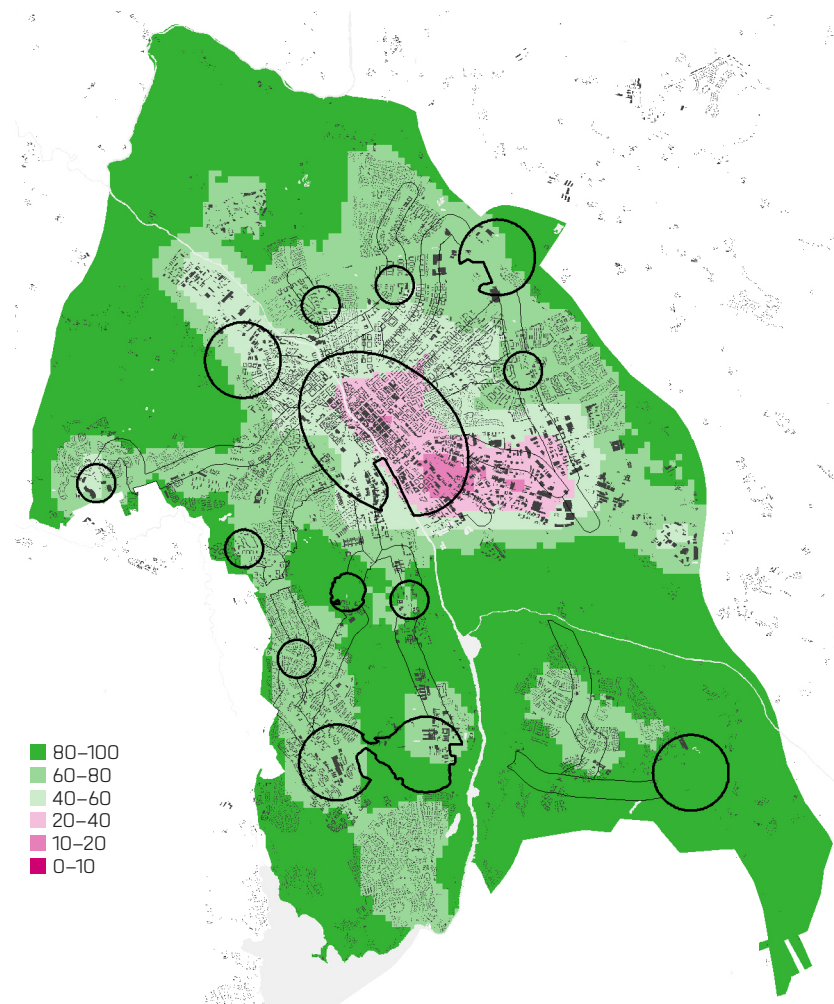
GRÖNYTA

PROCENT GRÖNYTA AV LANDYTAN (2018)

Denna indikator fångar hur stor andel av markytan som är vegetationstäckt. I analysen ingår all mark, både privat och offentlig. Detta mått brukar i planeringssammanhang kallas för grönytefaktor, och där minst 50% grönyta brukar rekommenderas för att klara många ekosystemtjänster. Svenska tätorter har 40–70% grönyta (SCB 2010). Globala världsstäder har 5–50% (travelbird.nl/green-cities-index-2018).

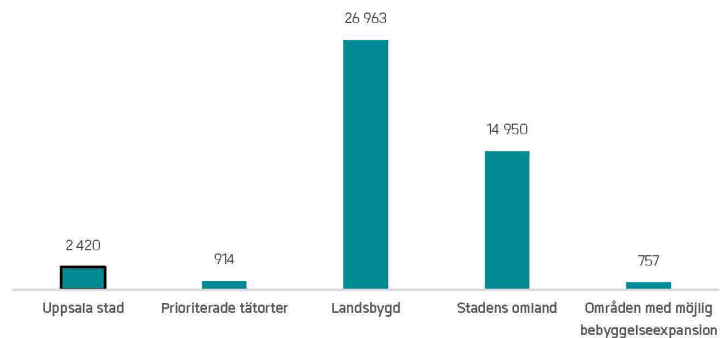
Uppsalas ÖP har inte angett inriktningen på detta sätt men betonar grönyntans betydelse. Innerstaden har 35% grönyta, men i vissa delar är andelen under 20%. Övriga delar av kommunen har över 50% grönyta, bortsett från de befintliga verksamhetsområdena.

PROCENT GRÖNYTA AV LANDYTAN INOM 500 METERS RADIE FRÅN 100-METERSRUTOR (2017)

JORDBRUKSMARK

HEKTAR JORDBRUKSMARK (2017)

Denna indikator fångar mängden jordbruksmark inom ett område. Jordbruksmarken är i expanderande regioner ofta utsatt för ett exploateringsstryck.

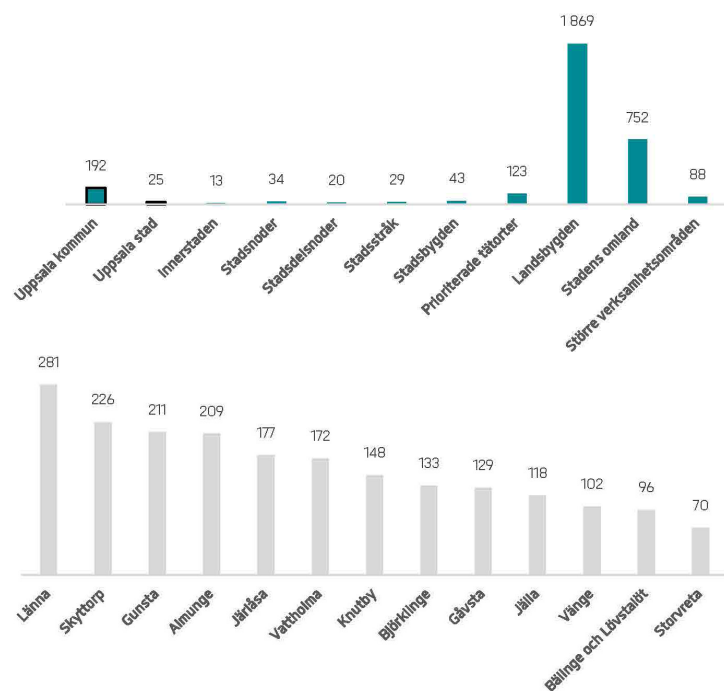
Inom Uppsala kommun finns 48 942 hektar jordbruksmark. Majoriteten återfinns på landsbygden och i stadens omland. Inom stadsgränsen finns 2 420 hektar jordbruksmark och i de prioriterade tätorterna finns 914 hektar. I översiktsplanen anges områden där bebyggelseexpansion eller ny infrastruktur är möjlig där det i dagsläget finns brukningsvärd jordbruksmark (se karta). Den totala mängden jordbruksmark inom dessa områden är 757 hektar, vilket motsvarar 1,5% av den totala mängden jordbruksmark inom Uppsala kommun.

OMRÅDEN DÄR ÖVERSIKTSPLANEN ANGER MÖJLIG BEBYGGELSE-EXPANSION ELLER NY INFRASTRUKTUR OCH DÄR DET I DAGSLÄGET FINNS BRUKNINGSVÄRD JORDBRUKSMARK

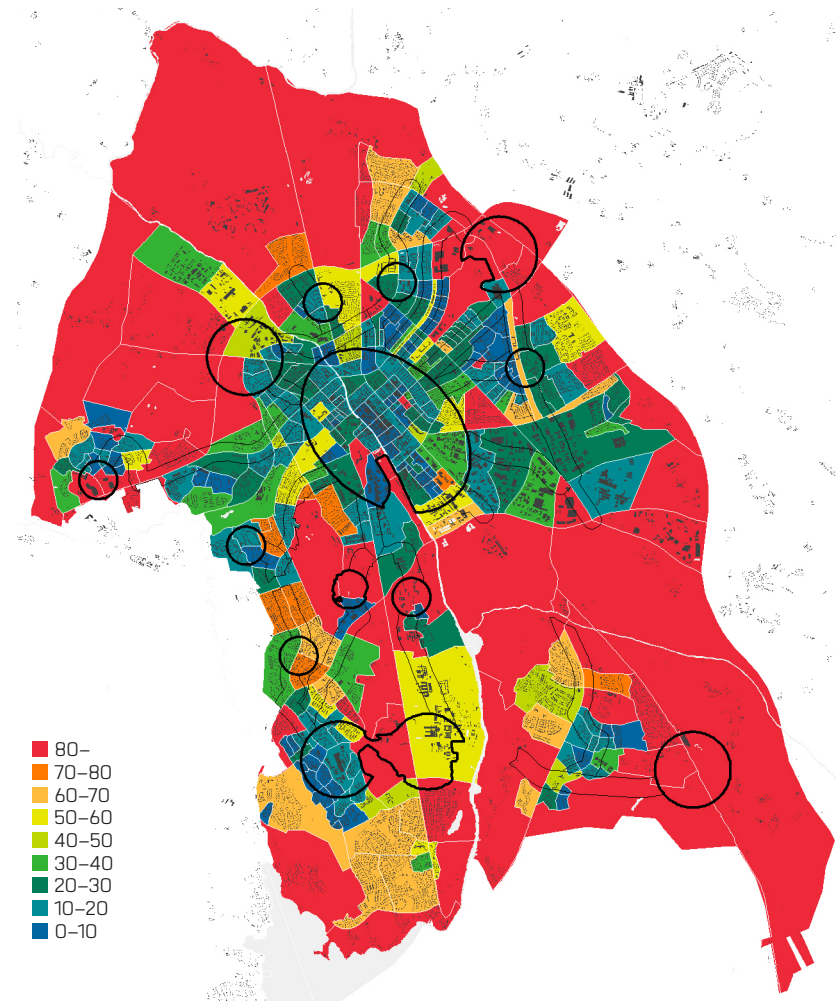
TRAFIKYTA PER CAPITA

KVADRATMETER TRAFIKYTA PER BOENDE OCH ARBETANDE (2017)

Denna indikator fångar hur mycket trafikyta som delas av boende och arbetande inom ett område. Det ger en indikation på effektiviteten i markanvändningen, men också på det potentiella trycket på trafiknätet.

I innerstaden finns det 13 kvadratmeter trafikyta per capita, medan det i stadsnoderna, stadsstråken och stadsbygden finns tre gånger mer. Stadsdelsnoderna har 20 kvadratmeter per capita. I prioriterade tätorter är trafikytan per capita i snitt tio gånger högre än i innerstaden. Översiktsplanens inriktning är att trafikytan per capita inte ska öka totalt sett.

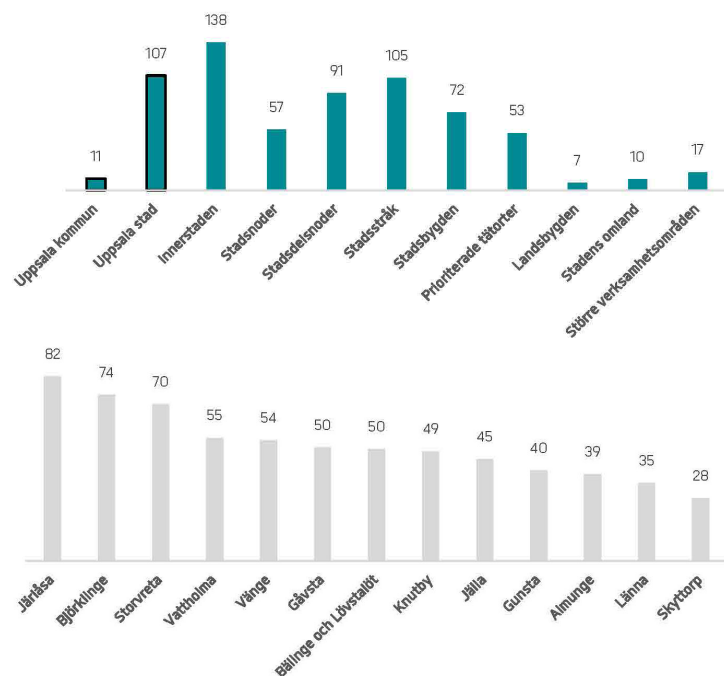

KVADRATMETER TRAFIKYTA PER BOENDE OCH ARBETANDE INOM NYKO 5-OMRÅDEN (2017)

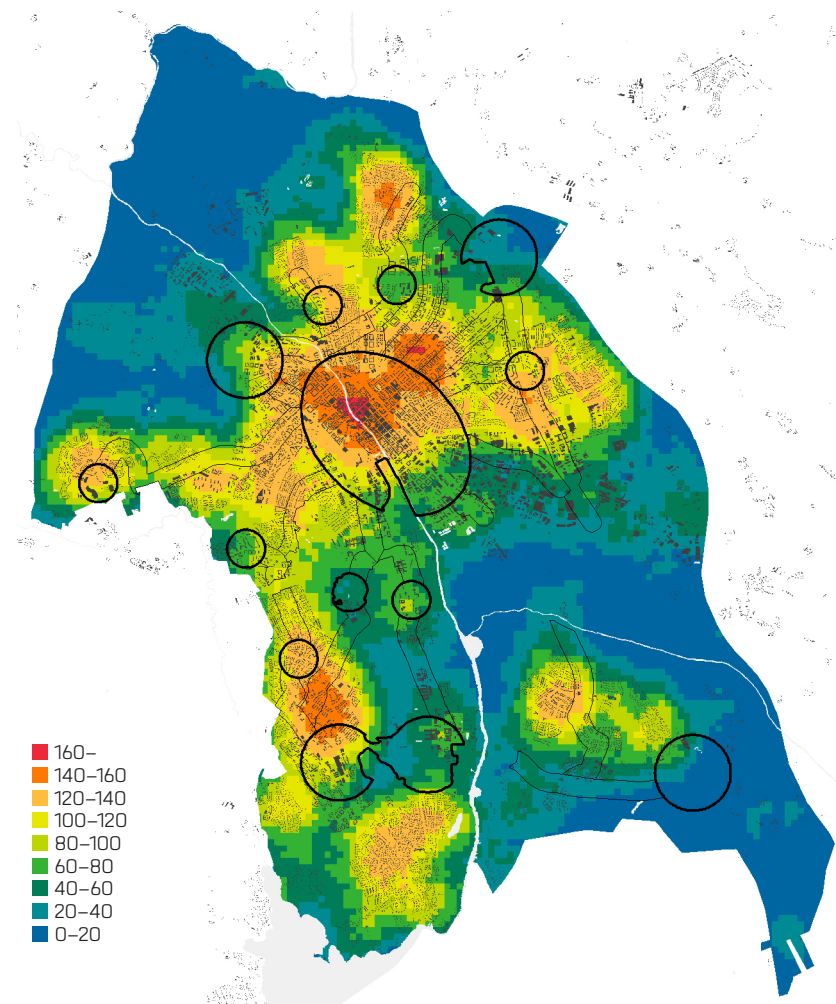
KORSNINGSTÄTHET

GATUKORSNINGAR PER KVADRATKILOMETER (2017)

Denna indikator fångar hur väl sammankopplat gång- och gatunätet är, genom att beräkna antalet korsningar per km². Detta mått har i forskningsstudier visat sig fånga hur mycket som invånare i en stadsdel går och cyklar. Stadskärnor globalt har 70–300 korsningar per kvadratkilometer (UN Habitat 2013). UN Habitat rekommenderar minst 100.

Korsningstätheten är högst i innerstaden, i snitt 138 korsningar per kvadratkilometer. Kvarteren norr om Stora torget har över 160. Stadsdelsnoder och stadstråk ar omkring 100. Stadsbygden har 72. Prioriterade tätorter har allt mellan 28 och 82.

GATUKORSNINGAR PER KVADRATKILOMETER INOM 500 METERS RADIE FRÅN 100-METERSRUTOR (2017)

DISKUSSION

SAMBAND MELLAN KONCENTRATION OCH ANDRA INDIKATORER

En stad är i grunden en plats med hög koncentration av människor och verksamheter. Permanent koncentration är stadens grundkaraktär, och på vilket sätt som städer växer. En liten ökning av koncentrationen lokalt, genom stadsutbredning i periferin (så kallad sprawl), kan dock sänka den genomsnittliga koncentrationen i hela stadsområdet.

KONCENTRATION OCH NÄRHET TILL VARDAGSFUNKTIONER

I analyserna av Uppsala är det tydligt att staden fungerar mycket likt andra städer, stora som små. Med tätheten ökar närheten till vardagsfunktioner. Det finns inga täta miljöer med få vardagsfunktioner. Däremot finns det enstaka glesa miljöer som har många vardagsfunktioner vilket kan bero på till exempel lokala köpcentrum. En ökning av koncentrationen av boende och arbetande innebär således mycket sannolikt en större närhet till vardagsfunktioner. Att förtäta nära lokala centrum som redan har ett stort utbud av service är också ett sätt att öka befolkningens närhet till vardagsfunktioner.

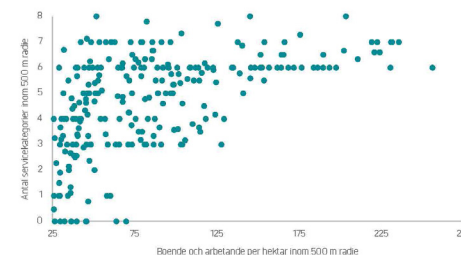
KONCENTRATION OCH BLANDNING

I stadsbyggande i allmänhet och i översiktsplanen i synnerhet eftersträvas en blandning av bostäder och arbetsplatser, av boende och arbetande, för att skapa en levande stadsmiljö och en effektiv användning

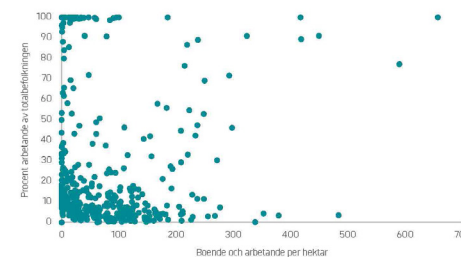
av bebyggelse och trafiksystem. De stadsdelar som ligger omkring 30–70 % arbetande är inte så många i Uppsala och de har olika koncentration. Det finns både täta och glesa miljöer som också är blandade.

KONCENTRATION OCH TRAFIKYTA PER CAPITA

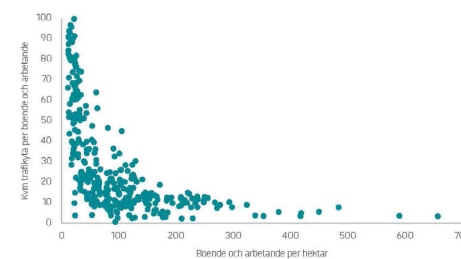
Trafikytan upptar en stor andel av stadens landarea. Att minska denna men öka tillgängligheten och frakomligheten i staden är ett viktigt hållbarhetsmål, som handlar om effektiv markanvändning, vilket betonas i översiktsplanen. Med en ökad koncentration så ökar sannolikt trycket på trafiknätet och eventuell trängsel, såvida inte en större andel av befolkningen går eller cyklar. Detta är ofta fallet. En högre koncentration skapar större närhet som ger underlag för tätare kollektivtrafik. I Uppsala finns, som i andra städer, således ett starkt samband mellan koncentration och trafikyta per capita. De tätaste miljöerna har omkring 10 kvadratmeter trafikyta per capita. Tack vare investeringar i infrastruktur för gående, cyklisterna och kollektivtrafik så kan trafikytan hållas lägre i tätare bebyggelse.

SAMBAND MELLAN KONCENTRATION OCH NÄRHET TILL VARDAGSFUNKTIONER

SAMBAND MELLAN KONCENTRATION OCH BLANDNING

SAMBAND MELLAN KONCENTRATION OCH TRAFIKYTA PER CAPITA

KONCENTRATION OCH GRÖNYTA

Det finns ett tydligt mönster i relationen mellan koncentration och grönyta. I grönyta inbegrips här alla grönytor i staden, både privata och offentliga ytor. Ju högre koncentration, desto större sannolikhet för att grönytan minskar. Det finns dock stadsdelar, företrädesvis arbetsplatsområden, med låg täthet och liten grönyta. Huvuddelen av Uppsalas stadsdelar ligger över 50% och där är koncentrationen under 200 personer per hektar. Men några av de allra tätaste (och attraktivaste) delarna av Uppsala har en grönyteandel på 20–30%. Det finns således inte något absolut samband mellan koncentration och grönyta, utan grönheten i tätare miljöer avgörs av stadsbyggnandet.

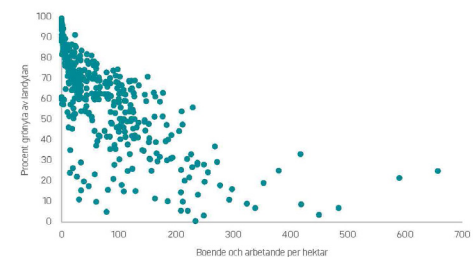
KONCENTRATION OCH FRIYTETILLGÅNG

Med friyta menas här offentligt tillgänglig mark som har något socialt eller rereativt värde (även kallad sociotop). Här är mönstret inte lika tydligt som med grönyta. Mycket glesa miljöer tenderar att ha lite större friytetillgång, men i stort sett finns inga starka samband mellan koncentration och friytetillgång. Flera av de allra tätaste (och sannolikt attraktivaste) miljöerna i Uppsala har också en friytetillgång över 15%, vilket är UN Habitats rekommendation. Vissa av de tätaste miljöerna har till och med upp till 30% offentlig friyta.

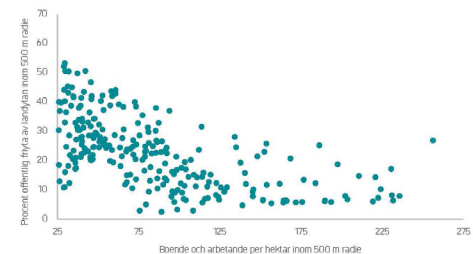
KONCENTRATION OCH NÄRHET TILL GRÖNOMRÅDE

Hur är relationen mellan koncentration och närheten till gröna offentliga friytor? I jämförelse med indikatorerna ovan, grönyta och friytetillgång, så finns här inget samband över huvudtaget med koncentration. Både täta och glesa miljöer har nära och långt från grönområden. Då forskningen visar att närheten till grönt är minst lika viktig som själva ytan för upplevelsen av gröntillgång, så visar analysen att det går att uppnå en stor närhet även vid höga tätheter. Allt handlar om stadsbyggnadsstrukturen och parkplaneringen.

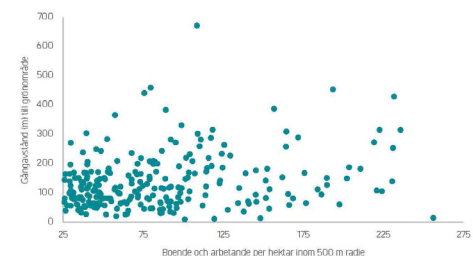
En hållbar stadsplanering skapar närhet till allt i staden samtidigt, människor, verksamheter, vardagsfunktioner och grönområden. Detta kan även beskrivas som ett stadsbyggande med högt spatialt kapital, som i sin tur ger förutsättningar för andra typer av kapital att utvecklas, socialt, kulturellt och ekonomiskt.

SAMBAND MELLAN KONCENTRATION OCH GRÖNYTA

SAMBAND MELLAN KONCENTRATION OCH FRIYTETILLGÅNG

SAMBAND MELLAN KONCENTRATION OCH NÄRHET TILL GRÖNOMRÅDE

Kommunstyrelsen

Aktualitetsbedömning av Översiktsplan 2016

Bakgrund

Översiktsplanen (ÖP2016) för Uppsala kommun antogs i december 2016 och vägleder den fysiska planeringen. Enligt plan och bygglagen ska varje kommun ha en aktuell översiktsplan. Minst en gång per mandatperiod ska kommunfullmäktige ta ställning till översiktsplanens aktualitet (aktualitetsförklaring). Med hänvisning till den snabba utvecklingen i kommunen har kommunfullmäktige beslutat (senast i och med ÖP2016) att aktualitetsprovningen av översiktsplanen ska ske på årsbasis. Sedan dess har uppföljningen av kommungemensamma program och handlingsplaner systematiserats. Översiktsplaneuppföljningen följer denna modell. Detta är den första aktualitetsbedömningen sedan översiktsplanen antogs.

Uppföljningsunderlag

Uppföljningen av översiktsplanen fokuserar på nedanstående frågor. Inom parentes anges uppföljningsunderlaget för var och en. Underlaget till punkt ett och fyra redovisas längre ned i bilagan.

1. Stämmer den fysiska utvecklingen i kommunen överens med översiktsplanens intentioner? (Indikatorer har tagits fram och redovisas i särskild rapport.)
2. Följs översiktsplanen i besluten? (Svar från plan- och byggnadsnämnden angående följsamhet i visa beslut.)
3. Är översiktsplanens utgångspunkter aktuella? (Omvärldsanalys i mål- och budget, kommunens befolkningsprognoser, avtalet med staten och regionen om byggande av nya järnvägsspår, spårväg, 33 000 nya bostäder i södra Uppsala, med mera.)
4. Fullföljs de insatser (cirka 30 stycken) som skilda nämnder avsetts få i uppdrag? (Avstämning av insatslista gentemot rapportering av åtgärder i verksamhets- och affärsplaner.)

Måluppfyllelse

Översiktsplanen skiljer ut sig från program bland annat genom sin mycket långa planeringshorisont och genom att i huvudsak vara normerande och av ramsättande karaktär. Det finns heller inga tidssatta mål och även den så kallade insatslistan är flytande i sin tidshorisont.

Nämnder och bolagsstyrelser bidrar till måluppfyllelse enligt plan. Kommunkoncernens samlade arbete bedöms bidra till att utvecklingen går i den riktning som ges av ÖP2016. Nedan redovisas uppföljningen efter frågeställningarna ovan.

1. Den rumsliga/geografiska samhällsutvecklingen går i översiktsplanens riktning i de avseenden som indikatorerna beskriver och det finns tidsserier. (Se kompletterande bifogat underlag.)
2. Plan- och byggnadsnämnden är i särklass viktigast i tillämpningen av ÖPs ramar, genom sina beslut om planläggning och förhandsbesked om bygglov. Sedan ÖP2016 vann laga kraft januari 2017 har 31 detaljplaner antagits totalt, samtliga i linje med ÖP. 209 byggnader har givits positiva förhandsbesked. 9 av dessa är ÖP-stridiga. För dessa beslut konstaterar nämnden att syftet med de begränsande bestämmelserna i ÖP inte motverkas eller att det handlar om redan avstyckade tomter, platser med endast delvis jordbruksmark, platser där positivt förhandsbesked givits tidigare. Motiven har varit att den enskildes intresse i dessa fall har vägts tyngre än de allmänna. Följsamheten i beslut hos plan- och byggnadsnämnden får betraktas som mycket god.

Kommunstyrelsen, nämnder och bolagsstyrelser förväntas vidare arbeta aktivt i linje med översiktsplanen när det gäller den egna lokaliserings- och investeringsverksamheten. Större investeringsobjekt tarvar normalt planläggning, vilket innebär att följsamheten gentemot ÖPn syns genom plan- och byggnadsnämndens planverksamhet enligt ovan. Vi kan exempelvis också konstatera att namngivna objekt i gatu- och samhällsmiljönämndens investeringsplan ligger i linje med översiktsplanen.

3. Vad gäller ÖPs utgångspunkter kan konstateras att en större förändring inträffat. Under året har kommunen slutit avtal med staten och regionen som bland annat innefattar fler spår på ostkustbanan, ny tågstation i Bergsbrunna, spårvägsinförande och 33 000 bostäder i södra delen av Uppsala stad. Kommunens åtagande är att de 33 000 bostäderna ska vara färdigställda till år 2050. Avtalet ligger helt i linje med översiktsplan 2016. I skissen till utbyggnadsordning i ÖPs genomförandekapitel ligger dock genomförandet längre fram i tiden, varför avsnittet är delvis föråldrat.
4. Av sammanlagt cirka 30 insatser som listats i ÖPs genomförandekapitel arbetar kommunkoncernen med nästan alla. Läget bedöms därför vara gott. (Se detaljer längre ned i bilagan.)

Uppföljning av insatser som lanserades i Översiktsplan 2016

För att utvecklingen ska gå i översiktsplanens riktning behöver kommunen och andra aktörer göra aktiva insatser inom en rad områden. Under arbetet med översiktsplanen togs ett antal insatser fram. Insatserna bedöms som viktiga att arbeta med de närmaste åren, för att utvecklingen ska gå i översiktsplanens riktning och svara upp mot de långsiktiga prioriteringarna (se Öp2016, kapitel 2). Insatserna handlar både om att åstadkomma fysisk förändring och att utveckla arbetssätt. Några kan ses som mer tillfälliga medan andra handlar om kontinuerliga arbeten. Många av insatserna bör göras – eller kräver – samverkan med andra aktörer.

Listan med insatser var en ögonblicksbild, den kommer att förändras över tid och kompletteras i den rullande översiktsplaneringen, genom att frågor väcks i bokslut, mål- och budgetarbetet samt i den årliga verksamhetsplaneringen. I denna första uppföljning redovisas enkelt om arbeten med de skilda insatserna kommit igång eller inte. För varje insats anges också skilda delar inom kommunkoncernen som har del i arbetet med insatsen, liksom eventuell koppling till inriktningsmål och uppdrag i innevarande Mål och budget.

Sammanfattningsvis kan konstateras att arbete pågår, eller väntas påbörjas inom kort, med nästan alla insatser. Bedömningen är därför att insatsläget är gott.

Insatserna

Fem viktiga närtidsfrågor lyftes fram separat i översiktsplanen:

1. Fler bostäder – 3 000 nya bostäder per år med mångfald i utbudet, i täta blandade miljöer med närhet till hållbara transporter.
2. Mer plats för ett breddat näringsliv – 2 000 fler jobb per år, minst hälften inom kunskapsintensiva näringar.
3. Fyra spår till Stockholm – ökad kapacitet på Ostkustbanan med två nya spår, och beredskap för att svara upp mot statliga investeringar.
4. Hållbara transporter – prioritera gång, cykel och kollektivtrafik, som tillsammans ska utgöra minst 75 procent av resandet inom staden år 2050.
5. Ta tillvara naturen – lyft fram och använd ekosystemtjänster för en bättre miljö, för att berika människors upplevelser och för minskad klimatpåverkan.

Dessa 5 närtidsfrågor dubblerade delvis insatser i den längre listan och har införlivats i tabellen nedan. Det finns en markering inom parentes (närtidsfråga XX) som talar om när insatsen har bäring på detta. **För några insatser kommenteras aktivitetsläget i rött.** Det handlar främst om sådana insatser som väntas komma igång eller få förnyad kraftsamling inom kort.

INSATS FRÅN ÖP2016 (kap 4.3)	PÅGÅR?	Åtgärd i VP o affärsplan	Inriktningsmål nr Uppdrag
1. Fler bostäder och arbetsplatser för att möta behoven (närtidsfråga 1 och 2) Möjliggör för 3000 nya bostäder och 2000 nya arbetsplatser per år	X	KS, PBN, GSN UVAB IHUS	5 ja
2. Ostkustbanan Uppsala/Arlanda/Stockholm (närtidsfråga 3) Fortsätt det gemensamma arbetet för att utveckla kapaciteten och tillgängligheten i kommunikationerna till Stockholm och Arlanda.	X	KS	3 Ja
3. Skapa miljöer av hög lokal och internationell klass (närtidsfråga 2) Verka för en utveckling av arbetsplatser och innovations- och utbildningsmiljöer av hög lokal och internationell klass.	X	KS, PBN (bla Bolandsprogrammet)	2 och 5
4. Aktiv näringslivs-, bostads- och markpolitik (närtidsfråga 1-2) Vidareutveckla kontinuerligt en aktiv närings-, bostads- och markpolitik, samt verka för en ytterligare breddning av näringslivsstrukturen.	X	KS	2, 3 och 5 Ja i 2 (mark) Ja i 5 (näringsliv)

5. Stimulera och synliggör innovationer inom stads- och bebyggelseutveckling Stimulera innovativa lösningar och testbäddar vid planering och byggande som synliggörs globalt.	X	KS, GSN Fastighetsbolag en UVAB	2, 3 Ja (2)
6. Trendspaning och benchmarking Bedriv samordnad och systematiskt trendspaning, omvärldsanalys och benchmarking i syfte att öka förmågan att hantera förändringar och för att hålla en långsiktigt hög kvalitet och effektivitet i planering och byggande.	X	Pågår i Mål- och budgetarbetet (KLK/SBF)	3 ja
7. Öka kunskapen om och bredda kvaliteter i kulturmiljöer Ta till vara karaktärsdrag i bebyggelsen och landskapet som helhet, som resurs för utveckling och stöd vid lokalisering och utformning samt belys möjligheterna att bevara genom att använda och befolka kulturmiljöer. Öka attraktionskraften i de historiska delarna av Uppsala genom breddat utbud av kultur och upplevelser. Linnés historiska landskap utvecklas till en resurs för lokal och regional utveckling. Har avvaktat rekrytering av kulturarvsstrateg och stadsantikvarie som nu är klart. Arbetet påbörjat.	(X)	KS, KTN, PBN, GSN Fastighetsbolag en	2 Ja, två stycken
8. Bredda möjligheterna till medskapande Underlätta delaktighet och medskapande i planering, utformning och användning av den egna närmiljön inklusive konstnärlig gestaltning.	X	KS, GSN, KTN Fastighetsbolag en	8
9. Öka kunskap om inkluderande fysiska miljöer Ta fram sociala strategier för minskad segregation och ökad inkludering på kommunövergripande nivå som kan kombineras med insatser för fysisk förändring på lokal nivå. Ta också fram underlag för hur den fysiska miljön kan utvecklas för att upplevas som inkluderande och välkomnande för alla och hur investeringar kan balansera socioekonomiska förutsättningar i olika områden. Utveckling av arbetsprocess, kartläggning (sociala kompassen) samt kunskapsinhämtning med koppling till forskning har påbörjats. Under 2019 väntas ett mer operativt arbete komma igång.	X	KS	3 Ja
10. Säkerställ kapacitetstark kollektivtrafik (närtidsfråga 4) Säkerställ långsiktigt kapacitetsstarka kollektivtrafiklösningar med hög framkomlighet i stadsstråken.	X	KS, GSN, PBN (ligger också i arb med MOTS, se nr 24)	3
11. Säkra tillgång och utveckling av bredband Säkerställ att tillgången till internetanslutning, med hög kapacitet och tillförlitlighet, är god i alla kommundelar.	X	KS, (GSN) (UVAB)	3 Ja
12. Cykelsatsningar (närtidsfråga 4) Genomför en långsiktig cykelsatsning med utveckling av ett låne-/hyrcykelsystem, utbyggda snabbcykelvägar, cykelvägar från tätorter till Uppsala stad, ett ökat antal cykelparkeringar i centrala och andra strategiska lägen, vid hållplatser samt vid målpunkter och besöksmål inom kvartersmark.	X	KS, GSN (Parkeringsbola get)	3
13. Analys och prioritering av planläggning och markförvärv Genomför kontinuerligt analyser och utredningar för att kunna prioritera och välja områden för planläggning och strategiska markförvärv. Förbättra de kommunalekonomiska utfallen i expansionen av byggd miljö i kommunen. Öka de strategiska markförvärven och säkerställ en långsiktig buffert för exploatering, friluftsliv, rekreation, biologisk mångfald och hänsyn till vattenresurser – samt för markbyten till nämnda ändamål.	X	KS, PBN, GSN	1 (kommunalekon) 3 (Markförvärv)

<p>14. Utveckla park- och grönområden Utveckla befintliga och nya park- och grönområden, som en viktig del av livskvalitet och attraktivitet i och i anslutning till bebyggelsemiljöer. Här ingår att planera, och avsätta utrymme för, framtida stadsparker med tillräcklig yta (cirka 4–10 ha), som kan utvecklas över tid. Park- och friluftsområden utvecklas med fokus på en sammantaget stor bredd av upplevelsevärden. Grönområden förvaltas långsiktigt och ges formella skydd om det finns behov av det. (Områden som är prioriterade för insatser i närtid framgår i ÖP kapitel 3.3.8, avsnittet Natur, park och vatten.</p>	X	KS, GSN, PBN	2 och 3
<p>15. Grundprinciper för lokalisering och utveckling av social infrastruktur inklusive fritidsanläggningar Utveckla långsiktiga lokaliseringsstrategier samt grundprinciper för lokal- och anläggningstyper på kommun-, stadsdels-, och närområdesnivå. Upprätta prioriteringsordning för anläggningar av fritids- och motionskaraktär. Arbetet har inletts och bedöms intensifieras under 2019</p>	(X)	KS,(IFN), KTN, UBN, ÄLN, SCN	5 (eller 3)
<p>16. Stärk och utveckla ekosystemtjänster och gröna strukturer (närtidsfråga 5) Ta fram ett övergripande kunskapsunderlag för att ta tillvara potentialen att kompensera, stärka, utveckla och uthålligt använda ekosystemtjänster både lokalt och på övergripande systemnivå vid mark- och bebyggelseutveckling. Det bidrar till att skapa goda stads- och tätortsmiljöer, minska klimatpåverkan och mildra effekter av klimatförändringar.</p>	X	KS, GSN,	3 Ja
<p>17. Ökad återanvändning och återvinning samt avfallshantering som genererar innovationer Utveckla hanteringen av avfall och återvinning så att kommunens anläggningar håller världsklass. Det bidrar till nya innovationer, exportmöjligheter och arbetstillfällen. Samordnas även med nr 18 nedan</p>	X	KS, UVAB	3 ja
<p>18. Skapa förutsättningar för nya samordnade lösningar för samhällstekniska försörjningssystem Utveckla tekniska system som effektivt utnyttjar synergier mellan energi, VA och avfall, där nya lösningar successivt fasas in vid ny bebyggelse under planperioden, vilket säkrar långsiktigt balanserade investeringar. Ledningsstråk för kapacitetshöjning i VA-systemet behöver lokaliseras. Kunskapsinhämtning påbörjad. Går in i projektfas under hösten 2018 med Gunsta och FÖP Bergsbrunna som tillämpningsområde. Kopplas även till systemnivån, dvs hela staden och när så behövs hela kommunen eller del av regionen. Inkluderar nr 17 ovan</p>	(X)	KS, PBN, GSN UVAB Tillsammans med nr 17 o19	3 ja
<p>19. Utvecklingsplan för energidistribution Ta fram en utvecklingsplan för energidistribution (värme, kyla, el, gas) för att 1) skapa ett flexibla och öppnare nät som kopplar ihop små- och storskalig energiproduktion 2) skapa förutsättningar för att utnyttja överskottseffekter så som spillvärme 3) skapa utrymmen för kapacitetshöjande ledningsstråk i staden.</p>	X	KS (nya energiprogrammet)	3 ja

20. Handlingsplaner för Fyrisån och andra ytvatten Ta fram handlingsplaner för att klara miljökvalitetsnormerna för våra sjöar och vattendrag. Den första planen ska hantera Fyrisån.	X	KS (Handlingsplan för vatten)	3
21. Analysera och samordna tunga transporter Verka för samordning av tunga transporter för att effektivisera och minska det totala transportarbetet, både kollektiva person- och godstransporter samt samordning av transporter av gods- och restprodukter. Ingår delvis i pkt 24 nedan. Uppsala BLC, bygglogistikcentrum är etablerat sedan våren 2018. En regional och kommunal godsstrategi avvaktar den storregionala godsstrategin som blir klar 2019.	(X)	KS (även i trafikstrategin, se nr 24)	3
22. Säkra sekundära avrinningsvägar Ta fram ett övergripande kunskapsunderlag och förslag till åtgärder för att långsiktigt säkra sekundära avrinningsvägar som en del i en robust dagvattenhantering. Arbete startar hösten 2018	(X)	KS, UVAB	3
23. Långsiktigt värna Uppsalaåsens grundvatten Gör en sammanvägd riskbedömning för hela Uppsalaåsen med en strategi för markanvändning i syfte att bevara åsen som vattenreservoar.	Färdig	KS (handlingsplan vatten)	3
24. Övergripande trafikstrategi Ta fram en övergripande mobilitets- och trafikstrategi med den övergripande strukturen i översiktsplanen som grund. Strategin ska utgå från ett sektorsövergripande synsätt på transportsystemet och redovisa hur kommunala, nationella och övernationella mål kan nås. I Uppsala stad ska 75 procent av resandet år 2050 ske med gång, cykel och kollektivtrafik	X	KS, GSN (eget uppdrag finns)	3
25. Pendlarparkeringar på landsbygden Ta fram en strategi för pendlarparkeringar på landsbygden i enlighet med översiktsplanen. Strategin ska lägga fast ramar för genomförande och ansvarsfördelning mellan berörda aktörer.	X	KS, (GSN) (Handlingsplan landsbygd)	3
26. Samverka med grannkommuner Sök, eller utveckla befintlig, samverkan med grannkommuner i frågor där det finns potential till kvalitetsvinster eller kostnadsbesparingar, exempelvis inom teknisk försörjning, social service, räddningstjänst, vatten- och naturvård. Samverkan ska också ske i strategiska utvecklingsfrågor och bevarandefrågor som är av gemensamt intresse eller kan förväntas ge stor påverkan på en grannkommun.	X	Inget särskilt uppdrag	
27. Utvecklingsplan för båtliv, friluftsliv och turism på och vid Ekoln och Fyrisån Arbetet med en övergripande utvecklingsplan enligt rubriken kan i avvakta ytterligare en tid. Skilda insatser är dock på gång: ett projekt för utveckling av Skarholmen väntas komma igång 2019. Frågan om alternativa platser för båtuppläggning utreds. Utvecklingen av södra åstråket kommer att konkretiseras i projekt 2019.			2

Bedömning

Översiktsplanen bedöms vara aktuell. Skissen till utbyggnadsordning som anges i genomförandekapitlet är dock delvis föråldrad. I och med att stadsbyggnandet i hög grad

kommer att koncentreras till södra Uppsala stad är det lämpligt att kommunfullmäktige anger detta i en aktualitetsförklaring under 2019. Samtidigt kan eventuella förtydliganden ges till vissa av de normerande delarna i ÖP och ändringar i insatslistan tas upp.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås besluta att ge kommunstyrelsen i uppdrag att, i enlighet med bedömningen ovan, inleda arbete med en enkel aktualitetsförklaring som kan föras till kommunfullmäktige senast under tredje kvartalet 2019.

Ekonomiska konsekvenser

Inga konsekvenser.

Köns- och barnkonsekvenser

Inga konsekvenser.